

POLSKA GOSPODARCZA TYGODNIK

1 9 3 0

Handwritten text on the right margin, possibly a signature or date, including the number 3 at the bottom.

**POLSKIE
KOPALNIE SKARBOWE**

NA GÓRNYM ŚLĄSKU

SPÓŁKA DZIERŻAWNA
SOCIÉTÉ FERRIÈRE DES MINES
FISCALES DE L'ÉTAT POLONAIS
EN HAUTE-SILÉSIE.

KRÓLEWSKA HUTA G. ŚL.

RYNEK, L. 915.

TELEFONY: KRÓLHUTA 636-640 I KATOWICE 972.

SPRZEDAŻ

**WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW I SIARCZAMONU
Z KOPALNÍ, KRÓL BIELSZOWICE, KNURÓW.**

ADR. TELEGR. SKARBOFERME KRÓL. HUTA.

PAŃSTWOWA FABRYKA ZWIĄZKÓW AZOTOWYCH W CHORZOWIE

DOSTARCZA NA DOGODNYCH WARUNKACH:

AZOTNIAK
„SALETRZAK” (SALETRE WAPNIAKOWĄ)
SALETRE AMONOWĄ
SYNTETYCZNA SALETRE SODOWĄ
KWAS AZOTOWY
WODĘ AMONJAKALNĄ
AMONJAK SKROPLONY

NAWOZY AZOTOWE PRODUKCJI CHORZOWSKIEJ
MOŻNA NABYĆ ZA POŚREDNICTWEM WSZYSTKICH
ORGANIZACJI ROLNICZO-HANDLOWYCH W KRAJU

WSZELKICH INFORMACJI UDZIELA:
PAŃSTWOWA FABRYKA ZWIĄZKÓW AZOTOWYCH
W CHORZOWIE

TOW. ELEKTRYCZNE SP. AKC. w WARSZAWIE

ROK ZAŁOŻ. FIRMY 1911

KAPIT. ZAKŁ. ŻŁ. 1.500.000

ROK ZAŁOŻ. FABRYKI 1920

DYREKCJA I BIURA: WARSZAWA, MARSZAŁKOWSKA 119. TELEFON 274-84, 9-98

WYROBY WŁASNE. Fabryka maszyn i aparatów
elektr. w Warszawie, ul. Skierniewicka Nr. 7. Tel. 37-41.

Nagroda Państwowa. Wielki medal srebrny P. W. K.
za całokształt **produkcji Kraj. i twórczość inowacyjną.**

ODDZIAŁ INSTALACYJNY—Mazowiecka 11. Tel. 543-02. — Instalacje elektryczne w fabrykach i domach

GENERALNE PRZEDSTAWICIELSTWO NA POLSKĘ I W. M. GDAŃSK

ATELIERS DE CONSTRUCTIONS ELECTRIQUES DE **CHARLEROI** (BELGJA) „A. C. E. C.”

KOMPLETNA ELEKTRYFIKACJA FABRYK, KOPALŃ, KOLEI i t. p. DŹWIGI PRZEMYSŁOWE.

THE POLISH ECONOMIST

MIESIĘCZNIK GOSPODARCZY O POLSCE

W JĘZYKU ANGIELSKIM

POD REDAKCJĄ TYGODNIKA

POLSKA GOSPODARCZA

ZESZYT XI-ty (LISTOPAD 1930) UKAZAŁ SIĘ JUŻ
I JEST DO NABYCIA WSZĘDZIE — CENA 3

MAPA

Produkcji, Zużycia i Wywozu
WĘGLA KAMIENNEGO
W POLSCE W 1927 R.

OPRACOWAŁ

Inż. Dunin-Marcinkiewicz

CENA 25

Do nabycia w Administracji Tygodnika
„POLSKA GOSPODARCZA”

POLSKA GOSPODARCZA

DAWNIEJ:
PRZEMYSŁ I HANDEL

TYGODNIK WYDAWANY PRZEZ MINISTERSTWO PRZEMYSŁU I HANDLU
PRZY WSPÓŁDZIAŁE MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA ORAZ KOMUNIKACJI
WYCHODZI W SOBOTY

TREŚĆ ZESZYTU

	STR.		STR.
W SPRAWIE ROZWOJU POLSKIEJ SIECI KOMUNIKACYJNEJ — <i>Inż. S. SZTOLCMAN</i>	2045	ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE	2071
UDZIAŁ IZB PRZEMYSŁOWO-HANDLOWYCH W ADMINISTRACJI STOSUNKÓW GOSPODARCZYCH — <i>B. STYPIŃSKI</i>	2049	POCZTA I TELEGRAF	2072
ŻYCIE GOSPODARCZE:		PRAWO I SĄD W ŻYCIU GOSPODARCZYM:	
GÓRNICTWO I PRZEMYSŁ:		ORZECZNICTWO SĄDOWE	2073
HUTNICTWO ŻELAZNE	2052	KRONIKA BIEŻĄCA:	
PRZEMYSŁ LUDOWY	2056	NOWE SPÓŁKI AKCYJNE	2073
<i>Wytwórczość ludowa w pow. włodawskim — St. Koczuński</i>		TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH	2073
ROLNICTWO	2057	SKARBOWOŚĆ I FINANSE:	
<i>Bilans zbożowy za rok gospodarczy 1929/30 — B.</i>		SPRAWY BUDŻETOWE	2075
HANDEL:		PODATKI I OPŁATY	2078
HANDEL ZAGRANICZNY	2061	RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH	2079
<i>Bilans handlowy we wrześniu 1930 r. — W. St.</i>		Z BANKU POLSKIEGO	2080
OKAZJE DO HANDLU Z ZAGRANICĄ	2064	PRZEGLĄD ZAGRANICZNY:	
HANDEL WEWNĘTRZNY	2064	KRONIKA ZAGRANICZNA:	
<i>Ruch cen we wrześniu 1930 r. — D.</i>		OGÓLNE	2081
KRAJOWE RYNKI TOWAROWE	2066	FRANCJA	2081
RYNEK AKCYJNY	2068	ANGLJA	2082
KOMUNIKACJA I TRANSPORT	2069	MAROKKO	2082
<i>Charakterystyka przewozów wytworów przemysłu fabryczno-rolnego w 1929 r. — J.</i>		SPRAWY CELNE ORAZ REGLAMENTACJA HANDLU ZEWNĘTRZNEGO W PAŃSTWACH ZAGRANICZNYCH	2082
<i>Zdolność konkurencyjna samochodu ciężarowego w stosunku do kolei żelaznej — J. G.</i>		Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH	2082
		BIBLIOGRAFJA	2086

DO ZESZYTU NINIEJSZEGO DOŁĄCZONY JEST Nr. 22 „WIADOMOŚCI STATYSTYCZNYCH GL. URZ. STATYST.”

W SPRAWIE ROZWOJU POLSKIEJ SIECI KOMUNIKACYJNEJ¹⁾

INŻ. T. TILLINGER w artykule „Rozbudowa polskiej sieci komunikacyjnej”, wydrukowanym w zesz. 34 tyg. „Polska Gospodarcza”, wychodząc z założenia, że pomimo dokonanego już ogromnego wysiłku odbudowy naszego kolejnictwa, wyznaczony jest w osta-

tnich czasach projekt gruntownego ulepszenia naszej sieci kolejowej kosztem *z* 3.871 miljn. w ciągu 10 lat, uważa za konieczne: „podać wszechstronnej ocenie ten projekt ulepszenia naszego aparatu przewozowego i zbadać, czy ulepszenie sprawności naszej sieci komunikacyjnej i obniżenie kosztów transportu, a co za tem idzie i kosztów produkcji, nie da się skutecznie

¹⁾ Artykuł dyskusyjny.

racjonalniej w inny sposób". W ostatecznym wyniku Inż. T. Tillinger dochodzi do wniosku, „że projektując zakrojone na wielką skalę inwestycje, mające na celu usprawnienie naszego aparatu przewozowego, należy się poważnie zastanowić nad tem, czy jednostronny rozwój kolejnictwa przy absolutnem ignorowaniu dróg wodnych jest racjonalnem rozwiązaniem zadania”.

Rozpatrzmy szczegółowo przebieg rozumowania autora, który doprowadził go do tego wniosku.

Przyczywszy dane o gęstości sieci kolejowej na 100 km² i na 1.000 mieszkańców w 8 państwach europejskich, Stanach Zjednoczonych i Polsce, z których widać, że Polska stoi między niemi na samym końcu, Inż. T. Tillinger uważa, że wyprowadzanie z tego wniosku o potrzebie wybudowania u nas jeszcze kilku tysięcy km nowych linii jest najzupełniej błędne, bo aparat przewozowy w ien stać w pewnej propozycji nie tyle do obszaru i ludności, ile do ogólnej zamożności i kultury kraju. Przyjawszy za miernik zamożności wielkość majątku narodowego, autor wykazuje, że z tych samych dziesięciu państw wynosi on w Polsce na mieszkańca najmniej, a długość linii kolejowych na 1 miliard majątku narodowego jest w Polsce największa. Te dane nasuwają autorowi pewne krytyczne uwagi co do celowości nadmiernych inwestycji w dziedzinie kolejnictwa bez oglądania się na inne potrzeby produkcyjne Państwa, a zwłaszcza na inne rodzaje komunikacji.

Zupełnie zgadzam się z Inż. T. Tillingerem, że określanie potrzeby rozwoju sieci kolejowej na podstawie porównania ilości kilometrów na 100 km² lub 1.000 mieszkańców jest błędne. Nie każdy mieszkaniec i nie każda jednostka powierzchni potrzebuje w jednakowym stopniu przewozów. I ja też walczę z tym błędnym poglądem od 30 lat. Nie mogę jednak zgodzić się na to, by przyjęty przez autora miernik majątku narodowego był odpowiednim.

Potrzeba rozwoju sieci kolejowej zależy od potrzeby przewozów tak wewnętrznych, jak i tranzytowych, a miernikiem jej jest ilość tonno-km ładunków, którą daje swym kolejom jednostka powierzchni danego obszaru. Opierając się na tej zasadzie, uważam za niezbędne wybudowanie u nas w najbliższych latach jeszcze paru tysięcy km nowych linii kolejowych. Życie potwierdza te moje przewidywania, wypowiedziane pierwotnie już w 1918 r.¹⁾ Wywóz

węgla do portów bałtyckich jest ciągle krępowany niedostateczną zdolnością przewozową kolei istniejących i ciągle słyszymy narzekania na brak taboru.

Według danych, przytoczonych przez autora, Polska jest 1·5 raza bogatsza w drogi wodne od Niemiec, a pomimo wszelkich danych przyrodzonych nie posiada prawie wcale pierwszorzędnych dróg komunikacyjnych, pozwalających na kursowanie statków przy zagłębieniu 1·5 — 2 m, gdy w Niemczech (i innych państwach) te wielkie drogi stanowią podstawy żeglugi wewnętrznej i na nich odbywa się 95% przewozów wodnych. Nasz tabor wodny w porównaniu z Niemcami i Francją jest znikomy. Ilość tonno-km na mieszkańca, dokonanych na drogach wodnych, w porównaniu z ilością na kolejach wynosiła: w Niemczech (1925 r.) 33%, we Francji (1910 r.) 24%, w Rosji (1910 r.) 78%, a w Polsce (1927 r.) tylko 1·6%.

Nie wdając się w analizę przyczyn, które wywołały taki stan rzeczy, nie mogę się nie zgodzić z Inż. T. Tillingerem, że drogi wodne są u nas dotychczas w absolutnem zaniedbaniu.

Inż. T. Tillinger, uznając, że kolejnictwo jest bezwątpienia najważniejszym elementem naszej sieci komunikacyjnej, że po zniszczeniach wojennych wymagało kapitalnej odbudowy, zaopatrzenia w tabor i przystosowania do nowych potrzeb zjednoczonego Państwa i że wskutek tego Państwo nie tylko nie mogło myśleć o normalnym dochodzie z ogromnego 6-miljardowego kapitału, jaki przedstawiają odziedziczone po państwach zaborczych koleje państwowe, ale musiało w pierwszym dziesięcioleciu po wojnie dopłacać znaczne sumy ze Skarbu — oblicza, że koleje otrzymały w tym okresie od Skarbu, jako wkład bezprocentowy, 1 miljard, mianowicie w latach 1919 — 1923 943 miljn., a w latach 1924 — 1928/29 29 miljn. Pierwsza z tych sum, otrzymana drogą waloryzacji wpływów i wydatków kolei, wykonanych faktycznie w markach, których wartość spadała z zawrotną szybkością, nie może być uznana za ścisłą. Zresztą z tego okresu winny być wyłączone zupełnie pierwsze 2 lata, bo w 1919 r. nie było czego i nie było czem wozić, a w 1920 r. koleje pracowały w znacznym stopniu na potrzeby wojny. W drugim okresie wpływy i wydatki kolei z podziałem wydatków na zwyczajne i nadzwyczajne według danych statystycznych z wykresów, wystawionych w pawilonie Ministerstwa Komunikacji na Powszechnej Wystawie Krajowej w Poznaniu, przedstawiały się w sposób wskazany w następującej tablicy:

Wyszczególnienie	1924	1925	1926	1927/28	1928/29	Razem
	t y s i ę c y zł					
Wpływy eksploatacji	782.545	904.868	1.118.367	1.385.736	1.488.653	5.680.169
Wydatki eksploatacji	710.344	898.154	937.449	1.154.165	1.332.359	5.032.471
Nadwyżka wpływów	72.201	6.714	180.918	231.571	156.294	647.698
Wydatki nadzwyczajne:						
Budowa nowych linii	8.129	14.618	14.769	20.436	58.706	116.678
Inwestycje na kolejach istniejących	19.774	36.328	41.180	58.707	117.239	273.228
Zakup taboru	55.891	8.750	4.892	34.521	51.710	155.764
Odbudowa zniszczeń wojennych	5.211	9.371	6.508	8.513	9.178	38.781
Razem wydatki nadzwyczajne:	89.005	69.067	67.369	122.177	236.833	584.451

¹⁾ „Podstawy teoretyczne projektowania rozwoju sieci kolejowej i zastosowanie ich do potrzeb Państwa Polskiego” („Przebieg Techniczny” z 1919 r.).

Z powyższych danych widać, że koleje polskie w okresie 5 lat 1924—1928/29, pomimo taryf, należących do najniższych, nie tylko pokryły z dochodów eksploatacji wszystkie wydatki nadzwyczajne, ale dały jeszcze nadwyżkę zł 63.247 tys. zamiast obliczonej przez Inż. T. Tillingera dopłaty Skarbu w sumie zł 29 miljn.

Na drogi kołowe w ostatnich 3 latach (1928/29—1930/31) przewidziano w budżecie Państwa zł 84'68 i 66 miljn. Prócz tego znaczne sumy na cele drogowe są przeznaczone w budżetach samo rządowych. Sumy te w województwach: warszawskim i lubelskim dochodzą do zł 20 miljn. Pomimo tego, że zniszczenia wojenne zostały już naprawione, a w stanie dróg kołowych zwłaszcza w Kongresówce znać duży postęp w porównaniu ze stanem przedwojennym, jednak sumy, przeznaczone na cele drogowe, uważane są za niedostateczne.

Na lotnictwo cywilne przewidziano w ostatnich latach w budżecie Ministerstwa Komunikacji po zł 13—14 miljn., a na rozwój portów i popieranie żeglugi morskiej wydatkowano w ciągu ostatnich 5—6 lat około zł 370 miljn.

Wydatki, przewidywane w budżetach Państwa na drogi wodne, wynosiły w 1925 r. zł 11'5 miljn. i, wzrastając stopniowo, doszły w 1930/31 r. do zł 32'6 miljn., obejmując nie tylko wydatki ściśle na drogi wodne, lecz i wydatki na cele meljoracyjne. Wielkość tych wydatków w porównaniu z wydatkami na inne gałęzie komunikacji jest według Inż. T. Tillingera niezmiernie mała.

Tu przechodzimy do ostatecznych wyników pracy Inż. T. Tillingera. Rozumowanie jego jest następujące. W pierwszym dziesięcioleciu można było skierować wysiłki Państwa na uporządkowanie kolei, ale obecnie, gdy się mówi o wielomiljardowych inwestycjach na kolejach, nie przyjmując zupełnie pod uwagę inwestycji na drogach wodnych, trzeba się zastanowić, w jaki sposób uczynić zadość potrzebom zwiększających się przewozów. Tu nie chodzi o rozwój kolei, lecz o rozwój aparatu transportowego wogóle. Dziś polska sieć komunikacyjna przewozi 18 miliardów tonno-km. Przypuszczając, że za n lat ilość przewozów zwiększy się o 50%, t. j. dojdzie do 27 miliardów, i że z niej za przykładem Niemiec 25%, t. j. 6.750 miljn. tonno-km można byłoby przewieźć wodą, to przy oszczędności na przewozie wodnym średnio zł 2 na tonno-km kraj zaoszczędzałby rocznie zł 135 miljn.

Perspektywa rzeczywiście zachęcająca, lecz niestety oparta tylko na 2 przesłankach ogólnych: 1) przejściu na wodę 25% przewozów kolejowych i 2) potaniu wszystkich przewozów wodnych średnio o zł 2 za tonno-km. Sprawa ta jest zbyt poważna, by można było się na nich opierać, wymaga więc bardziej szczegółowego zanalizowania.

W pracy mojej „Przewozy na drogach wodnych w Polsce”¹⁾ starałem się na podstawie danych o przewozach ładunków kolejowych w 1928 r. określić przypuszczalne ilości przewozów, które mogłyby przejść na poszczególne drogi wodne, wskazane w programie I Polskiego Zjazdu Hydrotechnicznego, który się odbył w styczniu 1929 r. Ilości te zostały obliczone w przypuszczeniu, że koszt przewozów drogą wodną będzie nie wyższy od kosztu przewozu koleją, i obejmują

przewozy nie tylko wyłącznie drogami wodnymi, ale i w komunikacji kolejowo-wodnej.

Z tych obliczeń wynika, że jedyną drogą wodną, na której przewozy mogłyby osiągnąć poważnych ilości, byłby kanał węglowy od Katowic do Torunia, na którym wraz z Wisłą od Torunia do ujścia i odnogami do Warszawy i Poznania ogólna ilość tonno-km wyniosłaby w 1928 r. 5.162 miljn., t. j. przeciętnie 5.800 tys. na 1 km.

Drugą co do ilości przewozów drogą wodną byłaby uregulowana Wisła, która mogłaby mieć w 1928 r. przeciętnie 1.200 tys. t-km na 1 km, a na całą długość 930 km wogóle 1.116 miljn. t-km, a w razie wybudowania kanału węglowego 837 miljn. t-km (900 tys. na 1 km).

Pozostałe ulepszenia dróg wodnych według programu Zjazdu stanowią tylko fragmenty dróg większych, a znaczenie ich dla przewozów jest znikome. Tu należą:

1) w związku z regulacją Wisły budowa kanału zagłębie-Kraków i kanału równoległego do Wisły narazie do ujścia Dunajca—przypuszczalna ilość tonno-km na odcinku od zagłębia do Krakowa 48 miljn. (600 tys. na 1 km), a na odcinku od Krakowa do ujścia Dunajca 40 miljn. (500 tys. na 1 km);

2) kanał od Konina do Gopla oraz regulacja Warty od Konina do Poznania—ogólna ilość tonno-km 50 miljn. (przeciętnie na 1 km 250 tys.);

3) kanał Królewski jako element przyszłej wielkiej drogi międzynarodowej Poznań—Warszawa—Prypeć—ogólna ilość tonno-km 27 miljn. (na 1 km 150 tys.).

Z powyższych danych widać, że ogólna ilość tonno-km, które mogłyby przejść w 1928 r. z kolei na drogi wodne, wwniosłaby $5.162 + 837 + 27 = 6.049$ miljn., co stanowiłoby 30% przebiegu ogólnego ładunków kolejowych (19.902 miljn.), t. j. nawet więcej od przypuszczanych przez Inż. T. Tillingera 25%. Ale w tej ilości dominującą rolę odgrywają przewozy po kanale węglowym, co do którego Zjazd, uznając go za bardzo ważną drogę dowozową do naszych portów morskich, wypowiedział się, że jednak wykonanie jego wobec znacznych kosztów budowy winno być uzależnione od warunków kredytowych i wydatnego udziału stron zainteresowanych. Pozostałe przewozy $1.116 + 27 = 1.142$ miljn. stanowiłyby załadwie 6% przewozów kolejowych. Nie można więc opierać się na jakichś ogólnikowych ilościach przewozów, a trzeba brać dane konkretne, tem bardziej, że są one bardzo rozmaite, wahając się w ogromnych granicach od 150 do 5.800 tys. tonno-km na 1 km.

Przypuszczalne zaoszczędzenie średnio zł 2 na t-km przy przewozie wodnym w porównaniu z kolejowym wymaga też w każdym oddzielnym wypadku szczegółowego zbadania.

W ogólnej ilości przewozów po kanale węglowym przewóz węgla do portów stanowiłby prawie 70%. Koszt własny tego przewozu koleją w roku budżetowym 1928/29 wyniósł zł 2'23 za t-km. Zaoszczędzenie zł 2 byłoby więc możliwe tylko wtedy, gdyby koszt przewozu wodą nie był wyższy od zł 0'23, co jest zupełnie nieprawdopodobne. Sam Inż. T. Tillinger w pracy swej „Drogi wodne w Polsce”¹⁾, na podstawie danych o kosztach przewozu węgla Odrą z niemieckiego Górnego Śląska do Szczecina statkami 530-tonnowymi, oblicza, że przy użyciu statków 1.000-ton-

¹⁾ „Czasopismo Techniczne” Nr. Nr. 11 i 12 z 1930 r., „Inżynier Kolejowy” Nr. 7 (71) z 1930 r.

²⁾ „Wiadomości Związku Zrzeszeń Technicznych” Nr. 5/1929.

nowych całkowity koszt tego przewozu wyniesie zł 6—7 od tonny, t. j. przy długości drogi wodnej 620 km nie mniej jak gr 1'05, a oszczędność wyniosłaby gr 1'18 na tonno-km. Należy zaznaczyć, że po ukończeniu budowy linii: Bydgoszcz — Gdynia i Herby — Inowrocław — koszt przewozu kolejowego jeszcze się zmniejszy, a więc i oszczędność na przewozie wodą będzie też mniejsza.

Wywóz węgla do portów stanowi największy jednolity potok przewozów na znaczną odległość. Znaczniejsze poza ten potoki daje ten sam węgiel w przewozach do takich ośrodków, jak Warszawa i Łódź, które mogłyby go otrzymać drogą wodną po kanale węglowym. Koszt własny dowozu węgla do Warszawy koleją w 1928/29 r. wyniósł gr 2'50 za tonno-km. Jeśli koszt przewozu wodą był taki sam jak do portów, to oszczędność wyniosłaby gr 1'45 na t-km. W rzeczywistości jednak ta oszczędność byłaby mniejsza wskutek mniejszej odległości koleją (322 km) aniżeli kanałem (370 km), a także wskutek dodatkowego kosztu przewozów od portów wodnych do miejsc zapotrzebowania, gdy przy przewozie kolejowym węgiel zapomocą bocznicy dochodzi do tych miejsc bezpośrednio bez przeładunku.

Wypadło mi jeszcze zrobić obliczenie porównawcze przewozu węgla z zagłębia do Małopolski Wschodniej koleją i drogą kolejowo-wodną (Wisłą do Sandomierza i dalej koleją). Koszt własny przewozu 1 tonny koleją wynosi na całą odległość (600 km) zł 40'69 (gr 6'78 za 1 t-km), a od Sandomierza (400 km) zł 28'07 (gr 7'02 za 1 t-km). Koszt przewozu wodą od zagłębia do Sandomierza (280 km) wynosi, według obliczeń Prof. M. Rybczyńskiego¹⁾, przy przewozie łodziami o nośności 750 t zł 10'07 (gr 3'60 za 1 t-km), a przy przewozie łodziami o nośności 320 t zł 10'90 (gr 3'89 za 1 t-km). Oszczędność na przewozie 1 t-km wynosi gr 3'18 względnie gr 2'89, ale wskutek dłuższego przebiegu drogą wodną (280 km zamiast 200) na całym przewozie spada do zł 2'55 względnie zł 1'72, czyli do 6'27% względnie 4'23%, albo gr 0'42 względnie gr 0'29 na 1 t-km całego przebiegu.

Powyższe przykłady nie są, oczywiście, dostateczne, by udowodnić, że drogi wodne dałyby w porównaniu z kolejami na przewozie 1 tonno-km oszczędność mniejszą od gr 2, ale wskazują, że sprawa ta w każdym konkretnym wypadku powinna być szczegółowo zbadać, gdyż dopiero ilość przewozów, pomnożona przez oszczędność na jednostce przewozu, dałaby wielkość korzyści, wynikających z uporządkowania dróg wodnych.

W celu jaskrawego uwydatnienia potrzeby rozwoju transportu wodnego Inż. T. Tillinger podaje w końcu swego artykułu, że koleje, zmuszone w pewnych wypadkach przewozić według taryf niższych od kosztu własnego, ponoszą straty, dochodzące do zł 100 miljn. rocznie, i odbijają je na innych towarach, które opłacają za to odpowiedni haracz, co nie wpływa, oczywiście, dodatnio na życie ekonomiczne kraju.

Najważniejszą pozycję w tych stratach stanowi wywóz węgla do portów. Ta strata jest wynikiem konieczności wywozu części nadmiaru naszego węgla zagranicę przez porty pomimo odległości zagłębia od morza około 600 km, by on mógł wytrzymać konkurencję z węglem angielskim i niemieckim, i wynosi, według danych Inż. T. Tillingera, zł 64 miljn. rocz-

nie. W rzeczywistości strata w 1928 r. wyniosła zł 50 miljn. (zł 6'50 na t — na 7.700 tys. t). Gdyby koszt przewozu drogą wodną po kanale nie przewyższył zł 7 za 1 t, to można byłoby tej straty uniknąć, lecz nie dla całkowitej ilości, gdyż część węgla w przerwach w komunikacji wodnej musiałaby być przewieziona koleją. Przyjmując, że wodą byłoby przewiezione 75% ilości całkowitej, otrzymamy zmniejszenie straty o $0'75 \times 7.700 \times 6'5 = \text{zł}$ 37'5 miljn.

Drugą pozycję, dającą stratę zł 8 na przewozie 1 tonny, stanowi według Inż. T. Tillingera wywóz materiałów drzewnych zagranicę kolejami. Koszt własny przewozu tych materiałów na odległość 400 km wynosi gr 2'64 za 1 t-km. Przy taryfie ulgowej około gr 2 strata wynosi $0'64 \times 400 = \text{zł}$ 2'56 na tonnie. Z tej kategorii przewozów tylko wywóz do Niemiec z Dyrekcji Wileńskiej (850 tys. t) mógłby przejść na części swej drogi na wodę. Gdyby przewóz kolejowo-wodny okazał się tańszy od kolejowego, to kolej uniknęłaby straty zł 2 miljn.

Straty przy wywozie żelaza handlowego przez porty Inż. T. Tillinger oblicza na zł 12 od tonny, ale nie wskazuje, że tego żelaza w 1928 r. wywieziono zaledwie 40 tys. t. Rudy i nawozy sztuczne, przywożone przez porty, są ładunkiem powrotnym w wagonach próżnych od wywozu węgla i koszt własny ich przewozu stanowi zaledwie około 40% kosztu przewozu w kierunku ładownym.

Straty kolei na niektórych przewozach kompensują się korzyściami na innych polach gospodarki państwowej, a możliwość ich uniknięcia przez potaniecie transportu byłaby osiągnięta dopiero po wydatkowaniu ogromnych sum na zorganizowanie transportu wodnego. Żeby ten wydatek był produkcyjny, konieczne jest nie tylko potaniecie transportu wodnego w porównaniu z kolejowym, ale i taka ilość przewozów, która dałaby w rezultacie sumę oszczędności, odpowiadającą wielkości tego wydatku. Otóż, ilość przewozów tylko na kanale węglowym, a może i na Wiśle byłaby pod tym względem dostateczna, na wszystkich zaś pozostałych drogach wodnych zupełnie nie wystarczająca. Można sobie uzasadniać potrzebę ulepszenia tych pozostałych dróg wodnych wszelkimi innymi korzyściami, ale nie znaczeniem ich jako środka transportu.

* * *

Przy sposobności parę słów odpowiedzi Inż. K. Peszkowskiemu na jego artykuł „Przewozy wodne i kolejowe”, pomieszczony w zesz. 41/1930 „Polski Gospodarczy”.

W cytowanej powyżej pracy mojej „Przewozy na drogach wodnych w Polsce” nie miałem zamiaru bronić kolei przed pozbawieniem ich przez drogi wodne znacznej części przewozów. Starłem się tylko wykazać, że projekty ulepszenia dróg wodnych u nas winny się opierać nie tylko na rzekomej taniości transportu wodnego i ogólnikowych rozprawach, ale i na szczegółowych studjach ekonomicznych w każdym konkretnym przypadku. Pracę moją Inż. K. Peszkowski uznaje za potrzebną, gdyż może ona stać się punktem wyjścia do liczących się z potrzebami Państwa rozpraw konkretnych. O to mi tylko chodziło, i jeśli tak będzie w rzeczywistości, otrzymam całkowite zadowolenie moralne, że praca moja przyniesie pożytek.

Inż. S. Sztolcman

¹⁾ „Koszty transportu na drogach wodnych” („Przegląd Techniczny” Nr. 16/1930).

UDZIAŁ IZB PRZEMYSŁOWO-HANDLOWYCH W ADMINISTRACJI STOSUNKÓW GOSPODARCZYCH¹⁾

NIEZWYKŁE w dobie obecnej skomplikowanie procesów oraz warunków produkcji i wymiany, jako też świadczeń wszelkiego rodzaju usług gospodarczych powoduje, iż w państwie współczesnym ten dział administracji publicznej, który odnosi się do regulowania stosunków gospodarczych, wykazuje nieprzerwany rozrost swych zadań, a co za tem idzie — zasięg prawa materialnego i przepisów formalnych w zakresie t. zw. administracji stosunków gospodarczych stale się powiększa.

Wraz z postępem owego procesu komplikowania się zadań administracji stosunków gospodarczych coraz bardziej staje się palącym problem znalezienia najwłaściwszych form wykonywania tych zadań, a więc problem rozdziału funkcji administracyjnych między państwo i samorządy.

W gruncie rzeczy wykonywanie zadań administracji publicznej jest istotą wszelkiego samorządu. Bez tych funkcji izby, będące osobami publiczno-prawnymi, stałyby się jedynie powołaniami ustawowo reprezentacyjnymi interesów gospodarczych określonych okręgów, lecz z pojęcia samorządu gospodarczego, zawartego w Konstytucji, powtórnego w rozporządzeniu Prezydenta o izbach, a nawet tego, do którego przyzwyczajaliśmy się życiowo — uleciałaby wszelka treść ustrojowa, została by tylko forma, zostały by ramy prawne, umożliwiające jedynie nabycie w przyszłości poszczególnych uprawnień o charakterze funkcji władzy.

Niezawodnie takie pozbawienie wszelkiej ustrojowej treści pojęcia samorządu gospodarczego nie było i nie jest intencją ani twórców Konstytucji, ani Rządu — a tem bardziej już czynników, przez izby reprezentowanych.

Twórcy Konstytucji, wymieniając w art. 68 izby przemysłowo-handlowe jako organy samorządu gospodarczego, jakkolwiek przyjęlibyśmy definicję istoty samorządu gospodarczego, nie mogli nie posiadać zrozumienia dla tego faktu, iż samorząd polega na wykonywaniu zadań publicznych — na udziale w administracji publicznej.

Rozporządzenie o izbach rozwija to założenie, przewidując w art. 4, iż „izby spełniają..... przekazane ustawami i rozporządzeniami czynności, w szczególności z zakresu działania odpowiednich władz państwowych, bądź w zupełności, bądź w zastępstwie, bądź ku pomocy wymienionych władz”.

Stanowisko obecnych rządów jasno sformułował Prezes Rady Ministrów P. Dr. K. Świtalski w przemówieniu z dn. 7 października 1929 r. do zebranych w Ministerstwie Przemysłu i Handlu na pierwszej konferencji z Rządem przedstawiciele izb przemysłowo-handlowych: „Cały szereg funkcji — oświadczył Pan Premier — które mogą i winny być załatwione przez

samych zainteresowanych, będziecie Panowie mogli, w miarę usprawnienia swych czynności, przejąć od władz państwowych; bądźcie Panowie pewni, że Rząd, zatrzymując pełnię władzy w regulowaniu tego, co normować jest jego obowiązkiem, nie będzie zazdrosny o to, że szereg zadań i prac spadnie na organizację samorządu gospodarczego”.

Stale i konsekwentnie podnosi ideę tę inicjator i realizator budowy samorządu gospodarczego w Polsce Pan Minister Przemysłu i Handlu Inż. E. Kwiatkowski, który ostatnio na Kongresie Lwowskim Izbraj jeszcze dał wyraz swoim w tym względzie poglądom i zamiarom.

Oczywista, doniosłe znaczenie tego problemu w całej rozciągłości doceniają czynniki gospodarcze, reprezentowane w izbach przemysłowo-handlowych. Czynniki te niezawodnie skłonne są do podnoszenia tego, co możnaby nazwać „prawem do samorządu”. Nie chodzi tu oczywiście o doktryny prawa natury, skoro istnienie samorządu gospodarczego tak wyraźnie ma źródło w woli Państwa, wyrażonej w Konstytucji i w postanowieniach właściwej ustawy. Pojęcie to niema też pretensji do terminu prawniczego — jest zaś rodzajem postulatu politycznego, gdyż obrazuje stosunek sfer, w izbach reprezentowanych, do problemów ustrojowych. Najściślej biorąc, koncepcja „prawa do samorządu” jest próbą uogólnienia sytuacji i stanowiska izb przemysłowo-handlowych jako podmiotu samorządowego, jakkolwiek na istotę tej sytuacji składają się dopiero poszczególne uprawnienia, zapewniające izbom udział w wykonywaniu zadań administracji publicznej, a ustalone przez poszczególne normy ustawowe.

Zakres i wynikające z istoty rzeczy granice samorządu gospodarczego, a więc udziału w administracji stosunków gospodarczych, nie zostały przez ustawodawcę polskiego nigdzie pozytywnie określone. Nie były również formułowane ze strony czynników, reprezentowanych w izbach, granice tego, co stanowi ogólne odczucie posiadania wyżej wspomnianego „prawa do samorządu”. Granice te dałyby się w poszczególnych wypadkach ustalić po uwypukleniu strony ideowej i sensu ustrojowego samorządu gospodarczego, jaki znajduje swe uzasadnienie w stwierdzeniu, iż niezawodnie leży w interesie ogólnopaństwowym, ażeby wykonywanie administracji publicznej w tym zakresie, w którym następuje ono wyłącznie lub głównie w interesie ogólnym zrzeszonych w izbach czynników gospodarczych, posiadało formę samorządową, a nie państwową, gdyż zapewnia to większą celowość aktów administracyjnych, opartych o specjalną kompetencję i znajomość regulowanych stosunków gospodarczych przez izby przemysłowo-handlowe, w większym stopniu zabezpiecza zainteresowane czynniki przed błędami, jakie popełniłyby mogły państwowe organa administracyjne, zdejmuje w interesie obywateli i władzy zbytecznie na niej ciążące zadania, powodując ponadto oszczędności w ogólnej gospodarce publicznej państwa, a wreszcie wciąga odgrywające we współczesnym państwie coraz większą rolę grupy zawodowe w karby aparatu państwowego, wychowu-

¹⁾ *Rozwój i pogłębienie samorządu gospodarczego leży niewątpliwie w interesie Państwa i życia gospodarczego. Zagadnienie to jest u nas nowe i wymaga wszechstronnego i rzeczowego oświetlenia, zwłaszcza co do zakresu t. zw. poruczonej działalności izb przemysłowo-handlowych. Praktyka samych izb dostarczy tutaj wiele gruntownego materiału.*

Wymianę poglądów na te tematy należałoby powitać z uznaniem. W tem przekonaniu, rezerwując sobie wypowiedzenie w tej sprawie, udzielamy miejsca interesującym wywodom P. B. Styńskiego. (Redakcja).

jąc czynniki te w myśleniu i działaniu kategorjami interesu publicznego, a więc kategorjami państwowymi, dzięki ponoszonej przez nie odpowiedzialności za udział w administracji publicznej — za akty, powzięte w warunkach swobodnej decyzji.

Takie uzasadnienie „prawa do samorządu” i pośrednio wytknięcie granic dla samorządu gospodarczego określa przede wszystkim samorząd jako problem decentralizacji administracji publicznej, jako rezygnację państwa w większym lub mniejszym stopniu z własnej działalności, a zachowanie dla siebie w tych wypadkach prawa nadzoru.

Normy ustawowe zakreślają granice, w jakich przenosi się odpowiedzialność na korporacje publiczno-prawne. Jest to tak niejasno i różnie nazywany zakres przekazany, poruczony, czy zlecony samorządowi.

Istotnie, większość definicji samorządu gospodarczego łączy go ze sprawowaniem administracji państwa, czy ze zdecentralizowaniem administracji publicznej. Bardziej uzasadnione jednak wydają się te definicje, które odnoszą samorząd do wypełniania zadań publicznych, nie precyzując, iż zadaniami temi jest przejęcie zadań państwowej administracji. Zarówno bowiem samorząd terytorjalny (w większym stopniu), jak i samorząd gospodarczy mają pewien naturalny, własny zakres działania, mający charakter administracji pewnymi grupami stosunków i wykonywany jako zadanie publiczne, niemniej nie przejęty z zakresu działania administracji państwowej. Tak więc w odniesieniu do izb przemysłowo-handlowych należy wskazać na ich publiczne zadanie w dziedzinie ustanawiania i zaprzysięgania rzeczoznawców dla stwierdzania stanów faktycznych, mających znaczenie dla reprezentowanych przez izby dziedzin, stwierdzanie zwyczajów handlowych, stwierdzanie stanów faktycznych, dotyczących obrotu handlowego i firm, prowadzenie katastru przemysłowego, zbieranie danych statystycznych i t. p., w odniesieniu do których to ostatnio wymienionych funkcji charakter izb, jako władzy administracyjnej, jest tak jasno podkreślony, iż posiadają one nawet t. zw. władztwo administracyjne, dysponując środkami przymusu (kary).

Tak określony własny oraz przekazany zakres samorządowy izb przemysłowo-handlowych nie wyczerpuje możliwości ich udziału w administracji stosunków gospodarczych, który, jak to przewiduje rozporządzenie Prezydenta Rzplitej o izbach, posiadać może również formę pomocy dla Państwa w spełnianiu jego zadań. Za tę formę pomocy i tem samym pośredni udział w administracji stosunków gospodarczych w pierwszym rządzie należy uznać niejednokrotnie, aczkolwiek niedostatecznie przez polskie ustawy i rozporządzenia przewidywany obowiązek wysłuchania opinii izb przemysłowo-handlowych przed wydaniem decyzji przez państwowe władze administracyjne.

Niemожność wydania decyzji bez wysłuchania izb przemysłowo-handlowych, a zwłaszcza kwalifikowany rodzaj współudziału: niemożność wydania pozytywnej decyzji państwowej władzy administracyjnej bez pozytywnego wniosku izby przemysłowo-handlowej — przyznaje izbom bardzo poważny wpływ i rolę pomocniczą w administracji stosunków gospodarczych. Doświadczenie bowiem bezpośrednio uczy, iż w wypadkach obligatoryjnego zasięgnięcia opinii izb i tem samym tak silnego podkreślania ich kompetencji, akcentuje się

wyraźna tendencja do unikania wydawania decyzji, sprzecznych z opinią izb.

Niezawodnie istnieją poważne możliwości i duża potrzeba rozszerzenia w tej drodze pośredniego udziału izb w administracji stosunków gospodarczych. Ta metoda z pożytkiem ogólnym może i powinna być stosowana w wypadkach, w których regulowanie stosunków gospodarczych dokonywane jest dla uwzględnienia innych interesów poza właściwymi czynnikiem gospodarującym. Forma ta daje nieporównanie wszechstronniejsze kierunkowo możliwości zwiększenia udziału izb w administracji stosunków gospodarczych niż całkowite przejmowanie państwowych funkcji administracyjnych przez izby, gdyż przy współczesnym powiązaniu wszystkich grup interesów wypadki administracyjnego regulowania stosunków gospodarczych wyłącznie lub głównie w interesie czynników gospodarczych są nader rzadkie.

Przeciwko powyższym wywodom, znanym z obrad I Kongresu Izb Przemysłowo-Handlowych we Lwowie, podniesione zostały pewne zarzuty¹⁾, które wydają się jednak polegać głównie na nieporozumieniu. Zarzuty te brzmią następująco:

(1) „... rozszerzenie tego zakresu działania musiałyby się odbywać z uszczerbkiem dla tej ich (izb) działalności, którą uważamy za najważniejszą, t. j. w dziedzinie organizacji życia gospodarczego...”, gdyż przedtem stwierdzono, iż „wynikają stąd (z przejęcia funkcji administracji publicznej) znaczne obciążenia finansowe dla izb, z którymi to utrudnieniami Rząd nie zwykł się zbyt liczyć”;

(2) „... przejmowanie coraz szerszych dziedzin administracji od Państwa musiałyby spowodować coraz większą ich zależność od Rządu, coraz większe skrupowanie ich formalistyką urzędową i zbiurokratyzowanie...”;

(3) „... przejmowanie władzy musiałyby wprowadzić do izb po części czynnik polityczny; boć przecie polityka nie jest niczem innym, jak dążeniem do władzy, a w każdym razie wytworzyłaby w łonie izb silne ugrupowania, któreby dojdzie do tej władzy miały przede wszystkim na celu...”;

(4) „... zupełnie fałszywym jest mniemanie, jakoby samorząd gospodarczy, który jest organem administracji publicznej, musiał spełniać koniecznie funkcje administracji państwowej”;

(5) „... do zleconego zakresu działania nie można żadną miarą zaliczać funkcji opiniodawczych izb, opinijowanie nie jest bowiem wogóle funkcją administracyjną”

W odpowiedzi na te zastrzeżenia stwierdzić należy, co następuje:

Ad (1): Rozszerzenie zakresu zleconego izbom bynajmniej ani nie musi odbywać się z uszczerbkiem dla ich działalności organizacyjnej. ani dotąd z tym uszczerbkiem się nie odbywa. Łączenie tego rozszerzonego zakresu działania izb z poważnym wzrostem obciążeń finansowych dla izb jest niewątpliwie słuszne. Twierdzenie jednak, iż Rząd z tem się nie liczy, jest, poza niezwykle sporadycznymi wypadkami (np. koszty utrzymania laboratorium do badania eksportowanego masła przy Izbie Handlowej w Katowicach), zupełnie nieścisłe. Przeciwnie, w wypadkach przekazywania pewnych funkcji izbom (w zakresie reglamentacji przywozu, kontroli standaryzowanego eksportu, zaświadczeń dla celów obrotu towarowego z zagranicą

¹⁾ „Górnośląskie Wiadomości Gospodarcze” Nr. 17/1930, str. 4.

i t. p.) czynnik urzędowy akceptował, naogół zgodnie z wnioskami izb, sposób pokrycia kosztów wykonywania tych funkcji (różnorakie opłaty manipulacyjne). Niektóre uprzywilejowane terenowo izby znalazły w tem nawet pewien ś odek dla pokrycia posiadanych luk w budżetach ogólnych, co ułatwiło im spełnianie innych funkcji, zleconych ustawą o izbach.

Jest natomiast prawdą, iż znaczne rozszerzenie obowiązku zasięgania opinii izb ku pomocy organom państwowym, wykonywającym administrację stosunków gospodarczych — istotnie zaciążyłoby na działalności organizacyjnej izb, o ile miałyby nastąpić bez zmiany obecnych niezwykle niedostatecznych podstaw finansowych izb. Już dziś izby z największą trudnością i niejednokrotnie niedostatecznie wykonywają swe obowiązki, przewidziane w ustawie o izbach w zakresie zbierania danych statystycznych, opracowywania różnorodnych sprawozdań i t. p. Ten grzech w działalności izb, wynikający z dysproporcji między włożonymi na izby zadaniami a dostarczonemi im na ten cel środkami — ma charakter pierwotny i tkwi w postanowieniach ustaw, na których podstawie izby działają.

Ad (2): Zarzut biurokratyzowania izb w razie rozszerzenia udziału ich w administracji stosunków gospodarczych nie jest ani przekonywający, ani istotny. Izby nie istnieją same dla siebie, lecz zastępują w państwie pewne interesy gospodarcze. Czyż nie jest właśnie obowiązkiem izb zapewnić sferom zastępowanym, by interesujące je grupy stosunków regulowane były przez czynnik samorządowy, znający niebezpieczeństwa biurokracji i świadomie ich unikający. Czy, przenosząc te zastrzeżenia na grunt praktyki, izby winny absentować się może w obawie przed „skrępowaniem ich formalistyką urzędową i biurokratyzowaniem” — od udziału w reglamentacji przywozu i pozostawić żywyłody handlowe na łaskę metod pracy np. dawnych urzędów przywozu i wywozu?

Ad (3): Zupełnie nie rozumiemy, dlaczego zwiększenie udziału izb w administracji stosunków gospodarczych ma do izb wprowadzić czynnik polityczny. Prawdą jest, że „polityka jest dążeniem do władzy”, ale chodzi o dążenie, skierowane ku ogólnym ośrodkom władzy, do zapanowania nad t. zw. władzami politycznymi. Czy istnieje jednak jakikolwiek interes dla grup politycznych, dążących do władzy w państwie, w opowaniu niektórych działów administracji gospodarczej? Ten związek nigdzie nie istnieje w tym zakresie, jaki interesuje izby; doświadczenie i przykłady w żadnym razie na to nie wskazują. Wprowadzenie polityki do izb bardziej prawdopodobne jest na tle możliwości ustawowego opinjowania przez nie aktów państwowej polityki gospodarczej — a jednak niebezpieczeństwo to, nawet w tak skomplikowanych, jak nasze, warunkach, nie okazało się realnem. Jeszcze bardziej groźna byłaby polityka dla izb w razie zapewnienia im tego czy innego udziału w funkcji „stanowienia praw”. A jednak i tu izby nie obawiają się jej, przeciwnie — wysuwają to żądanie na czoło wszystkich postulatów.

Ad (4): Istotnie, fałszywe byłoby ogólne mniemanie, iż izby, jako organa administracji publicznej, muszą spełniać funkcje administracji państwowej, ale też nikt tego nie twierdzi. Podnosi się jedynie celowość i pożytek przeniesienia niektórych funkcji administracji państwowej do kompetencji samorządu, gdyż z wielu wyżej wykazanych względów leży to w inte-

resie ogólnym, a więc tych, którzy są objektem aktów administracyjnych, a tem samem w interesie reprezentującego te koła samorządu gospodarczego, jak i władzy państwowej.

Ad (5): Funkcje opiniodawcze niewątpliwie nie są funkcją administracyjną, a tem samem nie należą do „zakresu zleconego” w sensie nauki administracji. Nie chodzi jednak o cele klasyfikacji, lecz o stwierdzenie faktu, iż obowiązkowe zasięganie opinii izb przed wydaniem aktów władzy administracyjnej w sposób istotny zwiększa wpływ izb na te akty i jednocześnie zwiększa pomocniczy udział izb w administracji stosunków gospodarczych.

Ramy niniejszego artykułu, oczywista, uniemożliwiają szczegółowe i praktyczne wyliczenie oraz omówienie ram, w jakich mogłoby nastąpić rozszerzenie udziału samorządu gospodarczego w administracji stosunków gospodarczych.

Praktyczne wskazanie szerokich w tym względzie możliwości było zadaniem referatu, wygłoszonego przez niżej podpisanego w sekcji samorządu gospodarczego I Kongresu Izby Przemysłowo-Handlowych we Lwowie we wrześniu r. b. W wyniku obrad nad tym referatem sekcja, a następnie Kongres powziął następującą uchwałę:

„Zważywszy: że istotą wszelkiego samorządu jest wykonywanie zadań administracji publicznej; że Konstytucja Państwa Polskiego przewiduje podział zadań tej administracji między organa Państwa i samorządu gospodarczego; że potrzebie realizacji tych postanowień dają wyraz przedstawiciele rządów polskich; że niezawodnie leży w interesie ogólnopaństwowym, ażeby wykonywanie administracji publicznej w tym zakresie, w którym następuje ono wyłącznie lub głównie w interesie ogólnym zrzeszonych w izbach czynników gospodarczych, posiadało formę samorządową, gdyż zapewnia to większą celowość aktów administracyjnych, opartych o specjalną kompetencję i znajomość regulowanych stosunków gospodarczych przez izby przemysłowo-handlowe, w większym stopniu zabezpiecza zainteresowane czynniki przed błędami, jakie popełnić mogłyby państwowe organa administracyjne, zdejmuje w interesie obywateli i władzy zbytecznie na nich ciężące zadania, powodując tem samem oszczędności w ogólnej gospodarce publicznej Państwa, a wreszcie wciąga odgrywające we współczesnym państwie coraz większą rolę grupy zawodowe w karby aparatu państwowego, wychowując czynniki te w myśleniu i działaniu kategorjami interesu publicznego, a więc kategorjami państwowemi dzięki ponoszonej przez nie odpowiedzialności za udział w administracji publicznej, za akty, powzięte w warunkach swobodnej decyzji; że również jest wysoce pożyteczne pociągnięcie izb przemysłowo-handlowych do pomocniczego udziału w administracji stosunków gospodarczych w drodze obowiązkowego zasięgania ich opinii przed dokonaniem aktów administracyjnych w wypadkach szczególnych ich kompetencji i znawstwa regulowanych administracyjnie stosunków gospodarczych — I Kongres Izby Przemysłowo-Handlowych R. P. we Lwowie zaleca izbom przemysłowo-handlowym zgodne opracowanie i przedstawienie Rządowi Polskiemu szczegółowego i uzasadnionego programu rozwoju samorządu izbowego i udziału jego w administracji stosunków gospodarczych, a zwłaszcza:

1) w wykonywaniu prawa przemysłowego i regulo-

waniu działów gospodarczych, prawu temu nie podlegających,

2) w udziale w administracji stosunków gospodarczych na tle ograniczeń wolności przemysłowej,

2) w administracyjnym popieraniu przedsiębiorstw przemysłowych,

4) w ochronie własności przemysłowej,

5) w regulowaniu obrotu towarowego, a zwłaszcza standaryzacji eksportu, i w regulowaniu ruchu podróży z zagranicą,

6) w administrowaniu szkolnictwem zawodowym,

7) w nadzorowaniu nad giełdami i innymi instytucjami ogólnej użyteczności gospodarczej,

8) w stwierdzaniu stanów faktycznych, mających znaczenie dla reprezentowanych przez izby przemysłowo-handlowe dziedzin,

9) w funkcjach administracyjno-sądowych.

Uchwała ta była przedmiotem obrad ostatniego zjazdu Związku Izb (w dniu 9 ub. m.), w toku których dokonany został między izby szczegółowy podział referatów w zakresie rozwoju samorządu gospodarczego. Po okresie prac przygotowawczych Związek Izb będzie miał możliwość ustalić dla czynników rządowych, zgodnie z u hwałą Kongresu, ostateczne wnioski w sprawie rozszerzenia udziału izb w administracji stosunków gospodarczych.

Pozytywne ustosunkowanie się ciał ustawodawczych i Rządu do tego programu byłoby znamiennym przejawem krystalizacji twórczych procesów u samych podstaw naszego ustroju państwowego.

B. Stypiński

ŻYCIE GOSPODARCZE

MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA GOSPODARCZA W GENEWIE. — W dn. 17 listopada r. b. rozpoczęła się w Genewie międzynarodowa konferencja gospodarcza, o której pisaliśmy w zesz. 46 tygodnika (str. 2.005). W skład delegacji polskiej, która bierze udział w konferencji, wchodzi PP.: Wice-minister Dr. Fr. Doleżał — przewodniczący delegacji,

Dyr. Dep. Handlowego Min. Przemysłu i Handlu M. Sokołowski, Dyr. Dep. Ekonomicznego Min. Rolnictwa E. Rose, Nacz. Wydz. Min. Skarbu W. Fabierkiewicz, Nacz. Wydz. Min. Spraw Zagranicznych A. Romer, Radca Min. Przem. i Handlu Dr. T. Łychowski oraz Radca M. S. Z. H. Stebelski.

GÓRNICCTWO I PRZEMYSŁ

HUTNICTWO ŻELAZNE

KOPALNICTWO RUD ŻELAZNYCH W SIERPNIU 1930 R.

— Położenie przemysłu wielkopiecowego nie wykazało w sierpniu żadnej poprawy. Jedynym plusem, jaki w sierpniu okazał się w tym przemyśle, jest pewne zmniejszenie się zapasów. Kopalnictwo rud w dalszym ciągu wykazywało silną anemię i dążność w kierunku ograniczenia wydobycia z powodu braku zapotrzebowania na rudę przez wielkie piece zarówno krajowe, jak i zagraniczne. Coprawda w miesiącu sprawozdawczym żadna z kopalń nie została zamknięta, tem nie mniej ogólny poziom produkcji się obniżył, tak że stanowił minimum wydobycia w r. b., przyczem w porównaniu ze styczniem, który dał największe wydobycie, spadek wyniósł 39·4%. Również i wydobycie dzienne okazało się najmniejsze z tegorocznych.

Wywóz utrzymywał się mniej więcej na wysokości poprzednich miesięcy, stanowiąc niecałe 20% wydobycia. Nie może to oczywiście być uważane za poważniejszą pomoc dla kopalnictwa.

Największe ograniczenie rudy w ciągu sierpnia nastąpiło w okręgu częstochowskim, gdzie przy tej samej ilości uruchomionych jednostek, wszystkie bez wyjątku kopalnie dosyć znacznie ograniczyły swoje wydobycie, nie zmniejszając jednak w poważniejszym stopniu swoich załóg. W okręgu radomskim nastąpił niewielki wzrost, dzięki nowo uruchomionej kopalni, która w sierpniu poraz pierwszy dała wydobycie. Ruchu poszukiwawczego nie było zupełnie.

Liczbowo wydobycie rudy w całej Polsce i w poszczególnych okręgach przedstawiało się, jak następuje (w tonnach):

Okręgi górnicze:

	częstochow.	radomski	zagl. dąbrowskie	krakowski	larnogórski	Ogółem w Polsce
1929 — przec. mies.	43.342	8.536	1.008	1.035	957	54.878
I kw. 1930 — przec. mies.	41.847	5.601	801	64	1.014	49.327
II kw. 1930 — przec. mies.	31.234	5.133	1.030	—	576	37.973
Lipiec	30.939	6.029	1.370	—	576	38.914
Sierpień	24.884	7.168	733	—	573	33.358
Styczeń—sierp. „	276.397	43.970	7.164	191	5.917	333.639
„ „ 1929	350.136	68.362	10.176	9.753	8.115	446.542

Ogólne wydobycie rudy żelaznej zmniejszyło się w porównaniu do lipca o 5.556 t, również spadło i wydobycie dzienne, które wyniosło w sierpniu 1.334 t wobec 1.441 t w lipcu; największe wydobycie w r. b. wyniosło w styczniu 2.199 t, tak, że spadek wydobycia w sierpniu wyniósł 39·4%. W 1929 r. wydobycie dzienne w sierpniu wyniosło 2.143 t, najwyższe zaś było w czerwcu i wynosiło 2.463 t. Z poszczególnych okręgów jedynie okrąg radomski wykazał wzrost wydobycia o 1.139 t, częściowo z powodu wyżej wskazanego, częściowo zaś z powodu zwiększenia wydobycia w paru starych kopalniach. Kopalnie tego okręgu pracują prawie wyłącznie dla zaspokojenia potrzeb zakładów, do których należą, wywóz rudy do innych okręgów jest bardzo nieznaczny. Porównanie wydobycia w ciągu 8 miesięcy r. b. i r. ub. wykazuje znaczne zmniejszenie w ogół-

nej ilości, gdyż o 112.903 t; zmniejszenie wydobycia nastąpiło we wszystkich okręgach.

Poniższe zestawienie przedstawia procentowe zmiany wydobycia sierpniowego w porównaniu z poprzednimi okresami:

	Zmiana wydobycia sierpniowego w stosunku do:		Zmiana wydobycia za 8 mies. r. b. w stosunku do r. ub.	
	lipca 1930: mies. dzien.	sierpnia 1929	przec. mies. 1913	r. b. w stosunku do r. ub.
Ogółem w Polsce	-14.3	-7.4	-40.1	-1.7
B. Kongresówka	-14.5	-7.6	-38.8	+26.4
Małopolska	0	0	0	-98.0
Górny Śląsk	-0.5	+7.4	-34.2	-95.5

Udział poszczególnych okręgów w ogólnym wydobyciu przedstawiał się, jak następuje: okr. częstochowski 74.6% (w lipcu 77.0%), okr. radomski 21.4% (18.9%), okr. dąbrowski 2.2% (3.0%), tarnogórski 1.8% (1.1%). W okręgu krakowskim wydobycie rudy nie było prowadzone.

Liczba uruchomionych kopalń pozostawała bez zmiany, t. j. w ruchu były 22 kopalnie, z których wydobycie dało 20, podczas gdy w lipcu produkowało tylko 19 kopalń.

Liczba robotników, zatrudnionych w kopalnictwie rud, wynosiła w sierpniu 3.846 ludzi, wobec 3.886 w lipcu, co daje zmniejszenie o 40, t. j. o 1.03%. Największy ruch co do liczby robotników, jak i w stosunku procentowym, był w zagł. dąbrowskim, gdzie ubyło 41 robotników, czyli 34.7%; zmniejszenie liczby robotników nastąpiło jeszcze w okręgu częstochowskim o 15, czyli o 0.5%, natomiast w dwóch pozostałych okręgach liczba ich nieznacznie wzrosła, mianowicie w okr. radomskim o 9, czyli o 1.2% i w tarnogórskim o 8, t. j. o 17.8%.

Wydańność pracy robotnika (w tonnach miesięcznie i dziennie) przedstawiona jest w poniższym zestawieniu; przy obliczaniu wydajności uwzględnieni zostali robotnicy, pracujący jedynie w kopalniach, dających wydobycie:

	Liczba kopalń:		Liczba robotn.:		Wydobycie na 1 robotnika:	
	czynnych	z wydobyc.	ogółem	w kop. z wyd.	miesięcznie	dziennie
Maj 1930	22	20	4.054	3.921	9.95	0.398
Czerwiec "	21	17	4.066	3.843	9.30	0.404
Lipiec "	22	19	3.886	3.640	10.68	0.395
Sierpień "	22	20	3.846	3.693	9.03	0.361

Jak widać z tych liczb, wydajność robotnika w sierpniu spadła dosyć znacznie; jest to objaw dla kopalń niepomysłny, gdyż podrażający wydobycie, podczas gdy cena ze względu na konkurencję rudy wysokoprocentowej podniesiona być nie może, cała więc strata z tego tytułu musi obciążać kopalnie. Maksimum tegoroczne dziennego wydobycia na 1 robotnika było w styczniu i wyniosło 0.455 t, spadek w sierpniu wynosi więc 20.6%, t. zn. że robocizna z tego tylko tytułu podrożała zgorą o 20%.

Przywóz rudy zagranicznej łącznie z innymi tworzywami, zawierającymi żelazo, wzrósł w sierpniu o 1.434 t, przyczem wzrósł przywóz rudy żelaznej, natomiast zmniejszył się, jednak w niższym stopniu, przywóz innych tworzyw. Przywóz rudy manganowej obniżył się. Wywóz rudy pozostał prawie bez zmiany.

Liczbowo (w tonnach) obrót rudą z zagranicą przedstawiał się, jak następuje:

	Przywóz z zagran.:		Wywóz rudy żelaznej:	
	rudy żelaznej	zawierającej żelazo	rudy żel. zawierającej żelazo	rudy żel. nowej manganowej
1929 — przec. mies.	44.441	9.713	8.255	4.667
II kwart. 1930 — przec. mies.	30.654	4.186	10.999	1.946

II kwart. 1930 — przec.

mies.	1930	1929	1929	1929
Lipiec	16.600	5.148	5.459	3.236
Sierpień	11.271	8.443	6.330	4.750
Sierpień	16.475	4.676	6.239	2.303
Styczeń-sierpień	169.509	41.122	61.942	22.601
" " 1929	343.180	67.176	70.773	39.319

Przywóz rudy żelaznej podniósł się w sierpniu dosyć znacznie, gdyż o 5.204 t, t. j. o 46.2%, przywóz zaś innych tworzyw, zawierających żelazo, zmniejszył się o 3.770 t, t. j. o 44.6%, pozostaje zatem w sumie niewielka zwyczajna przywozu. Przywozu rudy niskoprocentowej w sierpniu nie notowano. Wywóz rudy żelaznej zagranicę zmniejszył się bardzo nieznacznie, gdyż tylko o 91 t, co stanowi 1.4% w stosunku do lipca. Porównanie okresu 8 miesięcy r. b. i r. ub. wykazuje silne zmniejszenie się zarówno przywozu rud, jak i ich wywozu. Mianowicie rudy żelaznej przywieziono w tym roku mniej niż w ubiegłym o 173.671 t, t. j. o 50.6%, innych tworzyw zaś, zawierających żelazo, również mniej o 26.054, czyli o 38.8%. Wywóz rudy zagranicę zmniejszył się w r. b. o 8.831 t, t. j. o 12.5%. Przywóz rudy manganowej był mniejszy niż w lipcu o 2.447 t, t. j. o 51.5%, w ciągu zaś 8-miesięcznego okresu obniżył się o 16.718 t, t. j. o 42.5%. Wpływa na to znaczne zmniejszenie się produkcji ferromanganu, którego wywóz, na zasadzie umowy z europejskim syndykatem ferromanganowym, ograniczony został do bardzo niewielkich rozmiarów wzamian za gwarancję nietykalności rynku polskiego; ten ostatni jednak w roku bieżącym silnie zmalał dla przyczyn ogólnie znanych.

Stosunek żelaza, zawartego w rudzie przywiezionej i wydobytej, zużytych w kraju (obliczony według metody, wskazanej w zesz. 7/1930), przedstawiał się w ciągu 4 ostatnich miesięcy, jak następuje (w tonnach):

	Żelazo w rudzie wydobytej (a)	Żelazo w rudzie przywiezionej (b)	Stosunek I b : a	Stosunek II 100a : (a + b)
1929 — przec. mies.	13.463	25.776	1.91	34.4
Maj 1930	9.973	9.280	0.93	51.6
Czerwiec	9.172	9.680	1.06	48.5
Lipiec	9.341	6.537	0.59	58.7
Sierpień	7.648	9.720	1.27	44.0

Stosunek II wyraża procentowy stosunek żelaza polskiego, zawartego w całej ilości żelaza, znajdującego się w rudzie, pozostającej w danym miesiącu w kraju do przetopu. Jak widać z powyższych liczb, stosunek ten bardzo znacznie się pogorszył dla żelaza polskiego w porównaniu do lipca. Sierpniowy stosunek bardziej się jednak zbliża do normalnego, pozostając jeszcze wyższym od przeciętnego miesięcznego stosunku w 1929 r.

Ceny rudy żelaznej pozostawały bez zmiany (zesz. 23/1930). Przeciętna cena wywozowa, według danych Gł. Urz. Stat., wynosiła w sierpniu zł 23.90 za tonnę loco granica.

HUTNICTWO ŻELAZNE W SIERPNIU 1930 R. — Lekka poprawa położenia, jaka zaznaczyła się w lipcu na wewnętrznym rynku żelaza, nie była długotrwała, gdyż sierpień już przyniósł pogorszenie. Zarówno ilość nowych obstalunków, dająca widoki na czas przyszły, jak i zbyt wytworów hutniczych w miesiącu sprawozdawczym zmniejszyły się, pogłębiając istniejącą depresję. Jedną z zasadniczych przyczyn zmniejszenia ilości obstalunków w stosunku do lipca był fakt, że obstalunki lipcowe, poczynione w dużej mierze zarówno przez przemysł, jak i przez handel hurtowy, nie szły równoległe do istniejących potrzeb konsumentów, lecz były wywołane nadziejami na późniejsze ożywienie się zapotrzebowania, co jednak tylko w części zostało zrealizowane w rzeczywistości. Pojemność handlu została w znacznym stopniu zmniejszona w porównaniu do lipca, choć nie zostało to ze względu na czysto techniczną naturę dostatecznie uwidocznione przy wykazie obstalunków syndykatowych. Dużo gorzej rzecz przedstawiała się z przemysłem,

gdź tu spadek obstalunków nastąpił w silniejszej formie, osiągnął ok. 56% lipcowych.

Lekkie ożywienie budowlane, jakie zaznaczyło się w lipcu, nie przybrało większych rozmiarów, i w sierpniu już było widoczne, że z tej strony huty nie mogą rachować na żadne poważniejsze obstalunki. Zamówienia rządowe ograniczyły się w sierpniu zaledwie do paru tysięcy tonn.

Podobnie jak i w poprzednich miesiącach w hutnictwie górnośląskim dużą rolę odgrywały zamówienia sowieckie, których wywóz wyniósł w sierpniu ok. 75% ogólnego wywozu. Reszta wywozu była rozproszona między różne kraje, stosunkowo największa część, gdyż przeszło 1.800 t, była skierowana do krajów Ameryki Południowej.

Skutkiem pogorszenia się zbytu zapasy wyrobów gotowych powiększyły się w sierpniu. Naogół wzięwszy, wytwórczość hutnicza pogorszyła się w sierpniu we wszystkich działach, jak to widać z poniższego zestawienia, dając go procentowo ustosunkowanie wytwórczości ostatnich miesięcy do przeciętnej miesięcznej z 1913 r.:

	Maj	Czerwiec	Lipiec	Sierpień
Wielkie piece . . .	47'5	42'5	44'4	43'9
Stalownie	82'5	65'7	82'0	75'5
Walcownie	75'6	67'0	81'1	72'6

Jak widać więc, ciągle najgorzej przedstawia się wytwórczość surówki, która nie osiąga nawet 50% przedwojennej produkcji.

Sytuacja finansowa hut pozostawała bez zmiany. Ta sama ciągle walka o zdobycie kredytu, w znacznym stopniu utrudniana przez nie dosyć terminowe wywiązywanie się ze swoich zobowiązań instytucji państwowych i samorządowych, cechowała sierpień w tym samym stopniu, co i poprzednie miesiące. Z klientelą prywatną sytuacja jest o tyle łatwiejsza, że główny sprzedawca produktów hutniczych, Syndykat Polskich Hut Żelaznych, stawia przy przyjęciu zamówień bardzo rygorystyczne warunki, spełnienia których przestrzega z wielką stanowczością.

Położenie rynku pieniężnego pozostawało bez zmiany.

Wytwórczość hut żelaznych w ich zasadniczych działach przedstawiała się według dzielnic w następujący sposób (w tonnach):

	Su- rówka	Stal zlewna	Wytw. walc. gotowe	Rury żel. i stal.	Licz- ba ro- botn.
a) w województwie kieleckim					
1929 — przecięt. mies. . .	19.045	38.845	27.527	4.176	19.612
I kwart. 1930 — przec. mies.	17.106	26.561	21.620	4.098	15.363
II kwart. 1930 — przec. mies.	12.542	30.133	20.191	2.793	15.303
Czerwiec 1930	12.086	31.381	21.130	2.660	15.776
Lipiec "	12.964	29.300	18.995	3.349	15.166
Sierpień "	9.200	23.458	17.688	2.552	14.638
Styczeń-sierpień 1930 . .	111.110	222.838	162.115	26.304	—
" " 1929	158.872	335.933	229.608	32.860	—
b) w województwie krakowskim					
1929 — przecięt. mies. . .	—	987	906	—	199
I kwart. 1930 — przec. mies.	—	1.175	691	—	196
II kwart. 1930 — przec. mies.	—	204	448	—	160
Czerwiec 1930	—	—	394	—	142
Lipiec "	—	—	638	—	142
Sierpień "	—	—	470	—	142
Styczeń-sierpień 1930 . .	—	4.138	4.527	—	—
" " 1929	—	7.145	6.957	—	—
c) w województwie śląskim					
1929 — przecięt. mies. . .	39.658	74.894	51.760	6.149	32.140
I kwart. 1930 — przec. mies.	28.579	76.610	55.350	4.546	30.992
II kwart. 1930 — przec. mies.	25.830	68.730	52.181	4.013	29.835
Czerwiec 1930	24.532	59.536	48.285	3.643	29.668
Lipiec "	25.227	84.173	65.083	4.636	29.545
Sierpień "	28.562	81.183	57.592	4.742	28.725
Styczeń-sierpień 1930 . .	217.017	600.366	445.266	35.053	—
" " 1929	324.772	630.867	428.167	51.863	—

d) ogółem w Polsce

1929 — przecięt. mies. . .	58.703	114.726	80.193	10.325	51.964
I kwart. 1930 — przec. mies.	45.685	104.346	77.661	8.554	46.551
II kwart. 1930 — przec. mies.	38.372	98.730	72.820	6.806	45.298
Czerwiec 1930	36.618	90.917	69.809	6.303	45.586
Lipiec "	38.191	113.473	84.716	7.985	44.853
Sierpień "	37.762	104.641	75.750	7.294	43.505
Styczeń-sierpień 1930 . .	328.127	827.342	611.908	61.357	—
" " 1929	483.644	973.945	664.735	84.723	—

Jak widać z tych liczb, wytwórczość hut we wszystkich działach zmniejszyła się, przyczem spadła również i wytwórczość dzienna z wyjątkiem działu stalowni, gdzie nastąpił pewien nieznaczny wzrost. Wytwórczość w ciągu 8 miesięcy r. b. i r. ub. w ogólnej sumie wykazuje wszędzie w r. b. spadek i nawet w niektórych działach dosyć znaczny. Wyjątek stanowi tu jedynie dział walcowniany na Górnym Śląsku, gdzie produkcja w ciągu 8 miesięcy przedstawia się w tym roku lepiej, niż w zeszłym.

W dziale surówki ogólnej wytwórczość obniżyła się bardzo nieznacznie, przyczem wobec jednakowej ilości dni pracy w dziale wielkopiecowym w lipcu i w sierpniu procentowy stosunek spadku pozostał ten sam w ogólnej i dziennej wytwórczości. Ogólny spadek nastąpił skutkiem zmniejszenia się wytwórczości w hutach b. Kongresówki o 3.764 t, gdzie został nawet zatrzymany jeden wielki piec, natomiast na Górnym Śląsku nastąpił wzrost o 3.335 t. W ciągu 8 miesięcy r. b. w porównaniu z r. ub. produkcja okazała się w obu dzielnicach mniejsza w ogólnej sumie o 155.517 t, procentowo zaś spadek był prawie jednakowy w obu dzielnicach.

Poniższe zestawienie wykazuje procentowe zmiany wytwórczości surówki w sierpniu w porównaniu z poprzednimi okresami:

	Zmiana wytwórcz. sierpniowej w stos. do:				Zmiana wytwór. za 8 mies. r. b. w stos. do r. ub.
	lipca 1930: mies.	sierpnia dzien.	przecięt. 1929 mies.	przecięt. 1913 mies.	
Ogółem w Polsce —	1'1	1'1	— 41'8	— 56'1	— 32'2
B. Kongresówka —	29'0	29'0	— 56'6	— 73'6	— 30'0
Górny Śląsk	+ 13'2	+ 13'2	— 34'5	— 44'0	— 33'2

Liczba wielkich pieców w ruchu zmniejszyła się o jeden, który został zatrzymany w b. Kongresówce, tak że w ciągu miesiąca pracowały w b. Kongresówce 3 piece i 7 na Górnym Śląsku. Przepracowały one razem 283 pieco-dni, wobec 314 w lipcu; na jedną pieco-dniówkę wypadło 133'4 t wobec 121'6 t w lipcu. W sierpniu r. ub. przepracowanych zostało 493 pieco-dni, na 1 zaś pieco-dniówkę wypadło 132 t. Udział poszczególnych dzielnic w ogólnej wytwórczości wyniósł: b. Kongresówka 33'6% (w lipcu 33'8%), Małopolska 0'3% (0'3%) i Górny Śląsk 66'1% (65'9%).

Zbyt surówki obniżył się w sprzedaży krajowej z 19.640 t do 17.912 t, co stanowi 8'8%; wywozu zagranicę tak dobrze, jak nie było, gdyż cały wywóz wyniósł zaledwie 60 t. Pomimo to zapasy surówki w hutach obniżyły się z 65.879 t. do 61.258 t. W sierpniu r. ub. zbyt w kraju surówki wyniósł 17.727 t.

Wytwórczość stali zmniejszyła się o 8.832 t, przyczem głównie spadek nastąpił w b. Kongresówce, gdyż zmniejszenie tu w porównaniu z lipcem wyniosło 5.842 t, podczas gdy na Górnym Śląsku spadek wyniósł 2.990 t. Wytwórczość dzienna zmniejszyła się tylko w b. Kongresówce, podczas gdy na Górnym Śląsku wykazała wzrost. W Małopolsce istniejąca tam stalownia była w sierpniu nieczynna. Wytwórczość ośmiomiesięczna obniżyła się w r. b. o 146.603 t, z czego na b. Kongresówkę przypadło 113.095 t, na Śląsk zaś 80.501 t.

Poniższe zestawienie wykazuje procentowe zmiany wytwórczości stali w sierpniu w porównaniu z poprzednimi okresami:

	Zmiana wytwórcz. sierpniowej w stos. do:				Zmiana wytw. za 8 mies. r. b. w stos. do r. ub.
	lipca 1930: mies. dzien.	sierpnia 1929	przec. mies. 1913		
Ogółem w Polsce	7·8	+ 1·5	- 6·3	- 24·5	- 15·1
B. Kongresówka	19·9	- 13·5	- 37·0	- 54·2	- 13·5
Małopolska	0	0	0	0	- 42·0
Górny Śląsk	3·6	+ 4·2	+ 10·4	- 14·8	- 11·8

Ogólna liczba pieców martenowskich w ruchu zmniejszyła się z 38 do 35, ilość zaś pieco-dni spadła z 819 do 751, na jedną więc pieco-dniówkę przypadło w sierpniu 139·2 t wobec 138·5 t w lipcu. W sierpniu r. ub. pracowało razem 43 piece, które dały 973 pieco-dni, przyczem na jedną pieco-dniówkę wypadło 114·8 t. Z powyższej ogólnej ilości pieców martenowskich 11 pracowało w b. Kongresówce, dając 270 pieco-dni, 24 zaś na Śląsku, dając 481 pieco-dni. W sierpniu 1929 r. w b. Kongresówce pracowało 19 pieców, dając 484 pieco-dni, i na Śląsku 23 piece, dając 462 pieco-dni. Ilość pieców elektrycznych pozostała bez zmian, t. j. 8, z których 2 pracowały w b. Kongresówce, dając 27 pieco-dni (w lipcu 25), i 6 na Śląsku, dając 58 pieco-dni (w lipcu 49). Poza tem, jak zwykle, pracowały dwie małe gruszki dla odlewów. Udział poszczególnych dzielnic w wytwórczości stali wynosił: b. Kongresówka 22·4% (w lipcu 25·8%) i Górny Śląsk 77·6% (74·2%).

Pomimo zmniejszenia się wytwórczości zapasy stali surowej wzrosły z 40.990 t do 46.105 t, co świadczy o zmniejszeniu wewnętrznego spożycia.

Wytwórczość wytworów walcowniczych zmniejszyła się o 8.966 t, przyczem gros zmniejszenia nastąpiło na Śląsku w ilości 7.491 t; w b. Kongresówce spadek produkcji wyniósł 1.307 t, przyczem wytwórczość dzienna nawet nieznacznie wzrosła. W Małopolsce zmniejszenie wyniosło 168 t. Ośmiomiesięczna produkcja w ogólnej sumie była w tym roku mniejsza o 52.827 t skutkiem zmniejszenia jej w b. Kongresówce o 67.483 t i w Małopolsce o 2.430 t; na Śląsku nastąpił wzrost wytwórczości o 17.099 t.

Poniższe zestawienie podaje dla walcowni procentowe zmiany wytwórczości w sierpniu w porównaniu z poprzednimi okresami:

	Zmiana wytwórcz. sierpniowej w stos. do:				Zmiana wytw. za 8 mies. r. b. w stos. do r. ub.
	lipca 1930: mies. dzien.	sierpnia 1929	przec. mies. 1913		
Ogółem w Polsce	10·6	- 3·4	- 4·0	- 27·4	- 8·0
B. Kongresówka	6·9	+ 0·57	- 29·5	- 52·2	- 29·4
Małopolska	26·4	- 20·0	- 37·6	- 35·1	- 35·0
Górny Śląsk	11·5	- 4·4	+ 8·6	- 13·6	+ 4·0

Zbyt wewnętrzny wytworów walcowniczych pozostał prawie bez zmiany, gdyż z 40.882 t spadł do 40.554 t. Wywóz natomiast obniżył się dosyć znacznie, gdyż wraz z obrotem uszlachetniającym wyniósł 28.779 t, wobec 32.314 t w lipcu.

W wywozie tym dostawy do Sowietów wyniosły 24.589 t, t. j. 85·4% ogólnego wywozu wytworów walcowniczych. W stosunku do wytwórczości zbyt krajowy wyniósł 52·5%, wywóz zaś zagranicę 37·9%, w czem wywóz do Sowietów stanowił 32·4%. W sierpniu 1929 r. zbyt krajowy wyniósł 59.686 t, czyli 75·6% wytwórczości tego miesiąca (78.879 t), wywóz zaś stanowił 13.164 t, t. j. 16% wytwórczości. Udział poszczególnych dzielnic w wytwórczości ogólnej wynosił: b. Kongresówka 23·3% (w lipcu 22·4%), Małopolska 0·6% (0·8%) i Górny Śląsk 76·1% (76·8%).

W rurokowniach również wytwórczość się zmniejszyła o 691 t, czyli o 8·7%, przyczem wytwórczość dzienna spadła o 1·4%. Spadek wytwórczości nastąpił jedynie w b. Kongresówce, gdzie spadła ona o 797 t, czyli o 23·8%, dzienna zaś produkcja spadła o 17·7%; na Górnym Śląsku wytwórczość rur podniosła się o 106 t, t. j. o 2·3%, przyczem wytwórczość wzrosła o 5·6%. Wytwórczość w ciągu 8 miesięcy wykazała w porów-

naniu z tymże okresem r. ub. dosyć znaczne zmniejszenie, gdyż o 23.366 t, t. j. o 27·5%; w b. Kongresówce spadek ten wyniósł 6.556 t, t. j. 20·0%, na Śląsku zaś 16.810 t, czyli 32·4%. Udział poszczególnych dzielnic w wytwórczości wyniósł: b. Kongresówka 35·0% (w lipcu 42·0%) i Górny Śląsk 65·0% (58·0%).

Zbyt rur zmniejszył się w ogólnej sumie o 194 t, przyczem zbyt krajowy zmniejszył się z 2.583 t w lipcu do 2.067 t, wywóz zaś wzrósł z 4.897 t do 5.219 t. Ogólny zapas rur zmniejszył się nieznacznie, gdyż spadł z 4.461 do 4.362 t.

Liczba robotników zmniejszyła się o 1.348 ludzi, t. j. o 30%. Z liczby tej w b. Kongresówce ubyłoby 528 ludzi, czyli 3·5%, i na Śląsku 820, t. j. 2·8%. Poszczególne dzielnice zatrudniały: b. Kongresówka 33·6% (w lipcu 33·8%), Małopolska 0·3% (0·3%) i Śląsk 66·1% (65·9%).

Liczba zamówień krajowych zmniejszyła się dosyć znacznie, gdyż spadek wyniósł ok. 30%. Według danych Syndykatu Polskich Hut Żelaznych, nie obejmujących surówki, rur i zamówień zagranicznych, ilość obstalunków wynosiła:

	Maj	Czerwiec	Lipiec	Sierpień
Rządowe	341	152	3.380	2.742
Prywatne	23.242	22.377	46.903	32.308
Razem	23.583	22.729	50.283	35.110

W prywatnych było:

zamówień handlu	18.385	14.364	23.067	22.047
" przemysłu	4.857	8.213	23.836	10.321

Jak widać więc, liczba zamówień zmniejszyła się prawie wyłącznie skutkiem spadku ilości zamówień prywatnych. Przyczyny tego wykazane były już wyżej. Zamówienia rządowe zmniejszyły się, lecz w tej skali, w jakiej napływają one już od kilku miesięcy, nie odgrywa to dla hutnictwa żadnej roli. Z zamówień prywatnych szczególnie silnie zmniejszyły się obstalunki przemysłu, gdyż przeszło o 56%, a co jest gorsze, to że nie można rachować na ich ponowną poprawę. Obstalunki handlu utrzymały się na podwyższonym poziomie poprzedniego miesiąca, gdyż zmniejszyły się tylko o 1.020 t, co stanowiło 4·5%. Co się tyczy poszczególnych gatunków żelaza, to największe zmniejszenie nastąpiło w żelazie prętowym i w blaszce cienkiej; zmniejszyły się również zamówienia na kształtowniki, na drut i na blachę grubą, lecz już w mniejszym rozmiarze. Podniosły się natomiast zamówienia na materiały nawierzchni kolejowej. Duże zmniejszenie zamówień nastąpiło również w dziale zestawów kołowych.

Dostawa tworzyw do hut odbywała się normalnie. Rudy prężonej i surowej, gotowej do załadowania do pieca, otrzymały huty 40.987 t, z czego 14.214 t było zagranicznej; żużli i innych tworzyw, zawierających żelazo, dowieziono 13.040 t, w czem 7.036 t z zagranicy, starego żelastwa dostarczono 56.332 t, z czego 32.644 t z zagranicy, wreszcie rudy manganowej dowieziono do hut 1.217 t. Spożycie powyższych tworzyw przedstawiało się, jak następuje: rudy spożyto dla potrzeb wielkopiecowych 50.969 t, innych tworzyw, zawierających żelazo, 31.780 t, koksu wielkopiecowego 42.867 t, w czem zagranicznego było 385 t, węgla dla wszelkich potrzeb hutnictwa, z wyjątkiem koksowania 116.187 t, żelastwa dla wielkich pieców i pieców martenowskich 84.434 t, w czem było 25.949 t żelastwa własnego. Rudy manganowej zużyto 4.005 t.

Obrót zagraniczny wytworami hutnictwa żelaznego podany jest poniżej w tonnach i tys. \mathcal{Z} , przyczem liczby te obejmują i obrót uszlachetniający. Liczby przywozu zestawione są na zasadzie danych Depart. Górnico-Hutniczego, liczby zaś przywozu i wartości na zasadzie danych Gł. Urz. St.

	1930		1929	
	Lipiec	Sierpień	Lipiec	Sierpień
	tonn	tys. \mathcal{Z}	tonn	tys. \mathcal{Z}
Surówka wszelka				
{ wyw.	—	—	20	9
{ przyw.	200	72	313	169
			545	336
			338	190

Półwytwór walc. żel. i stal.	wyw.	320	77	182	44	521	132
	przyw.	2.450	546	2.652	591	3.291	719
Żel. i stal walc. (oprócz niżej wymienionych)	wyw.	22.107	6.620	21.341	6.520	10.786	3.540
	przyw.	2.349	876	302	353	754	550
Szyny wszelkie wraz z akcesorj.	wyw.	2.278	645	1.440	418	254	75
	przyw.	114	149	28	9	179	72
Blacha żel. i stal.	wyw.	7.929	3.200	4.960	2.120	2.076	1.110
	przyw.	703	160	801	445	600	424
Rury żel. i stal.	wyw.	4.897	3.895	5.164	3.810	4.301	3.165
	przyw.	113	233	72	176	193	396
Razem:	wyw.	37.531	14.437	33.446	12.921	18.483	8.358
	przyw.	5.929	1.936	4.168	1.743	5.355	2.351

Poza wyżej wymienionymi produktami huty wywoziły jeszcze wytwory dalej posuniętej obróbki, jak: osie, obręcze kolejowe, wyroby kute, wyroby walcowane na zimno, blachę ocynkowaną, wyroby z blachy i t. d. w ogólnej ilości 1.089 t; w sierpniu r. ub. wywóz ten wynosił 687 t. Wywóz sierpniowy zmniejszył się w porównaniu do lipca o 4.085 t, czyli o 10,9%, pod względem zaś wartości spadek wyniósł \approx 1.516 tys., t. j. o 10,5%. W ciągu 8 miesięcy r. b. wywóz wyniósł \approx 273.287, co w porównaniu do tegoż okresu r. ub. (141.050 t.) stanowi zwiększenie 132.237 t, t. j. 93,5%. Wartość wywozu w r. b. stanowiła \approx 106.351 tys., w r. ub. zaś \approx 70.715 tys., zwiększenie tegoż roczne wynosi więc \approx 35.536 tys., t. j. 50,2%.

PRZEMYSŁ LUDOWY

WYTWÓRCZOŚĆ LUDOWA W POW. WŁODAWSKIM.

Powiat włodawski przed niedawnymi laty należał do tych okolic Polski, gdzie nawet rolnictwo nie wykazywało większego rozwoju. Jeszcze w II połowie ub. wieku powierzchnię jego w 50% przeszło pokrywały otne piaski, bagna i wody, w pozostałej części pierwotne bory i nieliczne tylko uprawy rolne. Wielka ilość moczarów, ciągnąca się wzdłuż rzek, przepływających na jego zachodnich i wschodnich granicach, oraz woprzek powiatu, uniemożliwiała normalne komunikowanie się ludności z otaczającymi powiat ziemiami i między sobą, wewnątrz powiatu. Cały ten obszar wchodził w skład wielkich latyfundiów, znajdujących się w rękach kilku rodów.

Lud prosty, przeważnie znajdując się w stanie pańszczyzny, był tu nieliczny, ziemi posiadał niewiele i niewiele jej uprawiał. Bytowanie jego było bardzo pierwotne. Produkcja rolna, hodowla, lasy i woda dawały mu żywność, surowce i zarobki w dostatecznej ilości. Nie umiając korzystać z dobrodziejstw cywilizacji, wszystko potrzebne mu do życia i zorganizowania swojego otoczenia oraz gospodarstwa wytwarzał własnymi rękami, przetwarzając otrzymane surowce w rozmiarach potrzebnych do własnego użytku. Rękodzielnictwa ludowe w tym okresie czasu były rozliczne, a cała wytwórczość ludowa była oryginalna, powstająca na tle odwiecznych tradycji i własnych pomysłów miejscowej ludności, charakter jej jednak i wykończenie było tak prymitywne, jak prymitywną była umysłowość i kultura miejscowego ludu.

Wobec obfitości doskonałych leśnych pastwisk i łąk ludność zajmowała się przede wszystkim hodowlą inwentarza rogatego i pospolitych owiec świniarek dla otrzymania mleczywa, pokarmu mięsnego i skór na kozuchy oraz wełny na zwierzczenie odzieni. Koń jeszcze w II połowie ub. wieku był rzadkością wśród włościan włodawskich.

Pola uprawiano w małym zakresie dla otrzymania zbóż na kaszę i mąkę do chleba oraz lnu i konopi na odzież spodnią, postronki i olej.

Poza temi głównymi zajęciami ludność zajmowała się przerobem drzewa, otrzymywanego w obfitości w różnych gatunkach w miejscowych lasach, na rozmaite narzędzia i przedmioty użytkowe oraz dekoracyjne. Zajęcie to nazywano w dawniejszych czasach „bondarstwem”. Dziś powstał z tego rękodzielnictwa cały szereg poszczególnych gałęzi przemysłu drzewnego, jak bednarstwo, wyrób gontów i narzędzi rolniczych, stolarstwo, ciesielstwo, ostatecznie i kołodziejstwo. Przemysł ten niegdyś bardzo silny w tych okolicach, zatrudniający całe wioski, dziś po częściowym wyrębie lasów znacznie się skurczył i stał się wśród ludu tylko ubocznym zajęciem. Bednarstwo, stolarstwo i kołodziejstwo w miarę podnoszenia się stanu cywilizacyjnego ludności wzmogły swoją produkcję i osiągnęły lepsze opanowanie techniczne tworzywa. Sztuka ludowa w dziedzinie przemysłu drzewnego (wobec zabobonnego stosunku ludności do ludzi wybitniej uzdolnionych) nie osiągnęła większych rezultatów i zna-

laża wyraz tylko w budowie kościołów, cerkwi i krzyżów drewnianych. Rzeźbiarzy zaś na tym terenie było zawsze mało, obecnie jest ich zaledwie dwóch.

Liczne dawniej smolarnie znikły w miarę zmniejszania się powierzchni lasów (obecnie istnieje jedna). Znikło również bardzo rozpowszechnione dawniej koszykarstwo z korzeni drzew i jałowca, zastąpione przez koszykarstwo wiklinowe, znajujące obfity, chociaż niezbyt dobry surowiec na dzikich polach wierzby koszykarskiej o obszarze około 2.000 ha, oraz dawne plecionkarstwo z tyka drzewnego i słomy, które wytwarzało łapcie lip we, kapelusze słomiane, ule, miski i wielkie beczki (kałduby) słomiane na mąkę i ziarno.

W przemyśle drzewnym upadły więc tylko te rękodzielnictwa, które miały podłoże swojego rozwoju w obfitości tworzywa i łatwości otrzymania go.

Równie silnym jak drzewny był w dawnych czasach przemysł skórzany (garbarstwo, kuśnierstwo ludowe). Wytwórcy produkowali nie tylko na własny użytek, ale i na zbyt. Handel miejscowymi wyrobami koncentrował się w Parczewie, słynnym w całym kraju z obrotu skórą, kozuchami i wełną. Dziś przemysł skórzany przeszedł w ręce rzemieślników żydowskich.

W ostatnich latach przed wojną powstało w powiecie włodawskim szewstwo ludowe, produkujące na wywóz do Rosji. Początkowo wytwórczość ta miała więcej charakter chałupniczy, dziś przybiera więcej charakter ludowy, a szewc „łatacz” z rozpowszechnieniem nowoczesnego obuwia wśród ludu stał się pospolitem zjawiskiem na wsi. Wytwórczość o charakterze fachowym w tej dziedzinie po większej części znajduje się w rękach żydowskich i koncentruje się po miastach, a wielkość jej obecnie nie przekracza potrzeb rynku miejscowego.

W miarę rozwoju rolnictwa w ub. wieku w powiecie włodawskim wzmogło się silnie lniarstwo i plantacje konopi, co spowodowało silny rozwój tkactwa lnianego. Len produkuje się tu wyłącznie na własne potrzeby i sprzedaż jego jest nieznaczna, i to przeważnie tylko na wymianę. Uprawy lniarskie prowadzone są niedbale i nieumiejętnie, a plantacje tak są małe, iż nie mogą stanowić pozycji dochodowej w gospodarce rolnej. Przerób lnu jest bardzo prymitywny i technicznie nieopanowany. Produkcja ogólna w tej dziedzinie jest tak duża, iż daje przeciętnie na głowę ludności około 1'16 kg lnu trzpanego i więcej niż 1/3 tej ilości konopi trzpanych.

Lniarstwo miejscowe potrzebuje opieki pod względem organizacji upraw, technicznej przeróbki i handlu. Teren w zupełności się nadaje do zorganizowania mechanicznej obróbki lnu.

Dość silne lniarstwo powstało na tle rozwiniętego w powiecie włodawskim tkactwa ludowego, szczególnie we wschodniej części powiatu. Wyroby tkackie są bardzo różnorodne. Jako surowiec używają: len, konopie, bawełnę i wełnę. Tkactwo wełniane od kilkudziesięciu lat wraz ze zmniejszeniem się hodowli owiec jest w upadku, konopie zaś są wypierane obecnie przez bawełnę. Ogólna produkcja tkanin wynosi około 3 m na głowę ludności.

Motywy tkackie są tu bogate. Środki produkcji są prymitywne: krośna starych systemów o czółenkach przerzucanych ręką. W tej dziedzinie produkcji spotykają się również wyroby trykotażowe, szczególnie rękawice i pończochy.

Rozwój tkactwa pociągnął za sobą i rozwój przemysłu konfekcyjnego wśród ludu w postaci krawiectwa, hafciarstwa, czapnictwa i koronkarstwa. Na tem tle powstały ciekawe stroje ludowe, dosyć barwne, bogate różnorodnością form i ozdób, w zasadzie jednak skromne. Charakterystycznym ich upiększeniem jest haft tkany, rzadko wyszywany. Wyrabiane są też koronki szydełkowe, a w jednej z gmin około 600 kobiet rob, serwety szydełkowe. Hafciarstwo i koronkarstwo jeszcze obecnie znajdują się całkowicie w rękach ludu.

Obfitość glin we Włodawskim spowodowała powstanie znacznego przemysłu mineralnego, a więc dosyć dużą i charakterystyczną wytwórczość ceramiczną (dzieże, garnki, hładysze, miski i t. d.), obecnie bardzo skurcz na i skoncentrowana w 3 ośrodkach: Włodawie, Parczewie i Ostrowie. Na tem tle coraz więcej rozwijającego się budownictwa ogniotrwałego na wsi wytworzyło się w powiecie włodawskim cegielnictwo, betoniarstwo, mularstwo i zdunstwo wśród ludu. Elementy miejskie, a szczególnie żydowskie, przyjmują tylko w małej mierze udział w tych rękodzielnictwach.

Z przemysłu spożywczego, jak z dawnych czasów gospodarki naturalnej, kwitnie wśród ludu młynarstwo i piekarstwo. Pierwsze przerabia większą część otrzymanych produktów zbożowych w kilkudziesięciu młynach gospodarczych i wiatrakach oraz na tysiącach żaren, znajdujących się w rękach ludu, na mąkę i kaszę, z drugim możemy spotkać się w każdej chacie wiejskiej.

Wyrazem organizującej się ludowej przetwórczości rolniczej są powstające obecnie mleczarnie spółdzielcze i przemysłowe, rzeźnictwo oraz olejarnie. Rękodzielnictwa te znakomicie przyczyni-

nają się do podniesienia odżywiania się ludności i jej dochodów.

Na tle zmienionych stosunków gospodarczych w stanie przekształcania są takie rękodzieła, jak kowalstwo. Zdobnicze kowalstwo ludowe (okucia drzwi, okien do domów mieszkalnych oraz wieziej w budynkach gospodarczych, pomysłowe zamki, krzyże przydrożne i na kościołach i cerkwiach) dziś upadło, a wzamian niego rozwija się dzisiaj bardzo silnie kowalstwo użytkowe.

Potrzeby wzmagającego się rolnictwa, użytkującego coraz więcej maszyn, wymagają w prostszych wypadkach pomocy kowala, w trudniejszych — ślusarza. To ostatnie rękodzieło jest jeszcze słabe, chociaż coraz więcej rozwija się. Na tle tych potrzeb rolnictwa parczewscy ślusarze i kowale zapoczątkowali nawet wyrób maszyn rolniczych.

Naogół przemysł ludowy w powiecie włodawskim jest dosyć znaczny i jak dotychczas znaczną większość potrzeb ludu miejscowego zaspakaja. Nie jest on jednak dostosowany do współczesnych metod pracy i dlatego tru no mu konkurować z produkcją fabryczną. Odpowiednio zorganizowany może on jednak w wielu dziedzinach wytworzyć silną produkcję własną, dając dobre zarobki i dochody miejscowej ludności.

Dotychczas w celu podniesienia go zorganizowana została sejmikowa szkoła rzemiosł, nauczająca tylko stolarstwa i koszykarstwa, spółdzielnia tkacka oraz wystawa przemysłu ludowego. również wyda o monografię przemysłu ludowego.

Jakie ludność otrzymuje wartości przez własną wytwórczość, oraz jakie ta ostatnia ma dla niej znaczenie — możemy sądzić z następującego zestawienia:

Rodzaj rękodziela	Liczba produkujących surowce i zarejestrowanych wytwórców ludowych	Wielkość produkcji	Wartość produkcji
I. — Produkcja surowców:			917.601
a) len (trzepany) . . .	19.307	125.000 kg	656.480
b) konopie (trzepane) . .	—	61.900 kg	207.385
c) wełna	—	3.156 kg	18.936
d) wiklina	—	3.000 q	34.800
2. — Rękodzieła:			
A. — Przemysł włókienniczy:			
a) tkactwo	20.308	295.015 m	659.291

B. — Przemysł drzewny:				648.300
a) ciesielstwo	168 ¹⁾	—	120.000	
b) stolarstwo	88 ¹⁾	—	290.000	
c) tokarstwo	15	—	16.000	
d) kołodziejstwo	75 ¹⁾	—	155.000	
e) rzeźbiarstwo w drzewie	2	—	800	
f) bednarstwo	10 ¹⁾	—	50.000	
g) zabawkarstwo	— ²⁾	—	—	
h) koszykarstwo	375	—	16.500	
j) plecionkarstwo	— ²⁾	—	—	
C. — Przemysł mineralny:				387.500
a) garncarstwo	22	—	7.500	
b) cegielnictwo	37	—	70.000	
c) betoniarstwo	20	—	40.000	
d) mularstwo	89 ¹⁾	—	180.000	
e) zduństwo	9 ¹⁾	—	90.000	
D. — Przemysł metalowy:				
a) kowalstwo	475	—	245.000	
b) ślusarstwo	— ³⁾	—	—	
E. — Przemysł skórzany:				340.000
a) szewstwo	164 ¹⁾	—	320.000	
b) garbarstwo	— ²⁾	—	—	
c) kuśnierstwo	—	—	—	
d) rymarstwo	11	—	20.000	
F. — Przemysł konfekcyjny:				499.000
a) krawiectwo	24.000 ⁴⁾	—	427.000	
b) czapnictwo	— ³⁾	—	—	
c) hafciarstwo	6.000 ⁴⁾	—	65.000	
d) koronkarstwo	1.000 ⁴⁾	—	7.000	
G. — Przemysł spożywczy:				6.109.000
a) młynarstwo	24.000	—	3.000.000	
b) piekarstwo	24.000	—	1.000.000	
b) rzeźnictwo	52	—	136.000	
d) mleczarstwo	20.000	—	1.800.000	
e) ojarstwo	110	—	173.000	
Razem:			9.805.692	

St. Kopczyński

ROLNICTWO

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA ROLNICTWA

BILANS ZBOŻOWY ZA ROK GOSPODARCZY 1929/30. — Polski bilans handlowy w zakresie zbóż w 1929/30 r. jest wybitnie aktywny. Przyczyną rozwoju wywozu i spadku przywozu zbóż w tym roku był z jednej strony niski poziom cen zbóż i nadmierna ich podaż na rynku wewnętrznym, z drugiej strony — zmiana kierunku polityki zbożowej.

Niski poziom cen zbóż, zwłaszcza żyta, na naszym rynku nie jest zjawiskiem, związanym wyłącznie z obszarem Polski, lecz jest wyrazem ogólnej tendencji na światowym rynku zbożowym.

Przeciętna roczna cena 4 głównych zbóż w kraju zmniejszyła się w 1929/30 r. w porównaniu z rokiem poprzednim: pszenicy o 14,9%, żyta o 36,4%, jęczmienia o 24,5%, owsa o 38,3%. Notowania cen zbóż na rynkach zagranicznych wykazują nieco mniejsze różnice. Najwyższy poziom cen zbóż utrzymywał się w omawianym roku gospodarczym na rynku berlińskim, co uważać należy za wynik niemieckiej polityki zbożowej.

Zmiany cen zbóż w ciągu ostatnich 2 lat gospodarczych przedstawia następujące zestawienie (przeciętne ceny roczne w \$ za 100 kg):

	Pszemica	Żyto	Jęczmień	Owies	
Warszawa	1928/29	5.38	3.87	3.96	3.92
	1929/30	4.58	2.46	2.99	2.42
	Zniżka w %	14.9	36.4	24.5	38.3
Berlin	1928/29	5.21	4.89	5.27	4.77
	1929/30	6.05	4.07	4.60	3.74
	Zniżka w %	+ 16.1	16.8	12.7	21.6

Hamburg	1928/29	4.98	4.61	—	—
	1929/30	4.66	3.51	—	—
	Zniżka w %	6.4	23.9	—	—
Praga	1928/29	5.69	5.02	5.20	4.96
	1929/30	5.30	3.37	4.15	3.34
	Zniżka w %	6.9	32.9	20.2	32.7
Paryż	1928/29	6.07	5.03	5.22	4.83
	1929/30	5.46	3.39	3.55	3.17
	Zniżka w %	10.0	32.6	32.0	34.4
Liverpool	1928/29	4.96	—	—	4.77
	1929/30	4.78	—	—	3.46
	Zniżka w %	3.6	—	—	27.5
Chicago	1928/29	4.40	4.11	—	3.39
	1929/30	4.27	3.61	—	3.16
	Zniżka w %	3.0	12.2	—	6.8

Wahania miesięczne cen zbóż na giełdzie zbożowo-towarowej w Warszawie w porównaniu z notowaniami na giełdach zagranicznych przedstawia poniższa tablica⁵⁾ (przeciętne ceny w ostatnim tygodniu każdego miesiąca — w \$ za 100 kg):

1) Wielu wytwórców niezarejestrowanych.

2) Nieznaczące.

3) Rzemieślnicze.

4) Bliżej trudno określić.

5) Źródło: "Wiadomości Statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego."

	P s z e n i c a						Ż y t o					J ę c z m i e ń				O w i e s							
	Warszawa	Berlin	Hamburg	Praga	Paryż	Liverpool	Chicago	Warszawa	Berlin	Hamburg	Praga	Paryż	Chicago	Warszawa	Berlin	Praga	Paryż	Warszawa	Berlin	Praga	Paryż	Liverpool	Chicago
Sierpień 1929 . .	4'93	5'42	5'11	5'39	5'44	5'37	4'74	2'86	4'46	4'28	3'94	3'84	3'98	3'37	5'21	4'67	4'29	2'66	4'03	4'09	3'53	4'09	3'04
Wrzesień 1929 . .	4'44	5'33	5'04	5'27	5'70	5'30	4'74	2'75	4'29	4'14	3'98	3'80	4'15	3'20	5'02	4'44	4'23	2'70	4'05	3'69	3'89	3'98	3'52
Październik 1929 . .	4'30	5'41	4'88	5'21	5'69	5'06	4'68	2'76	4'13	4'00	3'76	3'85	4'04	3'15	4'84	4'44	4'13	2'70	3'99	3'63	3'78	3'87	3'31
Listopad 1929 . .	4'71	5'82	5'11	5'22	5'48	5'04	4'61	2'96	4'29	3'83	3'57	3'58	4'02	3'15	4'67	4'29	4'12	2'85	3'85	3'28	3'59	3'89	3'13
Grudzień 1929 . .	4'33	5'88	—	5'23	5'47	5'38	4'68	2'73	4'0	—	3'56	3'35	4'23	3'15	4'67	3'86	3'83	2'64	3'69	3'24	3'29	3'78	3'24
Styczeń 1930 . .	4'14	5'82	4'82	5'55	5'21	4'96	4'44	2'39	3'85	—	3'40	3'08	3'44	2'93	4'11	3'92	3'19	2'21	3'20	3'17	2'86	3'41	3'15
Luty 1930 . .	4'10	5'44	4'39	5'41	—	4'56	4'31	2'14	3'84	3'41	3'01	—	3'10	2'75	3'94	3'72	—	2'08	3'02	2'92	—	3'03	2'95
Marzec 1930 . .	4'19	5'95	4'33	5'26	—	4'32	3'96	2'33	3'49	3'17	3'16	—	—	2'60	4'04	4'05	—	1'97	3'22	3'07	—	2'89	3'09
Kwiecień 1930 . .	4'72	6'80	4'23	5'30	4'89	4'35	3'79	2'04	3'94	2'96	3'11	2'84	—	2'80	4'72	4'06	2'92	2'95	3'95	2'95	2'71	3'18	2'91
Maj 1930 . .	4'76	7'08	4'57	5'34	5'26	4'36	3'97	1'78	4'14	—	2'95	2'86	—	—	4'06	2'93	1'94	3'61	3'01	2'68	2'95	2'85	2'85
Czerwiec 1930 . .	5'03	6'99	3'74	5'37	5'31	4'05	3'73	2'25	4'16	—	2'68	2'91	—	—	4'06	2'86	2'18	3'65	2'97	2'58	2'97	2'67	2'67
Lipiec 1930 . .	4'39	6'72	3'76	5'01	6'30	4'01	3'19	2'09	3'82	—	2'86	4'13	2'52	2'92	—	3'83	4'13	2'64	4'35	3'31	2'83	—	2'51

W ciągu całego roku gospodarczego ceny zbóż na wszystkich rynkach wykazywały stałe tendencję zniżkową, naogół jednak tendencja ta na rynku warszawskim zaznaczyła się silniej. Najmocniejszą tendencją na rynku krajowym wykazały ceny pszenicy, które w niektórych miesiącach omawianego roku gospodarczego przekraczały ceny, notowane w Chicago, Hamburgu i Wiedniu, następnie ceny jęczmienia, które w okresie od stycznia do lipca włącznie przewyższały ceny, notowane w Hamburgu; notowania cen żyta i owsa utrzymywały się natomiast poniżej notowań wszystkich giełd obcych i dopiero w ostatnim miesiącu omawianego roku gospodarczego cena owsa na rynku warszawskim wyższa była od ceny, notowanej w Chicago o \$ 0'13.

W celu podniesienia tych niebawale niskich cen zbóż na rynku wewnętrznym wprowadzony został jesienią 1929 r. nowy element do naszej polityki zbożowej, mianowicie premje wywozowe w formie zwrotu ceł. Jakkolwiek popieranie wywozu zbóż przy pomocy premij wywozowych może nasuwać wiele zastrzeżeń, to jednak w obecnych warunkach ogromnej deprecjacji zbóż na rynku międzynarodowym premjowanie wywozu zbóż uważać należy za konieczność gospodarczą w naszej polityce zbożowej, tem bardziej, że sąsiednie kraje: Niemcy i Czechosłowacja—stosują u siebie analogiczny sposób premjowania wywozu zbóż.

Zwrot ceł przy wywozie zbóż, produktów przemiału oraz siodu ustanowiony został z mocą obowiązującą od dn. 16/XI 1929 r. do dn. 15/IV 1930 r. na podstawie rozporządzenia Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dn. 6 listopada 1929 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 76, poz. 574) według norm następujących: za 100 kg owsa i jęczmienia — \mathcal{Z} 4, za 100 kg żyta i pszenicy — \mathcal{Z} 6, za 100 kg maki, kaszy jęczmiennej i siodu — \mathcal{Z} 9. Jednocześnie obowiązaniem Ministra Przemysłu i Handlu z dn. 15 listopada 1929 r. („Monitor Polski” Nr. 263 z dn. 15/IX 1929 r.) do otrzymywania zaświadczeń wywozowych, upoważniających do korzystania z powyższych premij wywozowych, został uprawniony Związek Eksporterów Zboża R. P., powołany do życia w celu organizowania eksportu

zboża zgodnie z ogólną polityką eksportową i potrzebami gospodarczymi kraju. Członkami Związku są: organizacje rolniczo-społeczne, organizacje rolniczo-handlowe, organizacje eksporterów zboża oraz przetwórców zbożowych.

W lutym 1930 r. zawarta została polsko-niemiecka umowa żytnia, w której ramach dokonywa się premjowany wywóz żyta z Polski i Niemiec. Związek Eksporterów Zboża R. P. przejął udział Polski w spółce z ogr. poręką pod nazwą „Deutsch-Polnische Roggenkommission — Polsko-Niemiecka Komisja Żytnia G. m. b. H.” w Berlinie. Zarząd tej spółki powierzony został 6 kierownikom, z których 3 reprezentuje stronę polską, 3 zaś stronę niemiecką. W celu scentralizowania wywozu z Polski żyta do Związku Eksporterów Zboża R. P. przystąpiły Państwowe Zakłady Przemysłowo-Zbożowe.

Wprowadzone na mocy wspomnianego wyżej rozporządzenia premje wywozowe przedłużone zostały rozporządzeniem z dn. 24 marca 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 26) do dn. 31 lipca 1930 r., z którą to datą premje przy wywozie owsa wygasły, premje zaś pozostałych zbóż przedłużone zostały rozporządzeniem z dn. 23 lipca 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 53) do dn. 31 października 1930 r., a następnie aż do odwołania z tem, że o ile omawiane premje będą miały być cofnięte, wówczas będzie musiało nastąpić wypowiedzenie ich na dwa miesiące naprzód. Na mocy wymienionego wyżej rozporządzenia z dn. 23 lipca r. b. podniesiona została jednocześnie premja wywozowa od maki, kaszy jęczmiennej i siodu do \mathcal{Z} 12.

Z innych posunięć w zakresie polityki zbożowej w omawianym roku gospodarczym wymienić należy podniesienie z dniem 31 lipca 1930 r. cla przywozowego od pszenicy z \mathcal{Z} 11 do \mathcal{Z} 17'50 od 100 kg („Dz. Ust. R. P.” Nr. 53), poprzednia bowiem stawka nie zapobiegała w dostatecznej mierze przywózowi tego artykułu z zagranicy.

Obrót zbożem z zagranicą w roku gospodarczym 1929/30 oraz odświeżone nadwyżki przywozu i wywozu przedstawia następujące zestawienie (w tonnach):

	P r z y w ó z				W y w ó z				Nadwyżka wywozu (+) wzgl. przywozu (—)							
	Pszenica	Żyto	Jęczmień	Owies	Pszenica	Żyto	Jęczmień	Owies	Pszenica	Żyto	Jęczmień	Owies				
Sierpień 1929 . .	2.840	7	60	358	15	40.477	18.385	8.724	— 2.825	+	40.470	+	18.325	+	8.366	
Wrzesień „ . .	866	36	3	783	320	17.413	16.680	5.589	— 546	+	17.377	+	16.677	+	4.807	
Październik „ . .	963	15	—	545	396	19.986	31.295	4.751	— 567	+	19.971	+	31.295	+	4.206	
Listopad „ . .	1.381	30	15	141	228	13.702	32.972	4.479	— 1.153	+	13.672	+	32.957	+	4.338	
Grudzień „ . .	1.940	375	—	190	318	37.906	30.908	4.726	— 1.622	+	37.531	+	30.908	+	4.536	
Styczeń 1930 . .	968	119	—	75	3.648	41.520	30.359	5.259	+	2.680	+	41.401	+	30.359	+	5.184
Luty „ . .	286	30	5	175	2.280	28.300	26.069	4.921	+	2.003	+	28.270	+	26.064	+	4.746
Marzec „ . .	1.067	—	25	323	2.048	18.990	21.177	6.359	+	981	+	18.990	+	21.152	+	6.036
Kwiecień „ . .	432	177	3	281	453	40.010	26.301	13.212	+	21	+	39.833	+	26.298	+	12.931
Maj „ . .	230	15	—	31	337	23.814	16.092	8.057	+	107	+	23.799	+	16.092	+	8.026
Czerwiec „ . .	108	—	—	60	1.875	18.026	6.642	9.251	+	1.767	+	18.026	+	6.642	+	9.191
Lipiec „ . .	3.957	84	15	1	1.131	30.701	5.965	6.432	— 2.826	+	30.617	+	5.950	+	6.431	
Ogółem tonn . .	15.038	888	126	2.963	13.058	330.945	262.845	81.760	— 1.980	+	329.957	+	262.719	+	78.797	
Wartość w tys. \mathcal{Z} .	5.962	208	40	690	5.233	77.734	72.112	17.860	+	729	+	77.526	+	72.062	+	17.170

Jak wynika z powyższego zestawienia, nadwyżkę przywozu wykazał tylko obrót pszenicą, nadwyżka ta jest jednak nieznaczna, wynosi bowiem zaledwie zł 729 tys., podczas gdy w ostatnim trzyleciu wartość nadwyżki przywozu pszenicy do Polski wynosiła przeciętnie zł 87.298 tys.

Wywóz pozostałych trzech zbóż w ciągu całego roku przewyższał przywóz, dając w rezultacie nadwyżkę wywozu wartości zł 166.768 tys., z czego na żyto przypada zł 77.526 tys. wobec zł 15.789 tys. w roku poprzednim, na jęczmień zł 72.072 tys., t. j. tylko o zł 214 tys. więcej niż w 1928/29 r., na owies — zł 17.170 tys., podczas gdy w roku poprzednim obrót owsem dał saldo ujemne w wysokości zł 1.963 tys.

Najważniejszą pozycją wywozu było zatem żyto, wywożone głównie, tak jak w roku poprzednim, do Niemiec (32,1%). Drugim z kolei odbiorcą żyta była Danja — 16% ogólnego wywozu tego zboża, następnie Łotwa 13,5%, Finlandja 10,4%, Holandia 7,9%, Belgja 6,1%, Estonia 4,6%, Szwecja 2,6%, Anglja 2,2%, Norwegja 1,1%. Wywóz żyta do Anglii spadł w 1929/30 r. do 7.348 t wobec 15.573 t w roku poprzednim.

Wywóz jęczmienia utrzymał się na tym samym mniej więcej poziomie co w roku poprzednim. Podkreślić należy znaczny wzrost wywozu tego zboża do Danji, która zajęła pierwsze miejsce wśród odbiorców (30,4% wywozu ogólnego). Drugim z kolei odbiorcą była Belgja — 24,0%, następnie Niemcy 16,4% i Holandia 11,1%. Poza wymienionymi krajami jęczmień wywożony był do Anglii 4,8%, do Norwegii 2,7%, do Szwajcarii 2,6% i na Łotwę 1,8%. Inne kraje, a mianowicie: Finlandja, Estonia, Szwecja,

Austrja, Francja, Czechosłowacja, Meksyk i Argentyna, partycyowały łącznie w wywozie jęczmienia z Polski w 6,2%.

Wywóz owsa kierowany był głównie do Niemiec — 33% wywozu ogólnego, reszta zaś do Anglii 18,1%, do Danji 17,4%, do Szwajcarii 7,4%, do Belgii 6,5%, do Finlandji 4,7%, oraz w mniejszych ilościach na Łotwę, do Estonji, Szwajcarii, Norwegii, Austrii i Czechosłowacji.

Wywóz pszenicy osiągnął niewielką ilość — 13.079 t, przy czym skoncentrowany był głównie w miesiącach: styczniu, lutym i marcu oraz czerwcu i lipcu. Wyłącznym niemal rynkiem zbytu pszenicy były Niemcy, gdzie ulokowano 98,1% ogólnego wywozu tego zboża. Pozostałą nieznaczną ilość wywieziono do Belgii, Estonji, Kanady, Łotwy i Szwajcarii.

W przywozie zbóż większe rozmiary osiągnął tylko przywóz pszenicy, przywóz pozostałych zbóż był nieznaczny.

Źródłem przywozu pszenicy były głównie Niemcy 41,5%, Kanada 15,4%, Węgry 13,5%, Argentyna 10,2% i Stany Zjednoczone Am. 8,4%. Poza tem pszenicę przywożono do Polski z Rumunii, Urugwaju, Jugosławii, Australji, Brazylii, Holandji, Czechosłowacji, Francji i Szwecji.

Nieznaczne ilości żyta przywiezione zostały z Niemiec, które były także niemal wyłącznym dostawcą owsa (98,3%) oraz jęczmienia (79,4%). Drobne ilości owsa przywieziono poza tem z Argentyny i Szwecji, jęczmienia z Czechosłowacji.

Kierunki przywozu i wywozu zbóż w poszczególnych miesiącach w 1929/30 r. wykazuje następujące zestawienie (w tonnach):

(tablicę wywozu — p. na str. 2060 i 2061)

P r z y w ó z

	P s z e n i c a											Żyto	Jęczmień		O w i e s		
	Argentyna	Australia	Brazylja	Jugosławia	Kanada	Niemcy	Rumunja	St. Zjedn.	Urugwaj	Węgry	Inne kraje		Niemcy	Czechosłowacja	Niemcy	Argentyna	Niemcy
Sierpień 1929	534	—	—	—	360	1.564	—	40	—	300	41	7	—	61	30	328	—
Wrzesień ..	—	—	—	—	—	532	—	—	—	226	108	36	—	3	—	784	—
Październik ..	30	—	—	—	—	598	—	157	161	—	1	15	—	—	—	545	—
Listopad ..	15	—	—	—	169	831	150	—	—	166	—	30	—	15	—	141	—
Grudzień ..	494	—	—	—	212	1.159	—	60	—	15	—	375	—	—	—	189	1
Styczeń 1930	266	—	—	15	15	459	—	77	105	30	—	119	—	—	—	75	—
Luty ..	—	—	—	—	5	195	—	56	—	30	—	30	4	—	—	175	—
Marzec ..	—	—	—	—	316	182	—	568	—	—	—	—	22	3	—	302	20
Kwiecień ..	92	—	—	—	249	91	—	—	—	—	1	177	—	3	—	281	—
Maj ..	—	—	182	—	19	30	—	—	—	—	—	15	—	—	—	31	—
Czerwiec ..	—	—	—	—	—	—	—	108	—	—	—	—	—	—	—	60	—
Lipiec ..	100	212	—	227	971	542	390	202	—	1.251	62	84	—	15	—	1	—
Ogółtem:	1.531	212	182	242	2.316	6.233	540	1.268	266	2.034	213	888	26	100	30	2.912	21
Udział procentowy w ogólnym przywozie ..	10·2	1·4	1·2	1·6	15·4	41·5	3·6	8·4	1·8	13·5	1·4	100·0	20·5	79·4	1·0	98·3	0·7

W sumie bilans handlowy obrotu z zagranicą zbożem w ziarnie w 1929/30 r. zamknięto nadwyżką wywozu nad przywozem w ilości 669,493 t wartości zł 166.039 tys. Głównym rynkiem zbytu pszenicy, żyta i owsa, wywożonych z Polski, były — tak jak w latach poprzednich — Niemcy; głównymi rynkami zbytu jęczmienia — Danja i Belgja. Zauważyć należy wzrost wywozu zbóż na rynki północne, zwłaszcza do Danji, Łotwy, Finlandji i Estonji. Głównym źródłem przywozu pszenicy, a wyłącznym prawie po-

zostałych zbóż — były w omawianym roku gospodarczym Niemcy. Pszenicę przywożono poza tem z Kanady, Węgier i Argentyny.

Dla zobrazowania całokształtu bilansu zbożowego w 1929/30 r. uzupełnić należy wyżej podane zestawienie liczbami obrotu mąką, kaszą i otrębami.

Bilans artykułów tych przedstawiał się w omawianym roku w sposób następujący:

	P R Z Y W Ó Z		W Y W Ó Z		Nadwyżka wywozu (+) względnie przywozu (-)	
	tonn	tys. zł	tonn	tys. zł	tonn	tys. zł
Mąka pszenna ..	1.629	1.043	6.992	4.125	+ 5.362	+ 3.082
„ żytnia ..	18	5	10.818	3.480	+ 10.800	+ 3.475
„ jęczmienna ..	5	3	—	—	— 5	— 3
„ owsiana ..	10	11	—	—	— 10	— 11
Kasza pszenna ..	591	393	3	3	— 588	— 390
„ jęczmienna ..	4	3	43	26	+ 39	+ 23
„ owsiana ..	367	401	—	—	— 367	— 401
Otręby pszenne ..	139	24	61.253	11.549	+ 61.114	+ 11.525
„ żytnie ..	286	44	100.911	18.251	+ 100.625	+ 18.207
„ jęczmienne ..	95	21	14.667	2.848	+ 14.572	+ 2.827
„ niewymienione ..	4.041	1.163	2.794	561	— 1.247	— 602

W y

	Pszennica		Ż y t o									
	Niemcy	Inne kraje	Anglia		Dania	Estonia	Finlandja	Holandja	Łotwa	Niemcy	Norwegia	Szwecja
Sierpień 1929	15	—	2.680	682	2.158	3.302	6.863	1.766	7.931	12.167	—	2.758
Wrzesień "	317	3	2.188	275	1.597	765	4.597	633	3.005	3.508	525	—
Październik "	396	—	1.523	942	1.535	660	3.406	932	3.537	6.689	500	248
Listopad "	129	100	370	1.655	294	68	4.259	1.444	2.246	2.835	—	500
Grudzień "	304	15	572	2.770	10.560	100	676	2.348	1.605	18.210	421	200
Styczeń 1930	3.631	17	—	2.190	1.765	1.678	5.471	4.619	2.747	18.145	645	282
Luty "	2.289	—	—	1.865	1.393	763	1.535	1.465	5.605	10.702	750	1.615
Marzec "	2.017	30	—	1.081	3.400	214	764	547	5.353	4.791	450	1.534
Kwiecień "	450	2	—	2.047	11.441	5.878	3.312	4.702	4.730	4.075	—	495
Maj "	337	—	—	2.933	8.613	1.055	1.518	4.294	2.617	1.238	300	810
Czerwiec "	1.825	50	15	2.210	6.688	238	1.110	1.495	1.345	2.990	—	152
Lipiec "	1.100	31	—	1.455	3.444	574	865	1.986	4.028	17.751	—	100
Ogółem	12 810	248	7.348	20.105	52.888	15.295	34.376	26.231	44.748	106.101	3 591	8.694
Udział procentowy w ogólnym wywozie	98.1	1.9	2.2	6.1	16.0	4.6	10.4	7.9	13.5	32.1	1.1	2.6

Bilans przetworów zbożowych analogicznie do bilansu zboża w ziarnie był w 1929/30 r. dodatni. Saldo ujemne dały tylko: mąka jęczmienna i owsiana oraz kasza pszenna i owsiana, obrót temi produktami jest jednak nieznaczny. Zauważyć należy, że

obrót mąką pszenną dał saldo dodatnie mimo nadwyżki przywozu pszenicy.

Ogólny bilans zbożowy za 1929/30 rok przedstawiał się w sposób następujący:

	P r z y w ó z			W y w ó z			Nadwyżka wywozu (+) względ. nadwyż. przywozu (-)		
	1927/28	1928/29	1929/30	1927/28	1928/29	1929/30	1927/28	1928/29	1929/30
	w tysiicach złotych								
Pszennica	121.454	31.977	5.962	2.954	731	5.233	-118.500	- 31.246	- 729
Zyto	53.371	7.921	208	4.067	23.710	77.734	- 49.304	+ 15.789	+ 77.526
Jęczmień	1.250	716	40	29.098	72.574	72.112	+ 27.848	+ 71.858	+ 72.072
Owies	9.653	5.573	690	4.020	3.610	17.860	- 5.633	- 1.963	+ 17.170
Zboże w ziarnie	185.728	46.187	6.900	40.139	100.625	172.939	-145.589	+ 54.438	+166.039
Mąka pszenna	5.948	875	1.043	323	860	4.125	- 5.625	- 15	+ 3.082
" żytnia	681	2	5	220	1.203	3.480	- 461	+ 1.201	+ 3.475
" jęczmienna	54	6	3	—	5	—	- 54	- 1	- 3
" owsiana	14	17	11	—	—	—	- 14	- 17	- 11
Kasza pszenna	539	432	393	—	19	3	- 539	- 413	- 390
" jęczmienna	1.299	39	3	—	2	26	- 1.299	- 37	+ 23
" owsiana	785	699	401	—	3	—	- 785	- 696	- 401
Mąki i kasze	9.320	2.070	1.859	543	2.092	7.634	- 8.777	+ 22	+ 5.775
Otręby pszenne	54	7	24	5.749	6.051	11.549	+ 5.695	+ 6.044	+ 11.525
" żytnie	24	94	44	14.136	6.535	18.251	+ 14.112	+ 6.441	+ 18.207
" jęczmienne	94	6	21	5.464	6.467	2.848	+ 5.370	+ 5.461	+ 2.827
" niewymienione	1.577	1.934	1.163	1.424	827	561	- 153	- 1.107	- 602
Otręby	1.749	2.041	1.252	26.773	18.880	33.209	+ 25.024	+ 16.839	+ 31.957
Zboże i produkty przemiału	196.797	50.298	10.011	67.455	121.597	213.782	-129.342	+ 71.299	+203.771

W porównaniu z latami poprzednimi bilans obrotu zbożem z zagranicą w 1929/30 r. dał saldo dodatnie nie wiele mniejsze od salda z 1925/26 r., który to rok był dotychczas najpomyślniejszy w zakresie kształtowania się naszego bilansu zbożowego. Podczas gdy saldo wywozu zbóż w ziarnie w 1925/26 r. wynosiło 708.136 t, w 1929/30 r. osiągnęło 639.493 t, ogólne zaś saldo obrotu zbożem i jego przetworami wynosiły w tych samych latach: Z 258.591 tys. i Z 203.771 tys. B.

ZJAZD INSPEKTORÓW HODOWLI OWIEC. — W dn. 3 listopada r. b. w Warszawie odbył się zjazd inspektorów hodowli owiec, zwołany przez Komitet dla Spraw Owczarstwa przy Polskiem Towarzystwie Zootechnicznem.

Zjazd ten przede wszystkim miał na celu ujednostajnienie kluczy bonitacyjnych, stosowanych przez poszczególnych inspektorów, ujednostajnienie zasad licencjonowania (uznawania za zarodowe) owczarń oraz ujednostajnienie zasad prowadzenia ksiąg rodowodowych.

Wszystkie te 3 kwestje mają zasadnicze znaczenie dla uregulowania sprawy selekcji materiału zarodowego oraz stosunków, panujących w tym zakresie. Wystarczy zaznaczyć, że do chwili obecnej każdy z inspektorów hodowli miał swój odrębny klucz bonitacyjny, nigdzie nieujawniony, wobec czego praca jego w znacznej mierze pozbawiona była charakteru publicznego. Również licencja w każdym związku hodowców owiec była prowadzona na podstawie odmiennych zasad, nawet w tych wypadkach, gdy praca obejmowała materiał hodowlany tej samej rasy, z czego wynikały następnie ciągłe nieporozumienia i brak uznania dla pracy każdego poszczególnego związku ze strony pozostałych. To samo należy powiedzieć i o rozbieżnem prowadzeniu ksiąg rodowodowych.

Usiłowania Komitetu, zmierzające do uregulowania powyższych spraw, zostały uwieńczone pomyślnym wynikiem, ponieważ zjazd załatwił 2 pierwsze kwestje, a mianowicie ujednostajnienie kluczy bonitacyjnych i ujednostajnienie zasad licencji.

W	J ę c z m i e ń									O w i e s							
	Inne kraje	Anglia	Belgia	Dania	Holandia	Łotwa	Niemcy	Norwegia	Szwajcaria	Inne kraje	Anglia	Belgia	Dania	Finlandia	Holandia	Niemcy	Szwajcaria
170	5.344	908	1.772	3.212	2.770	2.622	268	655	834	2.848	566	961	364	330	2.117	541	997
318	2.144	5.462	2.295	836	82	1.819	2.904	507	631	1.919	—	300	275	133	1.954	736	272
15	708	11.456	6.578	7.273	51	4.863	615	166	1.585	376	600	302	202	75	2.443	753	—
30	2.680	11.478	9.223	4.446	203	2.586	1.223	161	972	614	506	85	712	—	1.439	609	515
444	—	8.498	11.996	2.444	467	5.828	525	479	670	254	606	917	300	—	1.422	717	509
3.979	510	7.462	7.549	2.464	301	8.295	1.170	571	2.038	105	1.111	155	102	811	988	372	714
2.607	120	3.179	4.454	3.250	259	6.592	45	1.440	6.731	—	210	118	—	400	2.864	507	823
857	—	5.435	5.400	1.757	75	4.686	345	2.162	1.315	103	836	40	136	240	3.223	1.376	406
330	210	4.025	13.492	3.600	374	3.375	—	480	745	2.362	520	1.645	177	1.584	5.360	435	1.128
436	—	3.801	9.979	458	45	1.092	—	90	626	2.136	200	2.699	465	484	1.833	30	210
1.783	822	440	3.240	1.123	46	790	—	15	165	1.356	120	5.084	105	349	2.057	—	180
498	—	847	3.957	255	46	746	—	—	115	2.691	—	.919	130	360	1.242	—	89
11.467	12.538	62.991	79.935	29.118	4.719	43.294	7.095	6.726	16.425	14.762	5.275	14.225	3.868	4.766	26.942	6.076	5.844
3'5	4'8	24'0	30'4	11'1	1'8	16'4	2'7	2'6	6'2	18'1	6'5	17'4	4'7	5'8	33'0	7'4	7'1

Biorąc za podstawę nomenklaturę polską, zjazd opracował możliwie krótki i prosty klucz bonitacyjny, narazie dla owiec cienkownośnych typu wełnisto-mięsnego.

Przy opracowywaniu wspólnych zasad licencji zjazd uchwalił, że licencja ta będzie prowadzona przez komisję, złożoną z 3 osób, a mianowicie inspektora Związku i 2 osób, wybranych przez Związek w porozumieniu z Komitetem dla Spraw Owczarstwa.

Po zaakceptowaniu przez Komitet dla Spraw Owczarstwa opracowanego klucza bonitacyjnego oraz zasad licencjonowania owczarń zarodkowych, klucz ten i zasady licencjonowania zostaną opublikowane i będą obowiązywały wszystkie związki.

Co się tyczy ksiąg rodowodowych, to wzory tych ksiąg, nadesłane przez wszystkie związki, zostały przekazane specjalnej komisji, która po ich przestudowaniu opracuje projekt wspólnych dla wszystkich związków zasad prowadzenia ksiąg rodowodowych i roześle ten projekt do zaopiniowania zainteresowanym związkom, poczem wejdzie on pod obrady następnego zjazdu inspektorów hodowli owiec.

M. M.

H A N D E L

HANDEL ZAGRANICZNY

BILANS HANDLOWY WE WRZEŚNIU 1930 R. — Bilans handlu zagranicznego Rzeczypospolitej Polskiej (łącznie z W. M. Gdańskiem) we wrześniu r. b. zamknął się saldem dodatkiem w wysokości zł 21'4 miljn. W okresie trzech kwartałów (od stycznia do września r. b.) saldo dodatnie wyniosło zł 125'3 miljn. wobec zł 354'4 miljn. ujemnego salda w takim samym okresie czasu r. ub. Zmiany przywozu i wywozu w 1930 r. w porównaniu do 1929 r. zaznaczyły się przede wszystkim w znacznym zmniejszeniu przywozu, który spadł do bardzo niskiego poziomu, wówczas gdy zmniejszenie wywozu, pomimo obniżki światowej cen najważniejszych artykułów eksportowych, jest stosunkowo nieznaczne, jak o tem świadczy następujące zestawienie: przeciętna miesięczna wartość przywozu wynosiła w 1929 r. zł 266'4 miljn., w 1930 r. 191'2 miljn., wywozu zaś w 1929 r. zł 227'0 miljn. wobec zł 205'0 miljn. w 1930 r.

Przywóz i wywóz we wrześniu nie odbiega w wartości znacznie od przeciętnych z r. b. Wartość przywozu we wrześniu wyniosła zł 190'4 miljn., waga zaś 292'7 tys. t. W porównaniu do sierpnia przywóz zmniejszył się w wadze o 32'1 tys., wzrósł w wartości o zł 1'9 miljn. Wartość wywozu wyniosła we wrześniu zł 211'8 miljn., waga zaś 1.794'2 tys. t, wykazując wzrost w porównaniu do sierpnia w wadze o 121'5 tys. t, w wartości o zł 10'4 miljn.

Zmiany w przywozie we wrześniu w porównaniu do sierpnia wyrażają się przede wszystkim w zmniejszeniu przywozu artykułów spożywczych, w szczególności ryżu (o zł 11'0 miljn.), następnie nawozów sztucznych (o zł 2'1 miljn.). Wzrósł natomiast, pozostający w związku z zaopatrywaniem na sezon zimo-

wy, przywóz skór i futer wyprawionych (o zł 2'0 miljn.) następnie surowców włóknistych (o zł 5'0 miljn.), wełnianych i jedwabnych (o zł 2'1 miljn.), a wreszcie obuwia skózanego (o zł 0'7 miljn.) oraz gumowego—kaloszy (o zł 0'5 miljn.).

Zwiększył się następnie przywóz surowców: hutniczych, a mianowicie żelastwa (o zł 2'1 miljn.), papierniczych, jak szmat i makulatury (o zł 0'8 miljn.) z tłuszczów zaś olejów roślinnych technicznych (o zł 2'1 miljn.) oraz nasion oleistych (o zł 0'4 miljn.).

Zmiany w wywozie wyrażają się przede wszystkim we wzroście wywozu zbóż — pszenicy, żyta i jęczmienia (o zł 4'1 miljn.), oraz zmniejszeniu się w artykułach spożywczych wywozu grochu (o zł 2'1 miljn.) i cukru (o zł 6'2 miljn.), a dalej nasion oleistych (o zł 1'4 miljn.).

Zwiększył się wywóz trzody chlewnej (o zł 1'7 miljn.) oraz w związku z zaopatrzeniem na zimę wywóz węgla (o zł 2'8 miljn.), a nadto cynku (o zł 3'7 miljn.). Zanotować należy zmniejszenie w wywozie papierówki (o zł 1'1 miljn.) oraz nawozów sztucznych (o zł 0'8 miljn.).

Omówione wyżej poważniejsze zmiany wywozu są w znacznym stopniu naturalnym odbiciem sezonowości ważniejszych artykułów rolniczych i hodowlanych, w przywozie zaś, zwłaszcza w dziale włóknistym, odzieżowym i t. d., pozostają w związku z nadchodzącym okresem zimowym.

Zwiększenie przywozu surowców hutniczych i papierniczych może być potraktowane jako objaw pewnego ożywienia we wspomnianych gałęziach przemysłu.

Szczegółowe zbadanie zmian, zachodzących w przywozie, wykazuje, co następuje:

W artykułach spożywczych, poza omawianym wyżej przy-
packowem ze względu na swą aperiodyczność, lecz odgrywają-

cem dość poważną rolę na kształtowanie się bilansu handlowego, zmniejszeniem przywozu ryżu (o zł 11·0 miljn.), zmniejszył się nadto przywóz szmalcu (o zł 2·0 miljn.), tytoniu (o zł 0·7 miljn.) oraz paszy (o zł 0·7 miljn.).

Zwiększenie natomiast wykazuje przywóz śledzi (o zł 1·0 miljn.), herbaty (o zł 0·3 miljn.), kawy (o zł 0·3 miljn.), kakao (o zł 0·2 miljn.).

Sezon przedzimowy zaznaczył się zwiększonym przywozem skór i futer, a mianowicie skór wyprawionych (o zł 0·1 miljn.), futer wyprawionych (o zł 0·9 miljn.), a wreszcie, obuwia skórzanego (o zł 0·7 miljn.), zmniejszył się natomiast przywóz futer surowych (o zł 0·6 miljn.).

Przywóz nasion wykazuje w porównaniu do ubiegłego miesiąca wzrost: nasion oleistych (o zł 0·4 miljn.), nasion, bulw i t. p. roślin ogrodowych i warzywnych (o zł 0·9 miljn.). Przywóz chemikalji wykazuje zmniejszenie na nawozach sztucznych (o zł 2·1 miljn.), a mianowicie na fosforach (o zł 0·4 miljn.), saletrze wapniowej (o zł 0·8 miljn.), żuźlach Thomasa (o zł 0·7 miljn.), natomiast wzmógł się znacznie przywóz olejów roślinnych technicznych (o zł 2·1 miljn.).

Wzrósł również przywóz środków leczniczych (o zł 0·7 miljn.) oraz barwników syntetycznych (o zł 0·1 miljn.). W gumelastyce zanotować należy wzrost przywozu obuwia (o zł 0·5 miljn.), jak również opon i dętek samochodowych (o zł 0·2 miljn.), przy jednoczesnym zmniejszeniu się przywozu surowca kauczuku (o zł 0·1 miljn.). Surowce hutnicze wykazują wprawdzie zmniejszenie w przywozie rud żelaznych (o zł 0·2 miljn.); ołowianych (o zł 0·2 miljn.), wzrasta jednak przywóz starego żelastwa—szmelcu (o zł 2·1 miljn.). Z metali wzrósł nadto przywóz szyn żelaznych i stalowych (o zł 0·4 miljn.), miedzi i wyrobów (o zł 0·4 miljn.), stopów miedzi (o zł 0·2 miljn.), cyny i wyrobów z cyny (o zł 0·2 miljn.) i aluminium (o zł 0·2 miljn.). Przywóz maszyn i aparatów wskazuje w ogólnym wyniku zmniejszenie (o zł 0·4 miljn.), spowodowane głównie zmniejszonym przywozem kotłów, aparatów i części (o zł 1·0 miljn.), maszyn i aparatów do przemysłu spożywczego (o zł 0·2 miljn.), oraz pomp (o zł 0·1 miljn.). Zmniejszył się natomiast przywóz silników (o zł 0·8 miljn.), maszyn elektrycznych (o zł 0·3 miljn.), oraz maszyn włókienniczych (o zł 0·9 miljn.). Zwiększenie (o zł 1·0 miljn.) zanotować należy w przywozie przyrządów i materiałów elektrotechnicznych, zwłaszcza aparatów telefonicznych (o zł 0·5 miljn.), w związku z zamianą telefonów na automatyczne, następnie radioaparatów i ich części (o zł 0·2 miljn.) i liczników elektrycznych (o zł 0·1 miljn.). W przemyśle włókienniczym zaznaczyło się ożywienie, spowodowane zwiększonym zbytem towarów zimowych, a nadto wykonaniem dość poważnych zamówień rządowych zarówno w przemyśle bawełnianym, jak wełnianym. W związku ze znacznym obniżeniem się zapasów na składach, zwłaszcza przędzy bawełnianej, wzmógł się we wrześniu przywóz surowców włóknistych, przede wszystkim bawełny i odpadków (o zł 2·4 miljn.), wełny czesanej (o zł 1·1 miljn.), jak również przędzy, a mianowicie bawełnianej (o zł 1·0 miljn.), wełnianej (o zł 0·5 miljn.). W związku z sezonem zimowym zaznaczył się również zwiększony przywóz tkanin bawełnianych (o zł 0·5 miljn.), wełnianych (o zł 0·6 miljn.) oraz jedwabnych (o zł 1·0 miljn.), jak również wyrobów dzianych (o zł 0·1 miljn.) i odzieży wszelkiej (o zł 0·1 miljn.). Zmniejszył się natomiast przywóz juty (o zł 0·5 miljn.) oraz wełny i odpadków (o zł 0·9 miljn.).

W wywozie zmiany sezonowe zaznaczyły się przede wszystkim w artykułach spożywczych, które wykazują znaczny spadek, w pierwszym rzędzie cukru (o zł 6·2 miljn.), oraz dzięki premjom wzrost (z tegorocznych zbiorów) pszenicy (o zł 2·9 miljn.), żyta (o zł 0·6 miljn.), a przede wszystkim jęczmienia (o zł 3·6 miljn.). Załamanie, właściwie nawet zahamowanie wywozu grochu, wykazującego zmniejszenie (o zł 2·6 miljn.),

wywołane zostało wprowadzeniem w sierpniu przez Niemcy wysokich ceł przywozowych.

Pomyślnie kształtował się nadal wywóz artykułów hodowlanych i masła (wzrost o zł 0·3 miljn.), bekonów (o zł 0·3 miljn.), oraz jaj, których wywóz utrzymał się na dość znacznym poziomie z ubiegłego miesiąca. Ponadto zaznaczyć należy dwukrotne prawie zwiększenie się w porównaniu do sierpnia wywozu mąki pszennej (o zł 0·5 miljn.) oraz mąki żytniej (o zł 0·5 miljn.). Zwiększył się wreszcie w artykułach spożywczych wywóz spirytusu (o zł 0·2 miljn.) oraz paszy (o zł 0·9 miljn.). Zaobserwowana w sierpniu poprawa w wywozie trzody chlewnej utrzymała swą tendencję również we wrześniu. Zwiększył się wywóz trzody chlewnej (o zł 1·7 miljn.), jak również gęsi (o zł 0·7 miljn.), dla których miesiąc wrzesień jest miesiącem sezonowym. W produktach zwierzęcych zmiany stosunkowo nieznaczne wyrażają się w zwiększonym wywozie skór surowych (o zł 0·2 miljn.), włośia i szczeciny (o zł 0·1 miljn.), wreszcie pierza i puchu (o zł 0·4 miljn.), przy jednoczesnym zmniejszeniu się wywozu skór wyprawionych (o zł 0·1 miljn.).

Wywóz drewna, zmniejszony w ostatnich miesiącach do minimalnych rozmiarów, wykazuje nieznaczne wahania. Najsilniej zmniejszył się we wrześniu w porównaniu do sierpnia wywóz papierówki (o zł 1·1 miljn.). Ponadto zmniejszył się wywóz słupów telegraficznych (o zł 0·1 miljn.) oraz podkładów kolejowych (o zł 0·4 miljn.). Zwiększył się natomiast wywóz kopalniaków (o zł 0·6 miljn.), oraz kłód, kłóców i dłużyc (o zł 0·2 miljn.). Wobec zawarcia przez Rosję Sowiecką w Anglii umowy drzewnej, mocą której większa firma angielska (Central Solf Wood Bugin Corporation Limited) ma zakupić w Rosji w 1931 r. 600 tys. standartów drzewa miękkiego, oraz wobec nadzwyczaj starannego przygotowania sortymentów przez sowiecki trust drzewny oraz wywiązywania się z umów, warunki konkurencji dla przemysłu drzewnego w Polsce oraz państwach skandynawskich są niepomyślnie. Zanotować też należy, opierając się na wzmiankach prasy niemieckiej, że odnowienie prowizorium drzewnego polsko-niemieckiego, wygasającego w dn. 31/XII 1930 r., będzie dla Polski bardzo utrudnione. Wobec powyższego należy w znacznym stopniu liczyć się z zatamowaniem pewnej części naszego eksportu drzewnego w najbliższym czasie.

Pomyślnie natomiast przedstawia się zwiększający się wywóz węgla (o zł 2·8 miljn.) oraz niektórych produktów naftowych: jak: nafty (o zł 0·1 miljn.), benzyny (o zł 0·4 miljn.), parafiny (o zł 0·5 miljn.).

Wzrost wywozu węgla wywołany został zaopatrywaniem się na sezon zimowy, przyczem na rynki skandynawskie i wschodnio-bałtyckie skierowane zostało we wrześniu ok. 49% ogólnego eksportu (wobec 51% w sierpniu).

Poważniejsze zmiany, zachodzące we wrześniu w wywozie metali, wyrażają się zwiększonym wywozem cynku (o zł 3·7 miljn.), przy jednoczesnym zmniejszeniu się wywozu ołowiu (o zł 1·1 miljn.).

W chemikaljach zaznaczyć należy sezonowe zmniejszenie się wywozu nawozów sztucznych (o zł 0·8 miljn.), przy jednoczesnym zwiększeniu się wywozu karbidu (o zł 0·1 miljn.) oraz pojawieniu po dłuższym okresie zaniku wywozu zapalek (o zł 0·1 miljn.). Wzrasta również, pochodzący z krajowej produkcji, wywóz obuwia kauczukowego (kaloszy — o zł 0·3 miljn.).

Wobec zaabsorbowania się przemysłu włókienniczego rynkiem wewnętrznym, zmiany w wywozie są nieznaczne, wyrażając się jedynie wzrostem wywozu tkanin bawełnianych (o zł 0·5 miljn.) oraz wełnianych (o zł 0·2 miljn.), przy równoczesnym zmniejszeniu wywozu przędzy wełnianej (o zł 0·2 miljn.), wełny i odpadków (o zł 0·2 miljn.), a nadto tkanin jedwabnych (o zł 0·4 miljn.). Poza omówionymi powyżej działami względnie artykułami przywóz oraz wywóz we wrześniu nie wykazuje poważniejszych zmian.

OKAZJE DO HANDLU Z ZAGRANICĄ

Zyczący poznać szczegóły któregokolwiek z wymienionych niżej interesów oraz otrzymać adres jednostronnej firmy zagranicznej winni podać Redakcji odpowiedni numer kolejny, umieszczony przy danej wzmiance, oraz załączyć na koszty odpowiedzi sumę zł 1.— w znaczkach pocztowych (od każdego poszczególnego numeru).

Redakcja Tygodnika „Polska Gospodarcza” nie przyjmuje na siebie odpowiedzialności za konsekwencje handlowe zawartych tą drogą interesów.

ZAPYTANIA Z ZAGRANICY:

Nr. 151/A: Stosunki handlowe z polskimi producentami celulozy papierowej pragnie nawiązać przedsiębiorstwo amerykańskie.

OFERTY FIRM ZAGRANICZNYCH:

Nr. 126/B: Firma amerykańska odda przedstawicielstwo na Polskę fabryki chłodzi elektrycznych.

HANDEL WEWNĘTRZNY

RUCH CEN WE WRZEŚNIU 1930 R.—Sezonowe ożywienie w handlu, jakie zwykle następuje na jesieni, w r. b. ogranicza się do skromnych rozmiarów i tylko w niektórych branżach (np. węglowej, żelaznej) występuje wyraźniej. Ujawniona w poprzednich miesiącach ogólna tendencja do wzrostu zbytu wyrobów przemysłowych, we wrześniu zanikła i naogół ponad-

sezonowemu wzrostowi produkcji przemysłowej nie towarzyszył odpowiednio silny wzrost obrotów.

Szczególnie niekorzystnie sytuacja przedstawia się w ośrodkach wiejskich, gdzie siła nabywca rolnictwa zamiast sezonowej wyżki wykazuje raczej dalsze kurczenie się — wobec spadku cen artykułów rolnych i ciężących na rolnictwie płatności.

Siła nabywca ludności miejskiej nie wykazała silniejszej poprawy, choć stan zatrudnienia we wrześniu poprawił się. Tendencja do obniżania płac w poszczególnych zakładach czy ośrodkach utrzymywała się. Wartość realna płac nieco wzrosła.

Rynek zewnętrzny — wobec panującej zagranicą depresji oraz spadku cen — wykazał zmniejszenie pojemności.

Wypłacalność uległa we wrześniu dalszej poprawie.

Wskaźnik cen hurtowych wykazał we wrześniu dalszy spadek (o 2,6%), osiągając poziom rekordowo niski. Zniżka ogólnego poziomu cen została spowodowana spadkiem cen zarówno artykułów rolnych, jak i — choć w znacznie mniejszym stopniu — artykułów przemysłowych.

Ceny detaliczne wykazały we wrześniu zniżkę, podobnie jak hurtowe, tylko w mniejszych rozmiarach (o 1,6%). Przy stabilizacji cen artykułów przemysłowych na spadek ogólnego wskaźnika oddziaływała wyłącznie zniżka cen artykułów rolnych (głównie żywności).

Dla przeprowadzenia bliższej analizy ruchu cen hurtowych we wrześniu r. b. zapoznamy się w poniższych zestawieniach ze zmianami, jakie zaszły w miesiącu sprawozdawczym we wskaźnikach poszczególnych grup towarowych oraz cenach ważniejszych towarów:

	Wskaźnik ogólny	Artykuły rolne	W t e m:		Artykuły przemysł.	W t e m:						
			prod. spożywcze: roślinne	zwierzęce		drzewo	Artykuły włókienn.	węgiel	metale	różne	Artykuły kolonjalne	
			W s k a ź n i k					1927 = 100				
IX 1929 r.	93·9	82·0	69·4	103·4	102·9	119·1	93·4	121·0	100·2	104·0	104·9	
I 1930 r.	88·2	74·8	64·8	91·8	99·1	111·5	86·3	121·0	97·5	102·9	101·1	
II "	84·9	69·3	59·4	86·2	98·2	111·5	84·2	121·0	96·5	103·0	101·1	
III "	85·0	70·1	61·3	84·9	97·5	108·0	84·6	121·0	94·6	103·1	101·1	
IV "	85·0	71·3	65·0	81·5	96·5	108·0	84·6	121·0	92·8	101·2	97·4	
V "	83·3	68·3	60·3	81·6	96·3	108·0	85·3	121·0	91·4	101·1	93·9	
VI "	83·1	68·9	63·7	77·4	95·2	108·0	82·9	121·0	90·9	100·5	94·3	
VII "	83·8	71·3	66·9	78·6	94·2	103·0	82·1	121·0	90·5	100·3	93·9	
VIII "	81·8	68·2	63·2	76·5	93·2	100·1	80·1	121·0	90·0	100·2	95·5	
IX "	79·7	65·5	57·1	79·6	92·0	96·7	78·2	121·0	89·6	99·7	89·2	

T O W A R	Waga towarów we wskaźniku		Sierpień 1930	Wrzesień 1930	Kolonjalne produkty spożywcze		Drewno		Artykuły włókiennicze	
	1930	1929			13	13	15	15		
Roślinne krajowe produkty spożywcze	24									
Ziemiopłody:										
Pszennica	gielda	Poznań	za 100 kg	4	31·51	26·13				
Zyto	"	Warszawa	" "	4	19·81	18·85				
"	"	Poznań	" "		20·45	17·87				
Jęczmień brow.	"	Warszawa	" "	2	27·50	26·25				
Jęczmień "	"	Poznań	" "		27·25	26·50				
Ówies	"	"	" "	1	18·63	18·—				
Przetwory:										
Mąka pszenna 65%	gielda	Poznań	za 100 kg	4	52·50	47·50				
Mąka żytnia 70%	"	"	" "	4	32·50	28·50				
Kasza jęczmienna młyn	Warszawa	"	" "	1	45·—	40·—				
Cukier loco	Poznań	"	" "	2	146·15	146·15				
Zwierzęce produkty spożywcze										
Bydło:										
Wół żywa waga	Warszawa	za 1 kg	4	1·20	1·15					
Wieprz żywa waga	"	" "	6	1·75	1·75					
Nabiał:										
Mleko	"	1 litr	3	0·33	0·33					
Masło	"	1 kg	3	4·50	4·30					
Jaja świeże	"	1 skrz.	2	155·—	235·—					
Ryż										
Ryż	Warszawa	za 100 kg	1	84·—	84·—					
Herbata	"	" 1 "	0·8	16·—	16·—					
Kawa	"	" 1 "	1	5·20	4·55					
Surowce:										
Długoce sosn. loco st.	Warszawa	za 1 m ³	2	43·—	40·—					
Drzewo opał.	"	" 1 tonne	1	55·—	55·—					
Tarte:										
Deski sosn. cies. tartak	Warszawa	za 1 m ³	2	93·—	90·—					
Deski sosn. stol.	"	" "	1	160·—	160·—					
Surowce:										
Bawełna ameryk. loco	Łódź	za 1 kg	3	2·98	2·69					
Wełna Merynos myta	"	" "	1	11·96	11·56					
Wełna Buenos Aires	Bielsk	" "	1	10·56	10·56					
Półfabrykaty:										
Przędza bawełn. ¹ / ₁₆ loco	Łódź	za 1 kg	1·5	5·78	5·78					
" " ¹ / ₃₂ "	"	" "	1·5	7·30	7·21					
" wełn. czesank. ² / ₄₀ "	"	" "	2	21·39	21·39					
Materiały gotowe:										
Madapolam loco skład fabryczny	"	1 m	2	1·95	1·95					
Oxford	"	" "	1	1·54	1·54					
Kamgarn	"	" "	1	27·69	27·69					
Szewiot	"	" "	1	22·70	22·70					

Węgiel

5

Węgiel dąbrow. gruby loco wag. kop. za 1 tonnę	1.5	36'20 ¹⁾	36'20 ¹⁾
" " kostka l " " " " 1 " "	1	37'70 ¹⁾	37'70 ¹⁾
Węgiel górnośl. gruby loco wag. kop. " 1 " "	3	38'50	38'50
" " kostka l " " " " 1 " "	1	40'—	40'—
Koks gruby kostka " fabryka " 1 " "	0.5	47'50	47'50

Metale

15

Surówka odlewnicza loco wag. huta za 1 tonnę	2	220'—	220'—
Żelazo handlowe " " " " " " 2	2	350'—	350'—
" " bednarskie " " " " " " 1	1	422'50	422'50
Drut walcowany " " " " " " 1	1	397'50	397'50
Blacha żelazna 5 mm " " " " " " 1	1	432'50	432'50
" " ocynk. 0.5 mm " " " " " " 100 kg	1	125'—	125'—
Stal narzędziowa loco st. Warszawa " 1 kg	2	3'01	3'01
Cynk surowy " wag. huta " 100 "	1	73'61	72'30
Ołów hutniczy " " " " " " 1	1	85'65	83'92
Cyna " Warszawa " " " " 1	1	750'—	750'—

Różne

14

Oleje mineralne:

Nafta rafinowana loco Borysław za 100 kg	2	48'70	48'70
Benzyna 0.741—0.750 " " " " " 1	1	76'47	76'47
Olej gazowy loco Borysław za 100 kg	0.5	24'45	24'45
" " maszyn. 4.45/50 " " " " " 0.5	0.5	52'10	52'10
Parafina rafinowana " " " " " " 0.5	0.5	181'—	181'—

Mineralne prod. budowlane:

Wapno palone loco st. wysył. za 100 kg	1	6'35	6'35
Cement " " " " " " 1	1	7'70	7'70
Cegła palona " " " " " " 1,000 szt.	0.5	87'—	80'—
Szkło w skrzyn. " Warszawa " 1 m ²	0.5	4'23	4'23

Skóry surowe:

Skóry surowe bydl. loco Warszawa za 1 kg	0.6	2'13	2'13
--	-----	------	------

Skóry gotowe:

Skóry podeszwiane loco Warszawa za 1 kg	0.4	6'53	6'53
Ssaki chrom. czarne " " " 1 stopę	0.4	2'60	2'60

Nawozy sztuczne:

Sól potasowa loco stacja wysył. za 10 t netto	0.5	1.375'	1.375'
Superfosfat " " Warsz. za 1 kg brutto	0.5	0'84	0'84

Inne chemikalia:

Soda amonjak. loco wag. fabr. za 100 kg netto	0.5	25'—	25'—
Kw. siarcz. 60° Bé " " " " " " 0.5	0.5	73'10	73'10
Terpent. surowa biała loco st. wys. za 1 kg netto	1	1'42	1'35
" " „Medicinale puriss A” loco st. wys. za 1 kg netto	0.5	1'83	1'65
Benzol motorowy loco wag. fabr. za 100 kg netto	0.5	90'—	90'—

Papier:

Papier rotacyjny loco wag. fabryka za 1 kg	0.5	0'67	0'67
--	-----	------	------

Ceny artykułów rolnych osiągnęły we wrześniu poziom rekordowo niski, wykazując spadek o 4%, a więc nieco tylko mniejszy niż w sierpniu (o 4.4%).

Spadek ten był — odmiennie niż w sierpniu — wywołany wyłącznie silną zniżką cen krajowych roślinnych produktów spożywczych, a przede wszystkim zbóż i ich przetworów. Zgodnie z tendencją światową ceny krajowe zbóż zniżkowały, ale nierównomiernie; żyto, jęczmień i owies (a zwłaszcza ten ostatni) wykazały niewielką zniżkę, natomiast silnie spadły ceny pszenicy, mimo stosunkowo poważnego eksportu. Spadły również ceny mąki i kaszy. Ogólny wskaźnik cen tej grupy obniżył się o 9.6%.

Grupa zwierzęcych produktów spożywczych po zniżce w sierpniu (o 2.8%) wykazała we wrześniu wzrost cen o 4%. Ceny były przy nieco zmniejszonych spędach na początku miesiąca lekko zniżkowały. Ceny trzody wykazały tendencję wybitnie zniżkową, która jednak w notowaniach wrześniowych cen nie ujawniła się jeszcze; eksport we wrześniu nawet zwiększył się, ale sytuacja eksportowa wciąż silnie pogarsza się. W zakresie nabiału ceny masła zniżkowały — wobec zwiększonej produkcji i ograniczonego zapotrzebowania,

natomiast ceny jaj, bardzo silnie wzrosły — przede wszystkim ze względu na wzrost popytu i wyższe cen na rynkach zagranicznych.

Ceny artykułów przemysłowych od kwietnia 1929 r. nieprzerwanie zniżkują. We wrześniu spadek był nieco silniejszy niż w sierpniu, wyniósł bowiem 1.3%. Oddziałuje tu w dalszym ciągu światowy spadek cen surowców oraz konjunkturalny spadek cen wyrobów gotowych.

W grupie drzewnej sytuacja we wrześniu przedstawiała się niekorzystnie; obroty nie zwiększyły się — wobec słabego zapotrzebowania wewnętrznego i kurczącej się pojemności rynków zagranicznych, obciążonych poza tem ekspansją drzewa rosyjskiego. Wskutek tego ceny zniżkowały o 3.4% (w lipcu o 1%, w sierpniu o 2.8%), osiągając po raz pierwszy poziom niższy od przeciętnego w 1927 r. Spadek wykazują zarówno ceny drzewa surowego, jak i obrobionego.

Poziom cen w grupie włókienniczej obniżył się we wrześniu o 2.4%, a więc w tym samym stopniu co i w sierpniu. Tak, jak w poprzednim miesiącu, zniżkowały w dalszym ciągu ceny bawełny, ale tym razem zniżka dotknęła również i przędzę (niektóre gatunki). Poza tem ceny wełny, ustabilizowane w sierpniu, we wrześniu znowu obniżyły się. Ceny tkanin pozostały nagół niezmiennione.

Ceny węgla pozostawały we wrześniu w dalszym ciągu bez zmiany.

W grupie metali ceny żelaza nie uległy zmianie, co do innych metali — to ceny cynku w dalszym ciągu zniżkowały, podobnie i ceny ołowiu po przejściowej dwumiesięcznej zwwyżce, a tylko ceny cyny nie wykazały w miesiącu sprawozdawczym zmiany.

W grupie „różnych” artykułów przemysłowych nastąpił we wrześniu dalszy spadek, nieco silniejszy niż w poprzednich miesiącach (w lipcu 0.2%, w sierpniu 0.1%, we wrześniu 0.5%). Zniżkowały ceny cegły, a z chemikalij — terpentyna.

Ceny kolonialnych produktów spożywczych wykazały we wrześniu poważny spadek (o 6.6%), wywołany silną zniżką cen kawy, która w poprzednim miesiącu nieco podrożała.

Ruch cen w ciągu roku, t. j. od września 1929 r. do września 1930 r., wykazał się zniżką ogólnego poziomu cen o 15.1%, przyczem ceny artykułów rolnych obniżyły się o 20.1%, a ceny artykułów przemysłowych — tylko o 10.6%. Rok ten pogłębił więc znacznie dysproporcję między cenami artykułów rolnych a przemysłowych. Biorąc pod uwagę poszczególne grupy towarów, widzimy, że wśród artykułów rolnych grupa produktów roślinnych wykazała spadek o 17.8%, a grupa produktów zwierzęcych o 23.0%; z artykułów przemysłowych pozostały niezmiennione ceny węgla, obniżyły się zaś ceny: drzewa — o 19.0%, artykułów włókienniczych — o 16.3%, metali — o 10.6% i „różnych” o 4.1%. Grupa artykułów kolonialnych wykazała spadek o 15.0%.

W stosunku do poziomu cen z I połowy 1925 r., t. j. okresu względnej stabilizacji cen przed załamaniem się kursu dawnego złotego, ceny hurtowe we wrześniu 1930 r. wykazują znaczny spadek, mianowicie o 31%. Dla poszczególnych grup odchylenia cen sierpniowych od poziomu z I połowy 1925 r. są następujące (w %-ach):

Artykuły rolne	—43.5
" " przemysłowe	—20.4
Roślinne produkty spożywcze	—55.2
Zwierzęce " " " "	—22.2
Kolonjalne " " " "	—16.7
Drewno	+ 6.3
Artykuły włókiennicze	—40.0
Węgiel	— 3.7
Metale	—21.4
Różne artykuły przemysłowe	—10.0

1) Ceny węgla z kopalni, zaliczonych do klasy II-a.

Ceny detaliczne zniżkowały we wrześniu o 1'6% (w sierpniu o 2'1%).

Ruch wskaźników cen detalicznych (52 towarów w Warszawie) przedstawiał się w miesiącu sprawozdawczym następująco:

	Wskaźnik cen (1927 = 100)		
	VIII 1930	IX 1930	IX 1929
	Wskaźnik ogólny	101'3	99'7
Artykuły rolne . .	92'2	89'0	101'0
" przemysł.	111'1	111'1	110'6
Żywność	93'2	90'1	100'9

Jak widzimy, zniżka ogólnego poziomu cen detalicznych we wrześniu r. b. powstała wyłącznie wskutek spadku cen artykułów rolnych (głównie żywnościowych), podczas gdy ceny artykułów przemysłowych nie wykazały zmiany. M. in. spadły ceny: chleba, mąki, kaszy, masła, mięsa wieprzowego, wędlin, i cukru, wzrosły zaś ceny jaj i t. p.

Wrześniowy poziom cen detalicznych jest tylko o 0'3% niższy od przeciętnego poziomu z 1927 r., gdy poziom cen hurtowych obniżył się jednocześnie o 20'3%, a więc rozpiętość cen w hurcie i detalu w porównaniu ze stanem w 1927 r. znacznie się wzmogła.

Ruch cen detalicznych w ciągu roku, t. j. od września 1929 r., wykazuje spadek o 5'3%, przyczem ceny artykułów rolnych spadły o 11'9%, a ceny artykułów przemysłowych wzrosły o 0'5%.

W stosunku do poziomu cen z I połowy 1925 r. ceny detaliczne we wrześniu wykazują spadek o 16'4%, przyczem ceny artykułów rolnych spadły o 26'5%, a ceny artykułów przemysłowych o 5'5%.

Koszty utrzymania (w Warszawie) wzrosły we wrześniu zaledwie o 0'02% (w sierpniu spadek o 1'7%), mianowicie koszty żywności podniosły się o 0'05%.

D.

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE

NA PODSTAWIE DANYCH MIN. PRZEM. I HANDLU I MIN. ROLNICTWA, DONIESIEN WYDZIAŁÓW PRZEM. WOJEWÓDZTW, ORGANIZACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZYCH, WŁASNYCH KORESPONDENTÓW, DEPE-SZ „PATA” I „AGENCJI WSCHODNIEJ” I T. D.

ZIEMIOPŁODY

RUCH CEN ZBÓŻ

w okresie od 1 do 15 listopada 1930 r.

(za kwintal)

	1 — 8/XI		9 — 15/XI		Różnica w %/10-ach cen z 9—15/XI w stos. do cen z 1—8/XI
	śred	9	śred	9	
Pszennica					
Warszawa . .	26'50	2'97½	26'50	2'97½	—
Poznań . . .	24'12	2'71	24'75	2'78	+ 2'6
Lwów	24'68½	2'77	24'85	2'79	+ 0'6
Srednia giełd krajowych	25'10	2'82	25'36	2'85	+ 1'0
Żyto					
Warszawa . .	18'75	2'10½	18'87	2'12	+ 0'6
Poznań . . .	17'87½	2'00½	18'00	2'02	+ 0'6
Lwów	18'71	2'10	19'02	2'13½	+ 1'6
Srednia giełd krajowych	18'44	2'07	18'63	2'09	+ 0'9
Owies					
Warszawa . .	21'50	2'41	21'50	2'41	—
Poznań . . .	18'00	2'02	18'20	2'04	+ 1'3
Lwów	18'50	2'08	18'75	2'10½	+ 1'3
Srednia giełd krajowych	19'33½	2'17	19'48	2'18½	+ 0'7
Jęczmień browarowy					
Warszawa . .	24'50	2'75	24'50	2'75	—
Poznań . . .	26'00	2'92	26'00	2'92	—
Lwów	—	—	—	—	—
Srednia giełd krajowych	—	—	—	—	—

	Jęczmień zwykły			
	19'50	2'19	19'50	2'19
Warszawa . .	19'50	2'19	19'50	2'19
Poznań . . .	20'25	2'27½	20'25	2'27½
Lwów	17'25	1'93½	17'25	1'93½
Srednia giełd krajowych	19'00	2'13½	19'00	2'13½

NOTOWANIA GIEŁDOWE

za okres od 10 do 15 listopada 1930 r.

WARSZAWA. — Dla zbóż chlebowych panowała w okresie sprawozdawczym tendencja utrzymana; przy średnich obrotach ceny większości zbóż pozostały bez zmiany, jedynie ceny otrąb nieznacznie poprawiły się w porównaniu z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego. Ceny orientacyjne — w \bar{x} za 100 kg parytet wagon Warszawa (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): pszenica 26'00—27'00 (26'00—27'00), żyto 18'75—19'00 (18'50—19'00), jęczmień brow. stand. 24'00—25'00 (24'00—25'00), — przemiałowy 19'00—20'00 (19'00—20'00), owies jednolity 20'50—22'50 (20'50—22'50), otręby pszenne szale 15'00—16'00 (14'50—15'50), — pszenne średnie 13'00—14'00 (12'00—13'00), — żytnie 10'50—11'00 (10'25—10'50).

— Na rynku mąki panowała nadal tendencja spokojna. Ceny orientacyjne — w \bar{x} za 100 kg parytet wagon Warszawa (jak wyżej): mąka pszenna luksusowa 60'00—70'00 (60'00—70'00), — pszenna 4 0 50'00—60'00 (50'00—60'00), — żytnia (typ przepisowy) 35'00—36'00 (35'00—36'00).

— Dla kasz i grochów tendencja niejednolita. Ceny orientacyjne — w \bar{x} za 100 kg loco skład: kasza jęczmienna łamana 40'00, pęczak 40'00, kasza perlowa 63'00, — owsiana 70'00, płatki owsiane 70'00, pszenna manna 70'00, kasza gryczana palona cała 70'00, — w połówkach 65'00, — biała cała 65'00, — w połówkach 58'00, maczek „0” 80'00, — „00” 85'00, — „000” 90'00, kasza jaglana I gat. 75'00, — II gat. 65'00, groch łuskany cały 70'00, — w połówkach 60'00, — Wiktorja 70'00, — polny 34'00, fasola biała o brzymia 110'00, — drobna biała 65'00, mąka kartoflana 41'00, ryż Burma 84'00, — Siam 106'00—100'00, — Patna I 120'00.

POZNAŃ. — Obroty pszenicą i owsem wzrosły, pociągając za sobą pewną poprawę cen; również dla mąki panowała tendencja nieco mocniejsza. Ceny pozostałych zbóż bez zmiany. W ostatnim dniu okresu sprawozdawczego notowano następujące ceny orientacyjne — w \bar{x} za 100 kg parytet Poznań (jak wyżej): pszenica 24'50—26'60 (23'75—24'50), żyto 17'75—18'25 (17'75—18'25), jęczmień brow. 25'00—27'00 (25'00—27'00), — przemiałowy 19'00—21'50 (19'00—21'50), owies 18'00—19'25 (17'00—19'00), mąka pszenna 65%—owa wraz z workiem 43'00—46'00 (41'50—44'50), — żytnia 65%—owa wraz z workiem stand. 29'00 (28'50), otręby pszenne grube 14'00—15'00 (14'00—15'00), — pszenne średnie 12'00—13'00 (12'00—13'00), — żytnie 10'50—11'50 (10'50—11'50).

KRAKÓW. — Na rynku zbóż chlebowych nastąpiła poprawa tendencji, dla pszenicy, żyta oraz ich przetworów; podaż niewielka. Ceny orientacyjne — w \bar{x} za 100 kg parytet Kraków (jak wyżej): pszenica dworska czerwona stand. 28'50—29'00 (27'50—28'00), — biała stand. 27'00—28'00 (26'50—27'00), — targowa stand. (26'50—27'00) 26'00—26'50, żyto dworskie stand. 20'50—21'00 (19'00—20'50), — targowe stand. 20'00—20'50 (18'50—19'00), jęczmień brow. 26'00—27'00 (26'00—27'00), — przemiałowy stand. 20'00—20'50 (20'00—20'50), owies dworski stand. 22'00—23'00 (22'00—23'00), — targowy stand. 20'00—21'50 (20'00—21'50), mąka pszenna 65%—owa 50'00—51'00 (49'00—50'00), — żytnia typowa 35'50—36'00 (34'50—35'00), otręby pszenne 12'50—13'00 (12'60—12'50), — żytnie 11'50—12'00 (11'00—11'50).

LWÓW. — Na rynku zbóż chlebowych miała miejsce niewielka zwyżka cen pszenicy oraz żyta; obroty niewielkie. Ceny orientacyjne — w \bar{x} za 100 kg parytet Lwów (jak wyżej): pszenica dworska 25'75—26'25 (25'50—26'00), — zbiorowa 23'25—23'75 (23'25—23'75), żyto małopolskie jednolite 19'25—19'75 (18'75—19'00), — zbiorowe 18'50—19'00 (18'25—18'50), jęczmień małopolski przemiałowy 17'00—17'50 (17'00—17'50), owies małopolski 18'50—19'00 (18'50—19'00), mąka pszenna 45%—owa 44'00—45'00 (44'00—45'00), — żytnia (typ przepisowy) 32'00—35'00 (32'00—35'00), otręby pszenne 10'00—10'50 (10'00—10'50), — żytnie 8'75—9'25 (8'75—9'25).

WILNO. — Okres sprawozdawczy nie przyniósł niemal żadnych zmian na rynku zbóż chlebowych. Ceny orientacyjne —

w zł za 100 kg franco stacja Wilno (jak wyżej): pszenica 26'00 — 27'00 (26'00 — 27'00), żyto 18'00 — 19'00 (18'50 — 19'00), jęczmień brow. 23'00 — 24'00 (23'00 — 24'00), — przemiałowy 20'00 — 21'00 (20'00 — 20'50), owies 21'00 — 22'00 (21'00 — 22'00), otręby pszenne 14'00 — 15'00 (14'00 — 15'00), — żytnie 11'00 — 12'00 (10'50 — 11'00), makuchy lniane 28'00 — 29'00 (28'00 — 29'00), — słonecznikowe 20'00 — 21'00 (20'00 — 21'00).

GDAŃSK. — Dla zbóż chlebowych usposobienie naogół spokojne. Notowano — w guld. gd za 100 kg (jak wyżej): pszenica (zależnie od gatunku) 15'70 — 16'00 (15'50 — 16'00), żyto 11'25 — 11'50 (11'25), jęczmień 14'00 — 16'00 (14'00 — 16'00), — pastewny 12'00 — 13'00 (12'25 — 13'50), otręby pszenne grube 10'00 — 10'25 (9'75 — 10'00), — żytnie 7'25 (7'50).

PASZA

POZNAŃ. — Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytet Poznań: siano zwykłe luzem 7'00 — 7'40, — prasowane 7'80 — 8'40, słoma prasowana 2'40 — 2'50, otręby pszenne grube 14'00 — 15'00, — pszenne średnie 12'00 — 13'00, — żytnie 10'50 — 11'50.

LWÓW. — Tendencja spokojna. Notowania Centralnej Targowicy — w zł za 100 kg: siano I gat. 10'00 — 11'00, — II gat. 7'00 — 9'00, słoma omlotowa 5'00 — 5'50.

KRAKÓW. — Usposobienie spokojne, ceny bez poważniejszych zmian. Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytet Kraków: siano słodkie nowe 12'00 — 13'00, — średnie 10'50 — 11'50, — kwaśne 8'50 — 9'50, koniczyna pastewna nowa 14'00 — 15'00, słoma długa 6'00 — 6'50, — mierzwa luzem 3'50 — 4'00, — prasowana 4'50 — 5'50, makuchy z orzecha ziemnego 55/56% 35'00 — 36'00, — rzepakowe 21'00 — 22'00, — lniane 31'00 — 32'00, — słonecznikowe 46% białka i tłuszczu 26'00 — 27'00, śrut soya 46% niem. 34'00 — 35'00, — włoski 38'00 — 39'00, śrut słonecznikowy ekstrakowany 22'00 — 23'00, otręby pszenne 12'50 — 13'00, — żytnie 11'50 — 12'00.

WARSZAWA. — Usposobienie spokojne, ceny naogół bez większych zmian. Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg: siano koni czynowe świeże 15'00 — 17'00, — zwykłe, średnie gat. 13'00 — 14'00, słoma prosta (przeważnie żytnia) 8'00 — 9'00; franco wagon stacja załadowania: siano I gat. 8'50 — 9'50, słoma prasowana 5'00; parytet wagon Warszawa: makuchy lniane 28'00 — 29'00, — rzepakowe 20'00 — 21'00, otręby pszenne 13'00 — 14'00, — żytnie 10'50 — 11'00; za 1 tonnę loco cukrownia w Poznańskim: wtyłki buraczane \$ 11 00; franco skład Warszawa: maczka arachidowa (z orzecha ziemnego) 50% białka i tłuszczu w workach brutto za netto 38'50 — 39'50, kuch sojowy 46% w workach brutto 38'50 — 39'00, — kokosowy w taflach 39'00 — 40'00, — mielony 40'00 — 41'00, — palmowy 21'00% w taflach luzem 33'00, — mielony 34'00, kuchy słonecznikowe w taflach 27'50 — 28'50, — mielone 28'50 — 29'50, — rzepakowe 24'00 — 24'50, — mielone 25'00 — 25'50, — lniane w taflach 37'50 — 38'00, — mielone 37'50 — 38'00.

LEN I KONOPIE

LWÓW. — Obroty niewielkie. Ceny orientacyjne — w \$ za 100 kg loco granica Piotrowice: len czesany I gat. 21'00, — II gat. 16'00, pakuly lniane I gat. 10'00, — II gat. 6'00; loco stacja załadowania: len czesany I gat. 20'00, — II gat. 15'00, pakuly lniane I gat. 9'00, — II gat. 5'00.

WARZYWA

WARSZAWA. — Notowania Hurtowego Targu Warzywnego — w zł za 100 kg: buraki 6'00 — 8'00, cebula twarda I gat. 20'00 — 24'00, — II gat. 12'00 — 18'00, brukselka 50'00 — 70'00, pietruszka 18'00 — 24'00, marchew 7'00 — 8'00, kapusta 3'00 — 3'50, pomidory I gat. 150'00 — 300'00, — II gat. 50'00 — 100'00, seler 35'00 — 40'00, szczaw 30'00 — 36'00, szpinak 15'00 — 18'00, ziemniaki jadalne (transport wozowy) 6'00 — 7'00; za 1 kg: chrzan 1'90 — 2'00; za 100 pęczków względnie sztuk: buraki w pęczkach 10'00 — 12'00, cebula młoda w pęczkach I gat. 10'00 — 14'00, — II gat. 6'00 — 8'00, kalafior I gat. 45'00 — 75'00, — II gat. 10'00 — 24'00, — III gat. 6'00 — 10'00, kapusta biała 6'00 — 12'00, — czerwona 10'00 — 12'00, — włoska 6'00 — 12'00, kopek w pęczkach 6'00 — 12'00, marchew w pęczkach 10'00 — 12'00, pietruszka 12'00 — 18'00, pory 20'00 — 25'00, sałata w główkach 6'00 — 10'00.

NASIONA

POZNAŃ. — Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg loco stacja załadowania: koniczyna czerwona 150'00 — 200'00, — biała 250'00 — 370'00, — szwedzka 170'00 — 200'00, — żółta chmielowa odłuszczone 85'00 — 95'00, — żółta chmielowa w łuskach 40'00 — 50'00, przelot pospolity 110'00 — 125'00, rajgras angielski krajowy 100'00 — 120'00, tymotka 40'00 — 50'00, seradela 30'00 — 33'00, wyka latowa 22'00 — 25'00, peluszką 24'00 — 26'00, wiczka zimowa 50'00 — 60'00, groch Wiktorja 28'00 — 35'00, — polny mały 20'00 — 25'00, gorczyca 48'00 — 52'00, rzepak zimowy 43'00 — 45'00, rzepik letni 55'00 — 60'00, tataraka 22'00 — 26'00, siemię lniane 62'00 — 68'00, — konopne 60'00 — 70'00, proso 40'00 — 50'00, mak niebieski 75'00 — 80'00, — biały 80'00 — 95'00.

LUBLIN. — Notowania Komisji Cennikowej przy Izbie Przemysłowo-Handlowej w Lublinie — w zł za 100 kg loco stacja woj. lubelskiego: groch Wiktorja 35'00, rzepak 50'00 — 55'00, mak niebieski 72'00 — 75'00, gorczyca 40'00, koniczyna biała 300'00 — 400'00, — czerwona 175'00 — 200'00, przelot 115'00 — 130'00, tymotka 75'00 — 80'00, seradela 22'00 — 23'00, fasola 35'00 — 40'00.

BYDGOSZCZ. — Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg: koniczyna czerwona 140'00 — 170'00, — biała 240'00 — 350'00, — szwedzka 180'00 — 220'00, — żółta odłuszczone 90'00 — 120'00, — żółta w łuskach 45'00 — 60'00, inkarnatka 110'00 — 140'00, przelot 100'00 — 120'00, tymotka 40'00 — 50'00, rajgras krajowy 80'00 — 100'00, seradela 30'00 — 32'00, wyka letnia 22'00 — 24'00, — wiczka zimowa 50'00 — 60'00, peluszką 20'00 — 22'00, groch polny 20'00 — 24'00, — Wiktorja 25'00 — 30'00, gorczyca 40'00 — 46'00, rzepak zimowy 44'00 — 46'00, rzepik letni 55'00 — 60'00, siemię lniane 60'00 — 70'00, — konopne 60'00 — 70'00, proso żółte 40'00 — 50'00, tataraka 22'00 — 24'00, mak biały 80'00 — 100'00, — niebieski 70'00 — 80'00, łubin żółty 22'00 — 24'00, — niebieski 20'00 — 22'00.

SKÓRY

KATOWICE. — Zainteresowanie skórmi surowymi zmalało. Ceny orientacyjne — w zł za 1 kg: skóry bydłce 2'04 — 2'08, — cielęce 3'50 — 3'60.

WILNO. — Tendencja dla skór surowych bydłcewych nieco słabsza. Ceny orientacyjne — w zł za 16 kg: skóry bydłce ciężkie 30'00 — 32'00, — lekkie 30'00 — 32'00; za 1 sztukę: skóry cielęce 9'00 — 11'00, — baranie 5'00 — 7'00, — końskie 25'00 — 27'00.

KRAKÓW. — Ceny skór surowych niżkowały. Notowania Centralnej Targowicy — w zł za 1 kg: skóry wołowe 1'70, — krowie 1'55, — z jałówek 1'70; za 1 sztukę: skóry cielęce 11'50 — 12'50.

LUBLIN. — Zapotrzebowanie średnie, tendencja dla skór surowych nieco słabsza. Ceny orientacyjne — w zł za 1 kg: skóry bydłce z rzeźni miejskiej 2'30 — 2'40, — bydłce prowincjonalne 1'90 — 2'00; za 1 sztukę: skóry cielęce lekkie 9'00 — 9'25, — ciężkie 11'00 — 11'50, — końskie 27'00 — 29'00, — baranie wełniste 7'00 — 8'00.

— Na skóry gotowe zapotrzebowanie wzrosło. Ceny orientacyjne — w zł za 1 kg loco fabryka: krupony podeszwowe I gat. 8'75, — II gat. 8'10, — III gat. 7'45; boki podeszwowe grube 3'60, skóry juchtowe 11'00.

RYBY

WARSZAWA. — Usposobienie spokojne. Notowano — w zł za 1 kg franco Warszawa: karp żywy 3'10; orientacyjne ceny detaliczne: karpie żywe 3'50 — 3'80, — śnięte 2'50, liny żywe 4'00, — śnięte 2'00 — 3'00, karasie żywe 5'00, — śnięte 3'00, łososie 7'00 — 11'00, węgorze 6'00 — 7'00, sandacze rosyjskie 3'30 — 4'00, leszcze na łodzie 2'50 — 3'00, sumy krajane 4'00 — 5'00, ślize 4'00, — szczupaki śnięte 3'50 — 4'00, sielawy 3'00 — 4'00, certy 3'00 — 4'00, średnica 0'80 — 1'00.

TŁUSZCZE I OLEJE

WARSZAWA. — Ceny orientacyjne tłuszczów technicznych — w zł za 1 kg franco wagon stacja odbiorcza P. K. P.: klej kostny „Strem”, „Ceres”, „Urodzaj”, „Dr. R. May” przy odbiorze do 1.000 kg 2'45, — przy odbiorze powyżej 1.000 kg 2'35, — przy odbiorze wagonowym 2'20, klej kostny biały „Strem” w workach po 50 kg brutto za netto 2'45, klej skórnny „Extra I”

i „Ceres” w workach po 25 kg brutto za netto 4'00. — „Extra II” 3'80, klej biały 4'20, klej do pasów 4'50, żelatyna techniczna w workach po 25 kg brutto za netto 4'50, gliceryna chemiczna czysta 30 Bé 95% w blaszankach netto 3'05. — 28 Bé 90% 2'85, gliceryna techniczna biała 85/88% (w beczkach żelaznych do zwrotu) netto 1'75. — żółta 85% (w beczkach żelaznych do zwrotu) netto 1'65, oleina destylat (w beczkach drewnianych) netto 2'80, oleina saponificat (w beczkach drewnianych) netto 2'70, stearyna (w workach po 100 kg) brutto za netto 2'85, gudron stearynowy w beczkach brutto za netto 0'60; loco skład Warszawa: lanolina bezwodna chemicznie oczyszczona w bębnoch po 50 kg 4'35. — w opakowaniu 5'20, guma arabska I gat. 3'85. — II gat. 2'70, wosk twardy dla celów garb. „Car-nauba” 5'25, żywica krajowa (za 100 kg) \$ 7'00.

WILNO. — Tak i dla olejów, jak i dla surowca tendencja słabsza, ceny zniżowały. Ceny orientacyjne — w \mathcal{Z} za 1 kg (w transakcjach wagonowych): olej lniany netto (bez beczek) 1'80. — słonecznikowy 1'70, pokost 1'85; za 100 kg: siemię lniane 87½% czystości 50'00.

LUBLIN. — Tendencja nieco mocniejsza. Ceny orientacyjne — w \mathcal{Z} za 1 kg, olej rzepakowy 1'50 — 1'60. — lniany 1'80 — 1'90; za 100 kg franco Lublin: rzepak bez zapachu I gat. 50'00 — 52'00, siemię lniane 53'00 — 55'00, makuchy rzepakowe 19'00 — 21'00. — lniane 30'00 — 32'00.

NAWOZY SZTUCZNE

WARSZAWA. — Ceny orientacyjne — w \mathcal{Z} za 100 kg (w ładunkach wagonowych): azotniak sproszkowany chorzowski 22% łącznie z opakowaniem workowem brutto za netto loco wagon Chorzów: za gotówkę 36'74. — na kredyt 38'06, azotniak granulowany chorzowski 23% w beczkach blaszanych brutto za netto loco wagon Chorzów: za gotówkę 43'01. — na kredyt 44'62, azotniak chorzowski mielony 16% w workach za gotówkę 28'00. — na kredyt 29'00, saletra chorzowska „Nitrofos” (15'5% azotu i ok. 9% kwasu fosforowego) brutto za netto wraz z opakowaniem franco wagon Chorzów na kredyt do 15/II 1931 r. 36'00, siarczan amonu podestylacyjny luzem loco wagon Knurów 36'00. — w workach 38'00, kaimit zwykły loco wagon stacja odbiorcza na P. K. P. w woj.: łódzkiem, warszawkiem, kieleckiem, krakowskiem, lubelskiem, pomorskiem i poznańskim 4'90. — w woj.: poleskiem, białostockiem, wolińskim, nowogródzkim i wileńskim 4'60, kaimit pylisty odpowiednio 6'40 i 6'00, sól potasowa 25% loco stacja załadowania Kałusz 13'75, superfosfat 16% luzem netto parytet Warszawa-Wschodnia 15'24. — parytet Częstochowa 14'60, superfosfat 18% parytet Warszawa-Wschodnia 16'92. — parytet Częstochowa 16'20, żuźle Thomasa 17% zagraniczne wraz z opakowaniem workowem franco wagon Gdańsk lub Gdynia 14'20, wapno nawozowe palone mielone (90 — 99% tlenku wapnia) luzem loco stacja Chęciny 4'20.

METALE I WYROBY METALOWE

KATOWICE. — Ceny orientacyjne — w \mathcal{Z} za 1 kg loco odlewnia Katowice: mosiądz pręty 2'60. — tuleje i inne odlewy 2'70. — pręty kujne 3'20. — kute 3'60, bronz specjalny pręty 2'50. — tuleje i inne odlewy 2'70, bronz fosforowy pręty 2'70. — tuleje i inne odlewy 2'80, bronz Dr. Kinzela pręty 3'50. — tuleje i inne odlewy 3'70, bronz niklofosforowy 4'50. — nikłowy dla pary przegrzanej 5'50; kuty materiał w prętach: bronz kujny 3'20. — kuty 3'80. — manganowy kuty wytrzymałość 40 do 50 kg 4'20. — stalowy wytrzymałości 50 do 60 kg 5'20. — aluminiowy wytrzymałości 60 do 70 kg 9'20. — djamentowy 14'90, miedz elektrolityczna w prętach okrągłych ponad 20 mm grubości franków szwajc. 2'60. — płaska ponad 20 mm grubości franków szwajc. 2'60.

RYNEK AKCYJNY

za okres od 10 do 15 listopada 1930 r.

Na giełdzie warszawskiej minął okres sprawozdawczy przy tendencji niejednolitej dla akcji, nieco słabszej dla akcji bankowych, mocniejszej zaś dla przemysłowych. Mimo stosunkowo dużego zainteresowania obroty były niewielkie, głównie — jak i w tygodniu poprzednim — naskutek rozpiętości cen podaży i popytu. Wahania kursowe, jak i różnice w porównaniu z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego były naogół bardzo małe.

Kursy akcji bankowych przy zmniejszonych obrotach kształtowały się zniżkowo; Bank Polski stracił \mathcal{Z} 2'00, Bank Han-

dlowy w Warszawie całkowity zysk tygodnia poprzedniego (\mathcal{Z} 3'00), a jedynie Bank Zachodni utrzymał się na dotychczasowym poziomie. Z dn. 15 listopada r. b. akcje Banku Przemysłowców Polskich notowane są bez kuponu za 1929 r.

Z akcji przedsiębiorstw chemicznych poszukiwany był Puls, do transakcyj jednak nie doszło.

Również grupa akcji przedsiębiorstw elektrycznych nie była notowana w okresie sprawozdawczym.

W grupie przedsiębiorstw cukrowniczych obracano nadal wyłącznie akcjami Warsz. T-wa Fabryk Cukru, których kurs nieznacznie się podniósł.

Akcjami przedsiębiorstw cementowych oraz naftowych nie obracano w okresie sprawozdawczym; z tych ostatnich akcje „Standard-Nobel w Polsce” notowane są z dn. 15 listopada r. b. bez kuponu za 1929 r.

Niewielkie nadal zainteresowanie wzbudzały akcje Warsz. T-wa Kopalń Węgla, które cenione były o \mathcal{Z} 2'00 niżej.

Grupa akcji przedsiębiorstw metalurgicznych miała stosunkowo duże ożywienie; przy tendencji mocniejszej poprawiły się nieznacznie kursy akcji Ostrowca, Starachowic i Modrzewowa, te ostatnie w związku z mającą nastąpić wypłatą dywidendy za 1927 r., kursy Lilpola i Norblina pozostały bez zmiany. Z dn. 15 listopada r. b. akcje Starachowickich Zakładów Górniczych notowane są bez kuponu za 1929 r., akcje zaś Warsz. Fabryki Wyr. Metal. „Wulkan” bez kuponu za 1928/29 r.

Z pośród akcji przedsiębiorstw włókienniczych, handlowych, spożywczych i innych obracano jedynie akcjami Haberbuscha i Schielego po kursie nieco wyższym, oraz certyfikatami Gdańskiego Monopolu Tytoniowego po kursie dotychczasowym. Od dn. 13 listopada r. b. akcje T. A. Fabryki Ołówków St. Majewski i S-ka notowane są bez kuponu za 1928/29 r., wartości 9%, od dn. 14 listopada r. b. akcje Przędz. Baw. Tkal. „Zawiercie” bez kuponu za 1929 r., akcje S. A. „Bracia Jabłkowscy” bez kuponu za 1929 r., wartości 3%, oraz certyfikaty Gdańskiego Monopolu Tytoniowego bez kuponu za 1929 r., wartości 12%.

Na giełdach prowincjonalnych nastąpiło w okresie sprawozdawczym pewne ożywienie; transakcje były liczniejsze przy tendencji dla większości notowanych papierów nieco słabszej.

GIEŁDA WARSZAWSKA

	Wartość nominalna	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Kurs w dn. 15 XI
		w \mathcal{Z}		
Bank Polski	\mathcal{Z} 100	161'50	159'50	159'50
„ Handl. w Warsz.	\mathcal{Z} 100	105'00	105'00	103'00
„ Zachodni	\mathcal{Z} 100	70'00	70'00	—
Warsz. T-wa Fabryk Cukru	\mathcal{Z} 100	34'25	33'00	34'00
Warsz. T-wa Kopalń Węgla	\mathcal{Z} 100	36'00	36'00	36'00
Cegielski	\mathcal{Z} 100	37'00	37'00	—
Lilpop	\mathcal{Z} 25	23'25	23'25	—
Modrzewjów	\mathcal{Z} 50	9'00	8'25	9'00
Norblin	\mathcal{Z} 100	36'00	35'25	35'50—36'00
Ostrowiec — serja B				
I — III em.	\mathcal{Z} 50	47'25	47'25	—
Starachowice	\mathcal{Z} 50	13'50	12'75	— ¹⁾
Haberbusch i Schiele	\mathcal{Z} 100	110'00	109'00	—
Gdański Monopol Tytoniowy ²⁾	gld. 100	272'40	272'40	— ¹⁾

GIEŁDA KRAKOWSKA

Akcje (w dn. 14/X — w \mathcal{Z} ; w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): Tohan — 3'70 (3'85), Zieleniewski — 29'50, Siersza Górnicza — 40'00, Chodorów — 112'00, Chybie — 23'00.

GIEŁDA LWOWSKA

Akcje w ostatnich dniach okresu sprawozdawczego nie były notowane.

GIEŁDA POZNAŃSKA

Akcje (w ostatnim dniu okresu sprawozdawczego — jak wyżej): Bank Polski — 158'00, Centrala Rolników — 90'00

¹⁾ Bez kuponu za 1929 r.

²⁾ Certyfikaty ust. akcje.

KOMUNIKACJA I TRANSPORT

POD REDAKCJA MINISTERSTWA KOMUNIKACJI

CHARAKTERYSTYKA PRZEWOZÓW WYTWORÓW PRZEMYSŁU FABRYCZNO-ROLNEGO W 1929 R. —

Zmiany w ogólnych ilościach przewozów tych artykułów w ostatnim trzechleciu obrazuje tabela następująca (w tonnach):

	1927	1928	1929
Mąka zbożowa	691.954	738.994	676.737
Kasze wszelkie	49.964	40.865	37.271
Otręby	383.557	328.906	321.103
Słód	10.973	18.029	21.893
Mąka ziemniacz. i krochmal	30.183	22.491	24.146
Oleje i tłuszcze roślinne	36.663	42.198	59.488
Wytłoki z nasion oleistych	124.820	117.144	117.285
Cukier	451.807	475.328	618.952
Melasa	91.680	133.469	125.037
Wytłoki buraczane	488.830	620.533	625.076
Spirytus i okowita	93.992	95.162	117.861

Spirytus denaturowany	8.215	9.941	9.478
Wódki wszelkie	101.745	128.585	141.064
Piwo i porter	151.614	178.472	179.630

Z zestawienia powyższego widać, iż pierwsze miejsce co do ilości przewozów kolejowych zajmuje przemysł cukrowniczy, drugie — przemysł młynarski, trzecie — przemysł gorzelniczy, czwarte — przemysł piwowarski, i ostatnie wreszcie — przemysł olejarski. Cukrownictwo i gorzelnictwo wykazują wyraźny postęp, inne przemysły utrzymują się pod względem ilości przewozów na jednakowym poziomie.

Dla charakterystyki przewozów najbardziej miarodajny jest podział ich według rodzaju komunikacji. Odnosne liczby za 1929 r. wykazują następujący stan rzeczy w stosunku do przewozu głównych artykułów (w tonnach):

	N a d a n i e: P r z y j ę c i e:					Tranzyt	Razem
	wewnątrz.	do portów	za-granicę	z portów	z za-granicę		
Mąka zbożowa	636.720	7.069	2.035	13.166	371	17.376	676.737
Kasze wszelkie	34.859	383	421	338	629	641	37.271
Otręby	174.503	9.304	101.489	819	725	34.263	321.103
Mąka ziemniaczana i krochmal	15.606	1.183	1.958	219	1.605	3.575	24.146
Oleje i tłuszcze roślinne	21.608	126	308	22.140	12.171	3.135	59.488
Wytłoki z nasion oleistych	36.644	386	12.225	2.896	13.486	51.701	117.288
Cukier	388.106	195.574	19.843	26	481	14.922	618.952
Melasa	35.291	28.443	44.161	2	68	17.072	125.037
Wytłoki buraczane	560.339	8.286	44.608	1.320	244	10.279	625.076
Spirytus i okowita	98.929	2.042	3.398	—	2.094	11.398	117.861
Wódki wszelkie	139.085	740	32	134	36	1.037	141.064
Piwo i porter	171.716	678	92	2.403	1.324	3.417	179.630

Główny obrót wytworów przemysłu fabryczno-rolnego dokonuje się wewnątrz państwa. Wyjątek stanowią wytłoki z nasion oleistych (makuchy), których tranzyt przez koleje polskie (z Rumunji i Z. S. R. R. do Niemiec) znacznie przewyższa obrót wewnętrzny i wywóz, oraz oleje i tłuszcze roślinne, gdzie znowu przewóz zarówno przez porty, jak i przez granicę lądową (z Rumunji i z Z. S. R. R.), zajmuje pierwsze miejsce.

W rubryce wywozu wyróżniają się: cukier przez porty otręby, melasa i wytłoki buraczane (wysłodziny) — przez granicę lądową.

Długość przebiegu w rozmaitych komunikacjach uwidacznia tabela następująca (w km):

	Nadanie:			Przyjęcie:		Tranzyt
	wewnątrz.	do portów	zagranicę	z portów	z zagranicę	
Mąka zbożowa	266	143	111	401	—	164
Otręby	261	349	231	—	—	427
Oleje i tłuszcze rośl.	186	—	—	570	84	323
Wytłoki (makuchy)	193	—	216	74	508	802
Cukier	155	257	190	—	—	252
Melasa	136	266	270	—	—	454
Wytłoki buraczane	35	433	433	—	—	850
Spirytus	117	204	160	—	645	235
Wódki	140	—	—	—	—	190
Piwo i porter	174	—	—	40	206	150

J.

ZDOLNOŚĆ KONKURENCYJNA SAMOCHODU CIĘŻAROWEGO W STOSUNKU DO KOLEI ŻELAZNEJ. —

Pod tytułem powyższym ukazała się świeżo w polskim przekładzie książka Dr. Jana Międzybłockiego, napisana pierwotnie w języku niemieckim jako dysertacja autora na stopień doktora ekonomii politycznej na uniwersytecie zuryckim. Z uwagi na

aktualność tematu przytaczamy poniżej główne tezy tej ciekawej pracy, gdyż wywody autora, acz oparte głównie na przykładach ze stosunków szwajcarskich, mają znaczenie ogólne i mogą mieć zastosowanie i w naszych warunkach, co jest tem bardziej cenne, że brak u nas dociekań teoretycznych z dziedziny komunikacji samochodowej.

We wstępie autor przytacza pokrótce historję powstania (w 1886 r.) i rozwoju ruchu samochodowego, który jednak dopiero po wojnie światowej wystąpił jako współzawodnik najpierw wozów konnych, potem kolei wąskotorowych, wreszcie kolei normalnych. Na podstawie analizy, przeprowadzonej z uwzględnieniem specjalnych warunków pracy samochodów ciężarowych w Szwajcarii w zależności od ładowności samochodów oraz od rodzaju obsługiwanego przemysłu (przemysł budowlany, browary, młyny, przedsiębiorstwa przewozowe, inne przemysły oraz handel), autor określa średnie załadowanie samochodu, długość przebiegu oraz częstotliwość kursów, a zestawiając to z pracą szwajcarskich kolei w tym samym okresie czasu, stwierdza, iż ruch samochodowy odebrał kolejom w latach ostatnich od 5 do 6% ogólnej ilości wykonanych przez kolej tonnokilometrów.

Nie jest to pozornie dużo, ale jeżeli się zważy, iż samochody odebrały ładunek najzyskowniejszy, bo cenniejszy i wyżej przeto taryfowany, oraz że wzrost ruchu samochodowego odbywa się nadzwyczaj szybko, to obawiać się należy, że stosunek ten będzie coraz bardziej zmienił się na niekorzyść kolei.

Aby ustalić, jakie warunki zapewniają samochodom piewszęstwo nad kolejami, P. Międzybłocki postanowił przede wszystkim porównać koszty przewozu towarów koleją a samochodami, a następnie zbadać, jakie inne korzyści daje nadawcy przewóz samochodem w porównaniu z przewozem koleją.

Wychodząc z założenia, że samochody, wstępując na drogę współzawodniczenia z koleją, nie są krępowane żadnymi normami taryfowymi i mają za granicę minimalny koszt własny przewozu

wówczas gdy koleje, zmuszone do umarzania pierwotnych nakładów oraz do utrzymywania taryf — ze względów ogólnogospodarczych — na poziomie ustabilizowanym, zniewolone są do stosowania opłat taryfowych ogólnych, autor przyjmuje jako podstawę porównawczą w stosunku do kolei taryfy przewozowe, dla samochodów zaś — koszt własny przewozu. Przy obliczaniu tego kosztu brane są pod uwagę tylko samochody o ładowności powyżej 2 tonn, gdyż tylko takie samochody podejmują się współzawodniczenia z kolejami.

Przy określaniu kosztów ruchu samochodowego P. Międzybłocki rozróżnia koszty stałe, które w danym przedsiębiorstwie powstają bez względu na stopień jego wyzyskania — od kosztów niestałych, zmiennych, których wysokość zależna jest od ilości dokonanych czynności. Do pierwszych należą: oprocentowanie kapitału zakładowego, wydatki administracyjne i personalne, podatki, ubezpieczenie samochodów i pracowników, do drugich — amortyzacja samochodu, koszt opon, benzyny i smarów, konserwacja samochodu i naprawa główna. Obliczenia, przeprowadzone osobno dla wozu małego — o nośności 2,5 t, dla wozu dużego — o nośności 5 t, dla wozu z przyczepką i wreszcie dla przedsiębiorstwa o większej ilości samochodów z przyczepkami, wykazały następujące porównanie kosztów w przystosowaniu do ładowności 5 t:

	Roczne koszty stałe	Koszty zmienne
	fr. szw.	cent. za 1 km
2 wozy o nośności 2,5 t	17'020	90
Wóz 5-tonnowy, opony pneumat.	9'530	60
" " " masywne	9'305	62
" " " z przyczepką	5'106	48
Przedsiębiorstwo o wielu samochodach	6'206	40

Z porównania tego widać, jak szybko obniżają się koszty tak stałe, jak zmienne w miarę wzrostu nośności samochodu.

Dla zestawienia tak otrzymanych wyników z kosztem przewozu kolejowego należy przeliczyć je na tonnokilometry, gdyż taryfy kolejowe są wyrażone właśnie w tych miernikach.

Ponieważ przedsiębiorstwa samochodowe nie prowadzą zazwyczaj statystyki przewiezionych ładunków, a tem bardziej ilości wykonanych tonnokilometrów, przeto trzeba się było uciec do pewnych obliczeń teoretycznych. Przyjmując 250 dni roboczych w roku (po odliczeniu przerw świątecznych oraz napraw drobnych i głównych) i średnie przebiegi dla dużych samochodów 200 km na dobę, a dla małych i samochodów z przyczepkami — $\frac{2}{3}$ tej ilości, autor określa koszt kilometrowozu w drodze podziału kosztów stałych przez ilość przejechanych kilometrów i dodanie do ilorazu kosztów zmiennych. Aby otrzymać następnie koszt tonnokilometra, zależnego od ilości przewiezionego towaru, autor czyni obliczenia w przypuszczeniu 3 ewentualności, mianowicie załadowania wozu do 50%, 75% i 100% jego nośności.

Wyniki tych obliczeń wyrażone zostały w następującym zestawieniu kosztów przewozowych przy użyciu samochodów o rozmaitej ładowności (w cent. za 1 tonno-km):

Ładowność	Przy rocznym przebiegu:											
	10.000 km			20.000 km			30.000 km			50.000 km		
	Przy wyzyskaniu nośności wozu w:											
	50%	75%	100%	50%	75%	100%	50%	75%	100%	50%	75%	100%
2,5 t	105	70	52	70	57	35	59	39	29	50	33	25
5 "	62	42	31	43	29	22	36	24	18	31	21	16
5 t z przyczepkami	40	27	20	29,5	20	15	27	17,5	13	23	15,5	12
Większa ilość wozów 5 t z przyczepkami	42	28	21	29	19,5	14,5	25	17	12,5	22	14	11

Zestawienie to wskazuje, jak znacznie zmniejszają się koszty w zależności nie tylko od ładowności samochodu, ale również od stopnia jej wyzyskania i od ilości wykonanych przebiegów.

Przechodząc do porównania kosztów przewozu samochodowego z taryfą kolejową, autor zwraca uwagę na konieczność uwzględnienia specyficznej różnicy, istniejącej pomiędzy temi dwiema normami, polegającej na tem, iż przy samochodzie wysokość kosztu tonnokilometra jest niezależna od rodzaju przewożonego towaru i od długości przewozu, w taryfach zaś kolejowych oba te czynniki odgrywają rolę dominującą. W zależności bowiem od nich taryfy kolejowe posiadają opłaty różniczkowane dwojako: odpowiednio do wyższej lub niższej wartości handlowej (względnie gospodarczej) towaru, oraz zależnie od długości przebytej drogi, przy wzroście której stawki jednostkowe taryfy się obniżają.

Stosownie do powyższego do porównania przyjęto opłaty kolejowe z taryfy szwajcarskiej, ustalonej dla przewozu towarów rozmaitych kategorii i na rozmaite odległości, jak to uwidacznia następujące zestawienie kosztów przewozowych według taryf Szwajcarskich Kolei Związkowych (w cent. za 1 tonno-km):

Odległość — km	Pośpieszna	Drobnicowa	Wagonowa ogólna	Specjalne klasy		
				Ia	Ila	IIla
20	120	60	41	38	37	26
40	105	53	41	36	35	26
50	102	51	39	33	32	24,5
75	99	49	38	32	31	23
100	98	49	38	31	30	22,5
150	88	44	34	26	25	20

Z porównania kosztów przewozowych kolejowych z kosztami przewozu samochodowego wyprowadza P. Międzybłocki dla stosunków szwajcarskich wnioski następujące.

Samochód mały może przewozić taniej od kolei tylko przesyłki pośpieszne i drobnicę. Ze stawkami taryfy wagonowej może on konkurować tylko przy 100%-owym wyzyskaniu ładowności i przy 20.000 km przebiegu rocznego.

Samochód duży, o 5-tonnowej ładowności, stwarza konkurencję kolei w przesyłkach wagonowych normalnych już przy 75% wyzyskania ładowności i 20.000 km przebiegu, jak również przy 50% wyzyskania i 30.000 km przebiegu. Ze specjalną taryfą Ia i Ila może on współzawodniczyć tylko pod warunkiem bądź wysokiego wyzyskania ładowności, bądź dużych przebiegów. Natomiast specjalna taryfa IIIa, dzięki niskim stawkom, stoi poza konkurencją samochodu.

Dopiero samochody z przyczepką, a zwłaszcza większe przedsiębiorstwa z dużą ilością samochodów, są w stanie obniżyć koszty do wysokości taryfy IIIa, ale również tylko w warunkach wysokiego wyzyskania ładowności wozów oraz dużych przebiegów rocznych.

Tak dalego sięgające współzawodnictwo samochodu możliwe jest jednak tylko w Szwajcarii, utrzymującej taryfy kolejowe na bardzo wysokim poziomie. Już w Niemczech warunki dla ruchu samochodowego są dużo mniej korzystne, i ilość samochodów ciężarowych jest względnie mniejsza niż w Szwajcarii.

Jednakowoż same koszty przewozu nie mają jeszcze znaczenia decydującego. W praktyce zdarza się często, że z jednej strony wysoko taryfowane ładunki przewozi się koleją, a z drugiej strony samochody zabierają towary, które ze względu na ich wartość i masowość przewozić powinna kolej. Na danię pierwszeństwa temu czy innemu środkowi przewozu wpływają cechy charakterystyczne, właściwe każdemu z nich.

Do cech dodatnich przewozu samochodowego zaliczyć należy właściwości następujące.

Przewozy samochodowe odbywają się zazwyczaj w daleko krótszym czasie. Wpływa na to nie absolutna szybkość przewozu, ale szereg czynności, które przy przewozie kolejowym poprzedzają go lub po nim następują, jak dowóz do stacji, formalności rejestracyjne, postoje na stacjach pośrednich, odwóz z dworca kolejowego stacji przeznaczenia. Okoliczność ta ma

zwłaszcza znaczenie decydujące przy transportach towarów, łatwo ulegających zepsuciu oraz przy dostawach terminowych.

W tym samym kierunku działa możliwość docierania samochodem bezpośrednio do mieszkania czy składu nadawcy i odbiorcy towaru, przez co unika się tak kosztownego dowozu i odwozu ze stacji oraz dodatkowego przeładunku. Te właśnie koszty dodatkowe sprawiają, że nawet tak tani towar, jak cegły, korzystniej jest czasem, zwłaszcza przy partjach mniejszych, przewozić samochodem, niż koleją, pomimo bardzo niższej taryfy kolejowej.

Natomiast dla towarów masowych oraz dla towarów, które dla przewozu wymagają użycia wagonów specjalnych, jak np.: piwo, mleko, mięso, zwierzęta żywe i t. p., przewóz koleją pozostanie zawsze dogodniejszy. To też ogólnie uznać należy, że przewóz samochodowy ma zastosowanie głównie w wypadkach następujących:

1) zaspokojenie nieoczekiwanego zapotrzebowania transportowego;

2) obsługa klienteli prywatnej i małych przedsiębiorstw;

3) przewóz na niewielkich odległościach towarów, łatwo ulegających zepsuciu lub łamliwych.

Nie zadowolając się tak przeprowadzonym porównaniem kosztów przewozu koleją a samochodami, kursującymi na istniejących już drogach, P. Miedzybłocki postawił sobie inne jeszcze zadanie, mianowicie zbadanie, w jakim stopniu stworzenie stałej linii samochodowej może zastąpić budowę nowej linii kolejowej w miejscowościach, pozbawionych dotąd obu tych środków przewozowych. W tym celu autor przeprowadza szczegółowe obliczenia nakładów pierwotnych na budowę i wyposażenie w tabor każdej z tych linii o długości 100 km (przyczem jednak dla linii samochodowej przewiduje jedynie nieznaczną kwotę jako dopłatę na ulepszenie drogi, już istniejącej, w wysokości 30 do 60% istotnych kosztów budowy, wówczas gdy dla

linii kolejowej uwzględnia całkowity koszt jej budowy), rocznych stałych kosztów ruchu oraz kosztów niestałych, zależnych od ilości przewozów, i na tej podstawie otrzymuje następujące zestawienie kosztów własnych przewozu przy rozmaitej gęstości ruchu (w cent.):

Roczna gęstość ruchu tonno-km na 1 km linii	Koszt własny przewozu na linii:	
	samocho- dowej	kolejowej
50.000	24'1	57'1
100.000	19'5	31'1
150.000	18'5	22'6
200.000	17'4	18'1
250.000	16'7	15'6
300.000	16'25	13'8
350.000	15'9	12'6
400.000	15'9	11'6
450.000	15'7	10'9
500.000	15'5	10'3

Zestawienie to wskazywałoby, że przy małej gęstości ruchu korzystniej jest budowę nowej kolei zastąpić stworzeniem stałej linii samochodowej, przy ruchu zaś powyżej 200.000 tonno-km na 1 km linii — bardziej usprawiedliwiona jest budowa linii kolejowej.

Podając powyższe streszczenie książki P. Miedzybłockiego miałem na oku wskazanie osobom, interesującym się tak aktualnym dziś zagadnieniem współzawodnictwa kolei z samochodem, naukowej metody badania tego zagadnienia. Wyniki, do których doszedł P. Miedzybłocki, nie są dla naszych warunków w całości miarodajne, jako oparte na praktyce szwajcarskiej, ale droga, którą przytem kroczył, jest zupełnie słuszna i powinna zachęcić naszych badaczy do przeprowadzenia podobnego obrachunku w przystosowaniu do warunków ruchu kolejowego i samochodowego u nas.

J. G.

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

RYNEK FRACHTOWY. — Sytuacja na rynku frachtowym w ubiegłym tygodniu (do dn. 15 b. m.) była w dalszym ciągu słaba, bez lepszych widoków na przyszłość.

Rynek południowo-amerykański przeżył ożywienie. Notowano przy statkach średniej wielkości do Kontynentu sh 15/6, przy statkach większych sh 14/6 (7 — 8.000 t).

Pewne ożywienie można było zanotować na Dalekim Wschodzie (Władywostok), jak też i na rynku australijskim. Stawki jednak nie są tak dalece korzystne, żeby skłoniły armatorów do wysyłania tonnażu w powyższym kierunku, czem też należy tłumaczyć brak tonnażu na powyższych rynkach.

Na rynku frachtowym morza Czarnego i Dunaju nastąpiło tak samo pewne ożywienie, jednakowoż przy bardzo niskich stawkach. Płacono z morza Czarnego do Kontynentu sh 11/-, z portów Dunaju sh 13/- przy statkach 4 — 5.000 t.

Zapotrzebowanie na tonnaż dla przewozu rudy z morza Śródziemnego było bardzo słabe.

Niesłuchanie niskie stawki akceptowano na węgiel z Anglii do Włoch. Najniższa notowana stawka wynosiła sh 5/6 (statek 7.000 t z Połudn. Walji do Neapolu).

Rynek bałtycki i morza Północnego był cokolwiek mocniejszy z powodu żywszego ruchu z Leningradu, jako też innych portów Bałtyku. Pojawiły się liczniejsze ładunki drzewa i zboża. Z Leningradu osiągnano (w sh):

Papierówka do	Holandji	29/- — 31/-
Kopalniaki	„ Anglii	39/- — 40/-
„	„ Belgji	34/- — 35/-
Materiał tarty	„ Glasgow	50/-
„	„ wschodn.	
„	wybrz. Anglii	— 44/-

Oprócz drzewa zafrachtowano kilka ładunków zboża z Leningradu do Kontynentu przy średnich stawkach. Ekspedycja w Leningradzie tak samo się poprawiła. Frachty na drzewo z Gdańska nie uległy natomiast poważniejszej zmianie, tendencja jest jednakowoż mocna.

Stawki na węgiel z Gdańska są cokolwiek lepsze, szczególnie w kierunku Francji. Ostatnio notowano: 3.000 t Rouen — sh 5/4½ — 5/6.

G d y n i a / G d a ń s k — S z w e c j a :	sh
c-a 2.000 t Slite	4/6
c-a 1.000 „ Malmö	5/3
600 „ Ystad	6/-
4.000 „ Stockholm	4/1½ — 4/3
3.000 „ Stockholm	4/6
1.600/2.000 „ Norrköping	4/6 — 4/9

G d y n i a / G d a ń s k — D a n j a :	
4.000 t Kolding	4/6
3/3.400 „ Kopenhaga	4/1½
2.800/3.000 „ Sonderborg	4/3
1.800 „ Odensee	5/-
1.500 „ Mariager	5/3 — 5/6
800 „ dobry duński port 6/3	

Frachty na węgiel w kierunku Finlandji stale się podnoszą w związku ze zbliżającą się zimą i związaniem z tem zamrażaniem portów fińskich.

Za frachty na zboże z G d a ń s k a płacono ostatnio (w sh):	
1.000/1.200 t Belgja	6/1½ — 6/6
125/ 150 „ Arhus	10/-

Z Królewca (w RM):

200/ 250 t Arhus 10'-
125 „ Norresundby . . . 12'-
800 „ Londyn . . . sh 8/6 — 8/9

Za złom z Francji i Belgii do Gdyni płacono nieco lepsze stawki. Ostatnio notowano (w sh):

Gandawa-Gdynia 1.200 t 4/6 fio
Wschodnia Anglja-Gdynia 1.200 „ 5/3 „
Rotterdam-Gdynia 1.600 „ 5/- 5/3 free in
Bruksela-Gdynia 1.400 „ 5/3 „ „

OSTATNIE WIADOMOŚCI Z NAD MORZA. — Poniżej podajemy w paru wierszach garść krótkich informacji aktualnych. Ciekawsze sprawy poruszymy poza tem w najbliższych zeszytach oddzielnie, bardziej wyczerpująco:

— Jak wiadomo, w nocy z dn. 13 na 14 listopada r. b. został w Gdyni obalony przez huragan dźwig mostowy Nr. 2. Tak mocnego wichru, jak w tym dniu, nie było

na Bałtyku od kilkunastu lat. Siła jego osiągnęła maksymalny stopień 12, co powoduje ciśnienie na 1 m² 228 kg i wyżej. Wytrzymałość dźwigu była obliczona na ciśnienie 150 kg na 1 m². Norma ta w okresie budowy dźwigu (1926) była uważana za właściwą, i dopiero częste w ostatnich latach wypadki runięcia dźwigów pod naporem wiatru (Szczecin, Hamburg, Rotterdam, Kopenhaga) zmusiły inżynierów do powiększenia norm odporności na ciśnienie. Nowe dźwigi gdyńskie mają odporność ponad 200 kg na 1 m². Dodać jeszcze należy, że wywrócony dźwig gdyński zdążył już przez 4 lata pracy prawie całkowicie zamortyzować się.

— Dn. 17/XI rozpoczął pracę dźwig mostowy dla rud Nr. 3, narazie bez zasobnika, który będzie gotów w lutym r. p. Nośność dźwigu wynosi 12 t. Wybudowała go Huta „Złoda” na Górnym Śląsku.

— Firma „Giesche” rozpoczęła w Gdyni na nadbrzeżu Śląskiem montaż pierwszego 7-tonnowego dźwigu bramowego dla węgla.

— Wykańcza się w porcie gdyńskim na terenie chłodni budowa prowizorycznego budynku rzeźni drobiu.

POCZTA I TELEGRAF

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA POCZT I TELEGRAFÓW

RUCH POCZTOWY, TELEGRAFICZNY I TELEFONICZNY WE WRZEŚNIU 1930 R.¹⁾ w ważniejszych miastach przedstawiał się w sposób następujący (w tysiącach jednostek, wzgl. zł):

Nadano w urzędach poczt.-tel.	Listy zwykłe i polecane	Listy wartościowe	Paczki	Przesyłki za pobraniem	Zlecenia pocztowe	Przekazy poczt. i tel. (wypłacono na kwotę)	Wpłaty P. K. O. na kwotę	Czasopisma (egzemplarzy)	Telegramy	Rozmowy telef. między-miastowe i z zagranicą
Warszawa	15.710·9	21·5	179·5	82·0	62·4	16.894·2	27.493·6	5.940·3	65·4	160·6
Łódź	1.709·6	3·2	50·3	15·0	97·0	3.859·4	18.784·6	307·4	18·9	42·8
Lwów	5.914·9	7·6	56·1	34·4	20·4	5.459·7	14.824·4	2.199·0	24·9	38·1
Poznań	11.849·0	2·4	44·1	26·3	5·7	4.284·9	14.9·8·1	2.342·5	17·7	49·1
Kraków	5.027·7	6·4	54·1	19·2	15·3	4.206·4	11.498·1	1.792·6	16·5	49·5
Wilno	1.466·5	1·7	12·1	4·9	6·5	2.236·5	4.688·5	533·4	9·7	13·8
Katowice	1.579·4	1·7	23·0	9·0	7·9	3.004·7	7.025·6	689·7	11·4	75·9
Lublin	852·4	1·2	6·2	1·6	3·1	1.591·0	5.284·3	104·8	8·0	25·7
Bydgoszcz	719·4	0·9	14·7	3·0	1·2	1.774·7	3.977·4	676·0	6·2	25·1
Sosnowiec	383·2	0·7	4·0	0·7	2·7	1.442·3	2.860·7	27·3	3·9	18·5
Częstochowa	524·4	0·6	8·7	5·0	1·7	979·5	3.900·5	75·1	3·0	9·2
Białystok	1.635·4	0·7	3·8	1·2	3·1	944·5	3.168·3	13·0	3·1	13·5
Król. Huta	832·6	0·3	2·2	2·1	1·4	832·5	4.312·6	2·7	2·9	12·8
Toruń	1.020·3	0·4	3·9	2·1	0·5	1.188·5	1.801·6	267·4	3·0	20·3

Nadeszło do urzędów poczt.-tel.	Listy zwykłe i polecane	Listy wartościowe	Paczki	Przesyłki za pobraniem	Zlecenia pocztowe	Przekazy poczt. i tel. (wypłacono na kwotę)	Wpłaty P. K. O. na kwotę	Czasopisma (egzemplarzy)	Telegramy	Rozmowy telef. między-miastowe i z zagranicą
Warszawa	11.697·8	16·9	42·8	9·3	17·0	21.015·5	3.496·5	578·9	83·1	201·5
Łódź	2.654·7	3·7	26·4	5·8	15·3	13.284·4	1.287·9	165·1	20·5	49·0
Lwów	1.137·3	7·9	49·2	8·5	5·1	7.790·3	3.636·6	459·1	35·9	40·4
Poznań	2.409·1	1·2	22·8	10·1	1·2	4.929·9	1.428·6	156·5	27·9	65·1
Kraków	3.999·8	5·1	32·5	1·6	4·9	4.803·2	2.250·7	124·5	17·3	55·7
Wilno	799·3	4·7	11·2	3·0	1·8	3.183·6	731·3	265·8	10·5	17·5
Katowice	1.530·4	1·1	19·8	3·6	3·2	1.989·9	617·1	107·5	11·3	62·8
Lublin	529·1	3·1	7·5	3·0	0·7	1.336·3	369·5	66·1	6·8	30·6
Bydgoszcz	879·5	1·4	16·6	3·0	0·7	2.067·0	775·7	497·9	5·3	24·9
Sosnowiec	416·2	0·5	6·1	2·3	1·6	722·6	349·2	94·3	3·9	18·1
Częstochowa	504·0	0·8	6·7	2·8	0·6	1.390·6	302·8	73·6	3·6	8·9
Białystok	1.403·0	3·1	4·6	1·7	1·1	1.296·3	227·6	80·6	4·3	14·1
Król. Huta	802·7	0·2	4·9	1·9	0·6	411·6	283·1	29·2	2·6	13·6
Toruń	958·7	0·6	6·0	2·5	0·6	1.005·9	467·2	52·0	3·3	20·5

Rozmów telefonicznych miejscowych przeprowadzono: w Warszawie 19.779.078, w Łodzi 4.798.827, we Lwowie 4.369.395, w Krakowie 2.119.424, w Wilnie 1.648.242, w Poznaniu 1.568.238, w Kielcach 1.560.531, w Katowicach 1.299.261, w Bydgoszczy 816.989, w Białymstoku 711.800, w Lublinie 654.920, w Sosnowcu 643.100 i t. d.

Weksli zaprotestowano ogółem 48.126 na kwotę zł 7.754.026, w tem: w Warszawie na kwotę zł 972.208 (5.939 sztuk), w Kielcach — zł 780.221 (5.032), w Poznaniu — zł 705.051 (3.397), w Lublinie — zł 602.165 (3.972), na Śląsku — zł 595.476 (3.416), w Łodzi — zł 534.624 (3.498), w Krakowie — zł 505.691 (3.180), na Wołyniu — zł 478.348 (3.080), we Lwowie — zł 466.727 (2.992), na Pomorzu — zł 401.431 (2.047) i t. d.

¹⁾ Dane za sierpień 1930 r. — p. tyg. „Polska Gospodarcza” zes. 45/1930. str. 1.987.

WPŁYWY I ROZCHODY PRZEDS. „POLSKA POCZTA, TELEGRAF I TELEFON” ORAZ PRZEDS. „RADJOTELEGRAF” WE WRZEŚNIU 1930 R. przedstawiają się, jak następuje (w zł):

Wpływy:	
Urzędy poczt., telegraficzne i telefon.	18.553.350 ⁶⁶
Główne Składy Materjałów P. i T.	337 ⁴²
Izba Kontroli Rachunkowej P. i T.	66 ¹³
Emerytury	849.430 ⁶⁶
<hr/>	
Razem: 19,403.184 ⁸⁷	
Radjotelegraf	262.403 ²⁰
<hr/>	
Ogółem: 19,665.588 ⁰⁷	

Rozchody:	
Urzędy poczt., telegraf. i telef.	18.702.585 ³³
Główne Składy Materjałów P. i T.	33.173 ⁷¹
Izba Kontroli Rachunkowej P. i T.	123.661 ⁴³
Emerytury	1.461.465 ⁰⁷
<hr/>	
Razem: 20,320.885 ⁵⁴	
Radjotelegraf	132.923 ⁰⁵
<hr/>	
Ogółem: 20,453.808 ⁵⁹	

Nadwyżka rozchodów nad wpływami z państwowych przedsiębiorstw „Polska Poczta, Telegraf i Telefon” oraz „Radjotelegraf” we wrześniu 1930 r. wynosiła zł 788.220⁵².

Niezależnie od tego dochody i wydatki Zarządu, wykonywanego przez Ministerstwo Poczt i Telegrafów, stanowiły: zł 1.120⁷⁵ w dochodach i zł 264.683⁸⁷ w wydatkach.

PRAWO I SĄD W ŻYCIU GOSPODARCZYM

ORZECZNICTWO SĄDOWE

OBOWIĄZEK PODATKOWY W ZAKRESIE PODATKU DOCHODOWEGO. — Najwyższy Trybunał Administracyjny (w sprawie L. Rej. 691/28) wyjaśnił, że gdy przedmiotem sporu między płatnikiem a władzą podatkową jest wyłącznie kwestja samego obowiązku podatkowego w zakresie podatku dochodowego, to władza nie może w stosunku do podatnika, który nie złożył zeznania, zaprzeczając samemu istnieniu obowiązku podatkowego, stosować rygoru zaoczności wymiaru aż do prawidłowego ustalenia obowiązku podatkowego.

W konkretnym wypadku chodziło o osobę, zamieszkujejącą poza obszarem Polski, a posiadającą wierzytelność hipoteczną na nieruchomości, położonej w Polsce. Otóż płatnik udowodnił, że jakkolwiek wierzytelność jego zgodnie z kontraktem ulegała zahipotekowaniu, to jednakże faktycznie do księgi hipotecznej wskutek oporu kontrahenta wniesiona nie została. Ale władza podatkowa stanęła na stanowisku, że już samo zawarowanie w kontrakcie zahipotekowania wierzytelności jest w danym wypadku wystarczające, tem bardziej, że pociągnięty do obowiązku podatkowego płatnik odciaga lub też nie pilnuje zahipotekowania, aby uniknąć opodatkowania.

Najwyższy Trybunał Administracyjny uznał to ostatnie twier-

dzenie władzy za niezgodne z udowodnionym stanem faktycznym, ale gdyby nawet tak było, to i tak wobec braku stosownego nakazu ustawowego nie możnaby z tego powodu wysuwać żadnego zarzutu, chociażby Skarb był w ten sposób pozbawiony wpływu podatkowego. Co zaś do stanowiska zasadniczego, jakie zajęła władza, to Trybunał uznał je za błędne, jako niezgodne z ustawą, która tylko faktyczne wciągnięcie wierzytelności do księgi hipotecznej uznaje za wystarczającą podstawę do wymiaru podatku dochodowego.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA SZKODĘ. — Sąd Najwyższy (w sprawie Nr. I C 599/30) wyjaśnił, że w myśl obowiązujących na obszarze b. Królestwa Kongresowego przepisów Kodeksu Cywilnego Napoleona, każdy obowiązany jest wynagrodzić szkodę, wyrządzoną drugiemu swym czynem lub niedbalstwem, i że z tej zasady płynie wniosek, iż odpowiedzialność za szkodę w tym wypadku uwarunkowana jest wyłącznie istnieniem związku przyczynowego pomiędzy szkodą a czynem lub niedbalstwem sprawcy. Zdarzenia przeto późniejsze, nie pozostające w związku przyczynowym z czynem lub niedbalstwem pierwotnego sprawcy szkody, są zgola obojętne przy rozważaniu jego odpowiedzialności.

KRONIKA BIEŻĄCA

NOWE SPÓŁKI AKCYJNE

— **„W. Janiszewski i S-Ka”,** S. A. w Warszawie, ul. Marszałkowska 145; kapitał zakładowy zł 250.000; założyciele: Wacław Janiszewski, ul. Marszałkowska 145, Jan Kozłowski, ul. Nowogrodzka 41, Bolesław Bagiński, ul. Mochnackiego 23, Józef Korc, ul. Koszykowa 22; akt notarialny zeznany przed Notariuszem Karolem Hettlingerem dn. 3 czerwca 1930 r. Nr. Rep. 2576.

TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH

24 listopada:

— **„Polsko-Szwajcarska Fabryka Czekolady „Suchard”**, S. A.: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 17 w lokalu S-ki w Krakowie, ul. Masarska 6.

— **„Browar w Częstochowie”,** dawniej K. Szwede, S. A.: zebr. zwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 18 w lokalu Resursy Kupieckiej w Warszawie, ul. Senatorska 40 (ew. II termin — dn. 12 grudnia).

— **„Sandomiersko-Wielkopolska Hodowla Nasion”,** S. A. w Antoninach, pow. Leszno: zebr. zwycz. (powiększenie kapitału zakładowego, uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 10 w kancelarii adw. Dr. S. Piechociego w Poznaniu, pl. Wolności 3.

25 listopada:

— **„Spirytus”,** S. A.: zebr. nadzwycz. (zmiany statutu i uzgodnienie go z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Czackiego 3/5 m. 3.

— **„Kolej Lokalna Dolina—Wygoda”,** S. A.: zebr. zwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 11 min. 30 w kancelarii adwokata Erazma Semkowicza w Stryju, ul. Grunwaldzka 2.

— **„H. Cegielski”,** S. A.: zebr. nadzwycz. (zmiany statutu i uzgodnienie z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 12 w sali Banku Związku Spółek Zarobkowych w Poznaniu, pl. Wolności 15.

— **Towarzystwo Akcyjne „Karol Steinert”,** S. A.: zebr. zwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 15 w lokalu S-ki w Łodzi, ul. Piotrkowska 276 (ew. II termin — dn. 9 grudnia).

— **„Towarzystwo Budowy i Eksploatacji Dróg Żelaznych Dojazdowych w Państwie Polskim”,** S. A.: zebr. zwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 17 w Warszawie, ul. Zielna 45, m. 2 (ew. II termin — dn. 9 grudnia).

26 listopada:

— **Belgijsko-Polskie Towarzystwo Handlowo-Przemysłowe „Belpol”,** S. A.: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Żórawia 15.

27 listopada:

— **„Młyny i Kaszarnie Lubelskie”,** S. A.: zebr. nadzwycz. (II termin) — o godz. 18 w lokalu Piekarni Mechanicznej „Postęp”, ul. Podwal 7.

— **„Rakszawa” Towarzystwo Akcyjne dla Wyrobów Sukienniczych,** S. A.: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 16 w lokalu S-ki we Lwowie, ul. Łozińskiego 4.

28 listopada:

— „**Stowarzyszenie Mechaników Polskich z Ameryki**”, S. A.: zebra. nadzwyczaj. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 17 min. 30 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Marszałkowska 46.

— „**Przemysł Bawełniany „B. Freidenberg w Łodzi**”, S. A.: zebra. nadzwyczaj. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 16 w lokalu S-ki w Łodzi, ul. Kilińskiego 210.

— „**Częstocickie Towarzystwo Fabryk Cukru**”, S. A.: zebra. zwyczaj. (II termin) — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Królewska 35.

— „**Bank Przemysłowców Polskich**”, S. A.: zebra. nadzwyczaj. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 11 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Zgoda 7.

29 listopada:

— „**Hermannmühlen**”, S. A.: zebra. nadzwyczaj. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 10 w lokalu S-ki w Poznaniu, pl. Wolności 17.

1 grudnia:

— „**Spółka Akcyjna dla Przemysłu Naftowego i Gazów Ziemych we Lwowie**”, S. A.: zebra. nadzwyczaj. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 12 min. 30 w sali posiedzeń Banku Dyskontowego Warszawskiego we Lwowie, ul. 3 Maja 14.

2 grudnia:

— „**Krajowy Związek Przemysłowy**”, S. A.: zebra. nadzwyczaj. (rozwiązanie i likwidacja S-ki) — o godz. 17 we Lwowie, ul. 3 Maja 5, I p.

— „**Związek Producentów Ryb**”, S. A. w Warszawie: zebra. zwyczaj. (II termin) — o godz. 11 w sali Muzeum Przemysłu i Rolnictwa w Warszawie, ul. Krakowskie-Przedmieście 66.

— „**Towarzystwo Akcyjne „Kabel Polski” w Bydgoszczy**”, S. A.: zebra. nadzwyczaj. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 12 w lokalu S. A. „Siła i Światło” w Warszawie, ul. Marszałkowska 94.

3 grudnia:

— „**Stołeczne Towarzystwo Budowlane i Meljoracyjne**”, S. A.: zebra. nadzwyczaj. — o godz. 10 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Krakowskie-Przedmieście 7 (ew. II termin — o godz. 11).

— „**Kolej Lokalna Borki Wielkie—Grzymałów**”, S. A.: zebra. zwyczaj. — o godz. 11 w lokalu Biura Zarządów Małopolskich Kolei Lokalnych we Lwowie (gmach Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych, IV p., pokój 453).

4 grudnia:

— „**Zakłady Ceramiczne „Rumaki**”, S. A.: zebra. nadzwyczaj. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych, powiększenie kapitału zakładowego) — o godz. 15 w lokalu S-ki w Rumakach.

— „**Hotel Europejski**”, S. A.: zebra. nadzwyczaj. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 16 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Krakowskie-Przedmieście 13.

— „**Młynotwórcia Wytwórcia Maszyn Młyńskich**”, S. A. w Rogoźnie Wlkp.: zebra. nadzwyczaj. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 12 w sali posiedzeń Banku Związku Spółek Żarobkowych w Poznaniu, pl. Wolności 15.

— „**Towarzystwo Handlowe „Żelazo**”, S. A. w Pałjanicach: zebra. zwyczaj. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 18 w lokalu Banku Ludowego w Pałjanicach (ew. II termin — dn. 18 grudnia).

— „**Polskie Radio**”, S. A.: zebra. nadzwyczaj. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 17 min. 30 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Kredytowa 1.

— „**Kolej Lokalna Kraków-Kocmyrzów**”, S. A.: zebra. zwyczaj. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 12 w lokalu S-ki w Krakowie, ul. Zwierzyniecka 10, II p.

5 grudnia:

— „**Mirkowska Fabryka Papieru**”, S. A.: zebra. nadzwyczaj. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Sienna 4.

— „**Towarzystwo Handlowe „Svea**”, S. A.: zebra. nadzwyczaj. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 10 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Nowy Świat 42.

— „**Cukrownia „Woźczyn**”, S. A.: zebra. nadzwyczaj. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 17

w lokalu Związku Zawodowego Cukrowni b. Królestwa Polskiego, Małopolski, Śląska i Wołynia w Warszawie, ul. Moniuszki 11.

— „**Wschodnio-Galicyskie Koleje Lokalne**”, S. A.: zebra. zwyczaj. (sprawa rozwiązania i likwidacji S-ki) — o godz. 11 we Lwowie, ul. Andrzeja Potockiego 11, parter.

— „**Krakowska Spółka Wydawnicza**”, S. A.: zebra. zwyczaj. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 12 w lokalu S-ki w Krakowie, ul. Św. Filipa 25.

6 grudnia:

— „**Towarzystwo Zakładów Żyrardowskich**”, S. A.: zebra. zwyczaj. — o godz. 16 w gmachu Stowarzyszenia Techników w Warszawie, ul. Czackiego 3/5.

— „**S. Herman**”, S. A.: zebra. nadzwyczaj. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 12 min. 30 w lokalu S-ki w Nakle n/Notecią.

— „**Hodowla Nasion Buraków Cukrowych „Motycz**”, S. A.: zebra. zwyczaj. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Mokotowska 25.

— „**Polska Składnica Pomocy Szkolnej**”, S. A.: zebra. zwyczaj. (podwyższenie kapitału zakładowego, uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 19 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Nowy-Świat 33 (ew. II termin — dn. 2) grudnia).

— „**Spółka Pedagogiczna**”, S. A.: zebra. nadzwyczaj. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 18 w lokalu „Pod Strzechą” w Poznaniu, pl. Wolności 7.

— „**Włocławski Młyn Parowy „L. Stern i Synowie**”, S. A.: zebra. nadzwyczaj. (zmiana statutu, ustalenie wartości nominalnej akcji, uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 17 w lokalu S-ki, ul. Karnkowskiego 30/32.

— „**P. Z. E. Brown Boveri**”, S. A.: zebra. zwyczaj. (obniżenie i uzupełnienie kapitału zakładowego, zmiany statutu i uzgodnienie go z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Bielańska 6.

— „**Towarzystwo Akcyjne Przechowania i Transportowania Mebli i Towarów z Udzielaniem Pożyczek „A. Wróblewski i S-Ka**”, S. A.: zebra. nadzwyczaj. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 11 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Trębacka 13.

7 grudnia:

— „**Zakłady Przemysłowe Pierwszej Spółki Garbarskiej „Nowość**”, S. A.: zebra. nadzwyczaj. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 13 w lokalu S-ki w Radomiu, ul. Garbarska 6.

— „**Spółka Akcyjna Browaru i Innych Przedsiębiorstw Przemysłowych „E. Lipski**”, S. A.: zebra. zwyczaj. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 17 w lokalu S-ki w Wilnie, ul. Popławska 29.

— „**Łódzka Fabryka Wyrobów Jedwabnych „Setalana**”, S. A.: zebra. zwyczaj. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 10 w lokalu S-ki w Łodzi, ul. Kościuszki 9 (ew. II termin — o godz. 17).

— „**Fabryka Wyrobów Jedwabnych „Alwar**”, S. A.: zebra. nadzwyczaj. (ustalenie wartości nominalnej akcji, uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Senatorska 24 (ew. II termin — dn. 21 grudnia).

8 grudnia:

— „**Bolesław Kotkowski i S-Ka Zakłady Graficzne**”, S. A.: zebra. nadzwyczaj. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych, zmiana kapitału amortyzacyjnego i rezerwowego) — o godz. 15 w lokalu S-ki w Łodzi, ul. Juliusza 18.

9 grudnia:

— „**Zakłady Akumulatorowe Systemu „Tudor**”, S. A.: zebra. nadzwyczaj. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Złota 35.

— „**Ziarno” Polska Wytwórcia Chleba Zdrowia i Młyn Walcowy w Krakowie**”, S. A.: zebra. zwyczaj. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 16 w sali obrad Izby Handlowej i Przemysłowej w Krakowie, ul. Długa 1.

— „**Górnośląskie Towarzystwo Akcyjne dla Przemysłu Drzewnego w Tarnowskich Górach**”, S. A.: zebra. zwyczaj. — o godz. 16 w lokalu S-ki w Tarnowskich Górach, ul. Sienkiewicza 47.

— **Dom Handlowo-Przemysłowy „Bracia Orszagh”**, S. A.: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 19 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Leszno 15.

— **Spółka Akcyjna Zakładów Przemysłu Bawełnianego „Ludwik Geyer” w Łodzi**, S. A.: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 16 w lokalu S-ki w Łodzi, ul. Piotrkowska 282 (ew. II termin — dn. 23 grudnia).

— **„Fabryka Wosków, Klejów i Farb A. B. C.”**, S. A.: zebr. nadzwycz. (zmiana statutu i uzgodnienie go z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 19 w biurze firmy S. Baker i S-ka w Warszawie, ul. Zielna 30 (ew. II termin — dn. 23 grudnia).

— **Hotel „Bristol”**, S. A.: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 17 w sali konferencyjnej Hotelu Bristol w Warszawie, ul. Krakowskie-Przedmieście 42/44.

10 grudnia:

— **Fabryka Maszyn i Odlewnia „Orthwein, Karasiński i S-ka”**, S. A.: zebr. nadzwycz. (powiększenie kapitału zakładowego, zmiany statutu i uzgodnienie go z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Nowogrodzka 40 m. 1.

— **„Olkusz”, Fabryka Naczyn Emaljowanych w Olkuszu**, S. A.: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 16 w sali obrad Polskiego Banku Przemysłowego w Warszawie, ul. Senatorska 42.

— **„Wolbrom”, Fabryka WYROBÓW Gumowych w Wolbromiu**, S. A.: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 17 w sali obrad Polskiego Banku Przemysłowego w Warszawie, ul. Senatorska 42.

— **„Kolej Miejskowa Łupków-Cisna”**, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 11 w lokalu Biura Zarządów Małopolskich Kolei Lokalnych we Lwowie (gmach Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych, IV p., pokój 453).

— **Spółka Akcyjna Przemysłu Włókienniczego „J. Smarzyński, F. Miłobędzki i J. Malewski” w Łodzi**, S. A.: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 18 min. 30 w lokalu S-ki w Łodzi, ul. Nowosenatorska 7.

— **„Towarzystwo Akcyjne Budowy i Eksploatacji Teatrów”**, S. A.: zebr. zwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 17 w lokalu S-ki, ul. Słowackiego 2.

— **Spółka Akcyjna Gosp. Krajowego „Ekonomja”**, S. A.: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 16 w Warszawie, ul. Kopernika 10.

— **„Towarzystwo Akcyjne Kaliskiej Manufaktury Pluszu i Aksamitu w Kaliszu”**, S. A.: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 18

w lokalu S-ki w Kaliszu, ul. Szopena 27 (ew. II termin — dn. 24 grudnia).

11 grudnia:

— **Towarzystwo Akcyjne Bawełnianej Manufaktury „August Schmelzer” w Myszkowie**, S. A.: zebr. zwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Trębacka 4.

12 grudnia:

— **„Lubońska Fabryka Drożdży” w Luboniu**, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 17 min. 30 w sali posiedzeń Banku Kwilecki, Potocki i S-ka w Poznaniu, al. Marcinkowskiego 11.

13 grudnia:

— **Spółka Akcyjna Przemysłu Cementowego „Wiek”**, S. A.: zebr. nadzwycz. — o godz. 16 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Nowogrodzka 40 m. 8.

— **Związek Handlowo-Wytwórczy Koła Młynarzy „Molitor”**, S. A.: zebr. zwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 10 w lokalu S-ki we Lwowie, ul. Boimów 3.

— **„Drukarnia Toruńska”**, S. A. w Toruniu: zebr. zwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 16 w lokalu S. A. Drukarnia Polska w Poznaniu, ul. św. Marcina 70.

— **„Kolej Lokalna Muszyna — Krynica”**, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 11 min. 30 w lokalu Biura Zarządów Małopolskich Kolei Lokalnych we Lwowie (gmach Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych, IV p., pokój 453).

— **Towarzystwo Akcyjne WYROBÓW Bawełnianych „Wola”**, S. A.: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 12 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Bema 70 (ew. II termin — dn. 27 grudnia).

— **„Browar Obywatelski”**, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 11 min. 30 w lokalu S-ki w Tychach (woj. śląskie).

14 grudnia:

— **Przedsiębiorstwo Wiertnicze i Robót Górniczych „M. Łempicki”**, S. A.: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 10 w lokalu S-ki w Sosnowcu, ul. Małachowskiego 26.

— **„Wieluński Przemysł Drzewny i Budowlany”**, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 14 w lokalu S-ki w Wieluniu, ul. Częstochowska 15 (ew. II termin — dn. 28 grudnia).

— **„Krajowa Fabryka Wstążek”**, S. A.: zebr. nadzwycz. (ustalenie nominalnej wartości akcji, uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 17 w lokalu S-ki przy ul. Żeromskiego 98.

15 grudnia:

— **„Polesie”, Spółka Akcyjna dla Przemysłu i Handlu Leśnego oraz Przemysłu Górniczego**, S. A.: zebr. zwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Sienkiewicza 2

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

POŻYCZKA ZAGRANICZNA DLA POLSKI.—

W dniu 17 b. m. została podpisana umowa między Ministerstwem Skarbu i Spółką do Eksploatacji Monopoli Zapalczanego w Polsce oraz Szwedzką Spółką Zapalczaną, jako gwarantem za spółkę polską, obejmująca: 1) przedłużenie terminu dzierżawy monopoli na wyrób zapalek o lat 20, t. j. do roku 1965, oraz zmianę warunków dzierżawy; 2) kontrakt pożyczki na sumę nominalną \$ 32,400,000, oprocentowaną na 6½% rocznie o kursie emisyjnym 93.

Umowa powyższa wchodzi w życie po uchwaleniu odpowiednich przedłożeń przez ciała ustawodawcze.

SPRAWY BUDŻETOWE

DOCHODY I WYDATKI BUDŻETOWE WE WRZEŚNIU 1930 R.—Według danych tymczasowych dochody i wydatki budżetowe we wrześniu 1930 r. przedstawiają się następująco (w tys. zł):

	Dochody	Wydatki
A. — ADMINISTRACJA:		
Prezydent Rzeczypospolitej	14	419
Sejm	10	154
Senat	1	30
Kontrola Państwowa	3	642
Prezydjum Rady Ministrów	4	500
Min. Spraw Zagranicznych	2.561	3.549
„ „ Wojskowych	185	61.742
„ „ Wewnętrznych	1.256	19.608

Min. Skarbu	122.503	11.327
" Sprawiedliwości	3.847	9.316
" Przemysłu i Handlu	1.082	5.960
" Komunikacji	57	1.829
" Rolnictwa	628	3.746
" Wyzn. Rel. i Ośw. Publ.	169	34.473
" Robót Publicznych	5.019	11.361
" Pracy i Opieki Społecznej	34	8.703
" Reform Rolnych	115	4.058
" Poczty i Telegrafów	0	235
Emerytury	1.948	12.493
Renty inwalidzkie i pensje	—	15.243
Długi państwowe	—	16.130
Razem:	139.437	221.519

B. — PRZEDSIĘBIORSTWA:

Prezydium Rady Ministrów:		
a) Polska Agencja Telegraf.	—	63
b) Drukarnie Państwowe	12	—
c) Wydawnictwa Państwowe	55	—
Ministerstwo Spraw Wojsk.:		
Państw. Wytwórnie Uzbroj.	—	—
Państw. Zakłady Inżynierji	—	200
Min. Spraw Wewnętrznych:		
Państw. Zakł. Przemysł.-Zbożowe w Lublinie	—	300
Ministerstwo Przem. i Handlu:		
Przedsięb. przemysłowe, handlowe i gór.-hut.	953	—
Ministerstwo Rolnictwa:		
Polskie Lasy Państwowe	4.500	—
Ministerstwo Poczty i Telegraf.:		
Polska Poczta, Telegraf i Telefon oraz przedsiębiorstwa pomocn.	326	—
Razem:	5.846	563

C. — MONOPOLE:

Monopol solny	4.700	—
" tytoniowy	40.001	—
" spirytusowy	30.364	—
" zapalczany	801	—
Loterja państwowa	1.500	—
Razem:	77.366	—
Ogółem:	222.650	222.082

Jak widzimy, miesiąc sprawozdawczy — podobnie jak i poprzednie — zamyka się minimalną tylko nadwyżką budżetową. Polityka nietworzenia rezerw i możliwie pełnego wykorzystywania miesięcznych dochodów, zastosowana już w początkach 1929/30 r. ze względu na stan rynku pieniężnego, wiąże się również z obniżeniem osiąganych dochodów, które w dużym stopniu zostało spowodowane polityką ulg, zwolnień i ułatwień czynionych przez Skarb życiu gospodarczemu.

Nadwyżki budżetowe w bieżącym i poprzednim latach budżetowych kształtowały się następująco (w miljn. zł):

	1929/30	1930/31
Kwiecień	5'6	1'3
Maj	4'7	0'9
Czerwiec	0'5	0'6
Lipiec	0'8	0'7
Sierpień	1'3	0'7
Wrzesień	2'5	0'6

Dochody budżetowe we wrześniu wykazały — podobnie jak w poprzednich latach — lekkąwyżkę, mianowicie o zł 7'5 miljn. (w r. ub. wzrost we wrześniu w stosunku do sierpnia wyniósł zł 5'8 miljn.). Biorąc pod uwagę poszczególne grupy dochodów, stwierdzamy, że wzrost we wrześniu wykazują dochody administracji — z zł 131'9 miljn. do zł 139'4 miljn., oraz wpłaty monopolów — z zł 71'0 miljn. do zł 77'4 miljn., natomiast wpłaty przedsiębiorstw spadły — z zł 12'3 miljn. do zł 5'8 miljn. We wzroście dochodów administracji zaznaczyła się przede wszystkim wyżka dochodów z danin, dzięki której głównie najważniejsza pozycja dochodów administracyjnych — dochody

Min. Skarbu — wzrosła z zł 118'9 miljn. do zł 122'5 miljn.; poza tem zaznaczył się wzrost dochodów Min. Spraw Zagranicznych i Min. Robót Publicznych. W grupie przedsiębiorstw mniejsze wpłaty skuteczniły Lasy Państwowe (zł 4'5 miljn. wobec zł 10'5 miljn.) oraz Poczta i Telegraf (zł 0'3 miljn. wobec zł 1'7 miljn.), które to przedsiębiorstwa wnosily w pierwszych miesiącach bież. roku budżetowego znacznie większe wpłaty.

Wydatki budżetowe podniosły się we wrześniu w porównaniu z sierpiem prawie identycznie jak dochody, bo o zł 7'6 miljn. Wydatki administracji zwiększyły się o zł 8'1 miljn. dopłaty zaś do przedsiębiorstw, stanowiące zresztą znikomą kwotę, obniżyły się o zł 0'5 miljn. do zł 0'6 miljn.

Zestawienie dochodów i wydatków budżetowych we wrześniu 1930 r. z 1/12 kwot. prelimitowanych w budżecie na cały rok 1930/31 r., oraz z rzeczywistymi dochodami i wydatkami we wrześniu 1929 r. przedstawia się, jak następuje (w miljn. zł):

	1/12 bud- żetu na 1930/31	Wrzesień 1930	Wrzesień 1929
Dochody:			
Administracja	158'5	139'4	142'7
w tem:			
Ministerstwo Skarbu	144'1	122'5	131'4
Przedsiębiorstwa	15'0	5'8	7'4
w tem:			
Lasy Państwowe	6'5	4'5	5'8
Poczta i Telegraf	0'5	0'3	1'5
Monopole	79'7	77'4	88'8
Ogółem:	253'2	222'6	238'8
Wydatki:			
Administracja	243'5	221'5	235'2
w tem:			
Min. Spraw Zagr.	4'4	3'5	8'3
" " Wojsk.	68'9	61'7	67'6
" " Wewn.	21'1	19'6	19'7
Skarbu	12'1	11'3	10'1
Sprawiedliwości	11'1	9'3	9'5
Przem. i Handlu	4'5	6'0	5'8
Rolnictwa	5'0	3'7	3'5
W. R. i Ośw. Publ.	39'3	34'5	35'9
Robót Publ.	13'4	11'4	14'7
Pracy i Op. Społ.	6'9	8'7	3'7
Reform Rolnych	5'1	4'1	4'4
Emerytury	9'3	12'5	14'7
Renty	13'6	15'2	17'7
Długi	24'7	16'1	15'8
Przedsiębiorstwa	1'7	0'6	1'1
Ogółem:	245'1	222'1	236'3

Jak widzimy, dochody we wrześniu r. b. były o zł 30'6 miljn. mniejsze od miesięcznej normy budżetowej (1/12 dochodów, przewidzianych w budżecie na cały rok), wydatki zaś w sierpniu r. b. o zł 23'0 miljn. mniejsze od normy budżetowej.

W stosunku do września 1929 r. dochody we wrześniu 1930 r. wykazały spadek o zł 16'2 miljn., t. j. o blisko 7%, przyczem dochody administracji obniżyły się bardzo nieznacznie, a poważnie — wpłaty monopolów oraz przedsiębiorstw. Wydatki skurczyły się w r. b. w stosunku do r. ub. o zł 14'2 miljn., czyli o 6%.

W okresie I półrocza bieżącego roku budżetowego dochody budżetowe wyniosły zł 1.363'1 miljn., a więc były mniejsze od dochodów, osiągniętych w I połowie 1929/30 r. (zł 1.452'5 miljn.) oraz w I połowie 1928/29 r. (zł 1.387'5 miljn.). Wydatki budżetowe w I połowie 1930/31 r. wyniosły zł 1.358'3 miljn., gdy w I połowie 1929/30 r. zł 1.437'1 miljn., a w I półroczu 1928/29 r. zł 1.332'4 miljn.

Stosunek dochodów i wydatków w I połowie bieżącego roku budżetowego do sum, ustalonych w budżecie na cały rok, przedstawia się następująco:

	%
Dochody	44'9
Administracja	46'9
Przedsiębiorstwa	31'0
Monopole	43'3

Wydatki	46.2
Administracja	48.4
Przedsiębiorstwa	17.5

Jak widzimy, zarówno dochody, jak i wydatki budżetowe nie osiągnęły idealnego procentu budżetu (50% za półrocze). Niski procent wpłat przedsiębiorstw tłumaczy się wyłącznie nieuskutecznianiem wpłat przez Polskie Koleje Państwowe.

Obok wydatków inwestycyjnych, uskutecznianych z budżetu administracji na rok 1930/31, oraz przez przedsiębiorstwa — wydatkowano też we wrześniu dalsze kwoty na nadzwyczajne inwestycje z rezerw skarbowych (ustawa z dn. 31 marca 1928 r.) a mianowicie (w tys. zł):

	Wydatki netto
Prezydium Rady Ministrów	30
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych	131.6
" Skarbu	75.2
" Sprawiedliwości	296.9
" Wyznań Religijnych i Oświe- ceni Publicznego	41.8
" Robót Publicznych	569.4
Razem: 1.118.0	

W okresie do września 1930 r. włącznie wydatkowano z kredytów na nadzwyczajne inwestycje zł 89.3 miljn.

Obroty kasowe we wrześniu 1930 r. przedstawiały się następująco (w miljn. zł):

	Dochody	Wydatki
Pozostałość na dz. 1/IX	244.8	—
Rachunek specjalny pożyczki stabilizacyjnej w Banku Polskim na dz. 1/IX	88.2	—
Obroty budżetowe	222.6	222.1
Autonom. obroty budżetowe Województwa Śląskiego	9.9	12.6
Nadzwyczajne wydatki inwestycyjne	—	1.1
Pożyczki państw. (wewnętrzne) — obroty gotówką:		
pożyczka konwersyjna	—	0.0
" budowlana	8.0	8.0
Sumy obrotowe	547.4	570.4
" obce	204.4	204.9
Pozostałość na dz. 30/IX	—	218.1
Rachunek specjalny pożyczki stabilizacyjnej w Banku Polskim na dz. 30/IX	—	88.2
Ogółem: 1.325.3	1.325.3	

WPŁYWY Z DANIN ORAZ MONOPOLÓW WE WRZEŚNIU 1930 R. — Według danych tymczasowych, wpływy z danin publicznych oraz monopolów państwowych we wrześniu r. b. przedstawiały się następująco (w tys. zł):

1. — PODATKI BEZPOŚREDNIE	
Podatki gruntowe	2.580
" od nieruchomości miejskich i nie- których wiejskich	5.284
Podatek przemysłowy	23.044
" dochodowy	14.088
" wojskowy	103
" od kapitałów i rent	572
Zaległości podatków zniesionych	3
Odsetki zwłoki, kary, należności egzekucyjne i grzywny	3.936
R A Z E M:	49.612
2. — PODATEK MAJĄTKOWY	
	1.439
3. — PODATKI POŚREDNIE	
Podatek od wina	215
" " piwa	1.358
" " cukru	10.147
" " drożdży	769
" " olejów mineralnych	2.159
" " zapalniczek	9
" " kwasu octowego	33
Akcyzowe opłaty patentowe	97
Odsetki zwłoki, kary i grzywny	149
Podatki zniesione	23
R A Z E M	14.95

4. — CŁO

Cło przywozowe	17.216
Wpływy uboczne od cła przywozowego	2.305
Cło wywozowe	64
Wpływy uboczne od cła wywozowego	5

R A Z E M: 19.590

5. — OPŁATY STEMPLOWE I DANINY POKREWNE 15.021

6. — NADZWYCZ. DODATEK DO DANIN 7.499

7. — MONOPOLE

Monopol solny	4.700
" tytoniowy	40.001
" spirytusowy	30.364
" zapalczany	801
Loterja państwowa	1.500

R A Z E M: 77.366

O G Ó Ł E M: 185.485

We wrześniu — jako w pierwszym miesiącu sezonowego ożywienia obrotów gospodarczych oraz miesiącu realizacji zbiorów — następuje zazwyczaj pewna poprawa dochodów skarbowych, choć na miesiąc ten nie są wyznaczane terminy płatności ważniejszych podatków, tak że w kalendarzu podatkowym na wrzesień r. b. — poza comiesięcznymi terminami płatności — figurują tylko ratalne spłaty zaległości podatkowych rolników. Podobnie też, jak i w poprzednim roku budżetowym, nastąpiła i w roku bieżącym lekka zwyżka dochodów z danin i monopolów, liczbowo nawet nieznacznie większa od zeszłorocznej, dzięki czemu znowu zmniejszyła się istniejąca od początku roku różnica między dochodami tegorocznymi a zeszłorocznymi. Jak już wspominaliśmy, różnicy tej nie można uważać wyłącznie za bezpośredni skutek kryzysu rolniczego i ogólnej depresji gospodarczej, lecz uwzględnić jednocześnie należy te sięgające wielu dziesiątków milionów w skali rocznej szczyt w dochodach skarbowych, jakie wywołała w międzyczasie kontynuowana polityka ulg i zwolnień podatkowo-celnych oraz premii.

Te momenty należy brać pod uwagę, rozpatrując poniższe zestawienie wpływów z danin i monopolów w r. b. i r. ub. (w miljn. zł):

	1929/30	1930/31
Kwiecień	219.9	194.0
Maj	215.7	203.2
Czerwiec	194.5	177.9
Lipiec	220.4	196.4
Sierpień	205.5	176.5
Wrzesień	212.9	185.5

Wpływy z danin i monopolów, faktycznie osiągnięte we wrześniu r. b., przewyższyły wpływy, preliminowane na ten miesiąc przez Ministerstwo Skarbu, i to nie tylko w sumie ogólnej, ale i w większości poszczególnych pozycji. Stosunek wpływów rzeczywistych do preliminarza miesięcznego ilustruje następujące zestawienie (w miljn. zł):

	Prelimi- nowano	Wpłynęło
Podatki bezpośrednie zwycz.	43.7	49.6
w tem:		
podatki gruntowe	3.0	2.6
podatek od nieruchomości	4.0	5.3
" przemysłowy	20.7	23.0
" dochodowy	12.0	14.1
Podatek majątkowy	1.5	1.4
Podatki pośrednie	13.8	15.0
Cło	19.0	19.6
Opłaty stempłowe	17.0	15.0
Nadzwycz. dodatek do danin	6.6	7.5
Monopole	79.2	77.4
w tem:		
monopol spirytusowy	35.0	30.4
" tytoniowy	38.0	40.0
Ogółem daniny i monopole:	180.7	185.5

Podatki bezpośrednie zwyczajne (a więc bez majątkowego) dały we wrześniu zł 49·6 miljn., a więc mniej niż w sierpniu (zł 53·0 miljn.), ale więcej niż we wrześniu 1929 r. (zł 48·8 miljn.). Spadek dochodów we wrześniu w stosunku do sierpnia był stosunkowo niewielki, mimo że na sierpień przypadały terminy płatności w podatku od nieruchomości i podatku przemysłowym. A właśnie w podatku od nieruchomości nastąpiła we wrześniu zwyżka wpływów (z zł 3·8 miljn. do zł 5·3 miljn.), podobnie jak i w podatkach gruntowych (z zł 2·1 miljn. do zł 2·6 miljn.) oraz dochodowym (z zł 12·8 miljn. do zł 14·1 miljn.). Zniżkę wpływów wykazują tylko podatki: przemysłowy (z zł 30·2 miljn. do zł 23·0 miljn.) oraz od kapitałów i rent (z zł 0·9 miljn. do zł 0·6 miljn.). W porównaniu z wpływami we wrześniu 1929 r. zniżkę wpływów wykazują te same podatki, które dały mniejszy dochód niż w ubiegłym miesiącu, mianowicie: przemysłowy (o zł 2·0 miljn.) oraz od kapitałów i rent (o zł 0·3 miljn. — głównie w związku z częściowym zawieszeniem tego podatku); natomiast wyższe są w r. b. wpływy z podatku od nieruchomości (o zł 0·5 miljn.), z podatków gruntowych (o zł 0·4 miljn.) oraz z podatku dochodowego (o zł 2·5 miljn.).

Dochód z podatku majątkowego przewyższył we wrześniu (analogicznie jak i w sierpniu) zarówno dochód, osiągnięty w miesiącu poprzednim (zł 1·4 miljn. wobec zł 1·1 miljn.), jak i dochód, uzyskany w tym samym miesiącu 1929 r. (o zł 0·5 miljn.).

Wpływy z podatków pośrednich, które przez lipiec i sierpień poważnie zniżkowały, we wrześniu silnie wzrosły, osiągając poziom niższy coprawda od majowego i czerwcowego, ale wyższy niż w pozostałych miesiącach bieżącego roku budżetowego; okazały się one jednak nieco mniejsze od wpływów we wrześniu r. ub. (zł 15·0 miljn. wobec zł 11·8 miljn. w sierpniu r. b. i zł 16·2 miljn. we wrześniu r. ub.). Porównanie wpływów wrześniowych z sierpniowymi wykazuje we wrześniu wzrost wpływów z podatku od cukru (z zł 7·0 miljn. do zł 10·1 miljn.) oraz z podatku od olejów mineralnych (z zł 2·1 miljn. do zł 2·2 miljn.), przy spadku wpływów z podatku od piwa (z zł 1·5 miljn. do zł 1·4 miljn.). Zniżka dochodów tegorocznych w stosunku do zeszłorocznych została spowodowana lekkim spadkiem wpływów z podatku od cukru (o zł 0·5 miljn., t. j. o niecałe 5%) oraz stosunkowo silnym spadkiem wpływów z podatku od piwa (z zł 2·1 miljn. do zł 1·4 miljn.).

Dochód z ceł wykazał we wrześniu nieznaczną tylko zwyżkę (z zł 19·3 miljn. w sierpniu do zł 19·6 miljn.), pryncem wpływy z ceł przywozowych były we wrześniu prawie identyczne z sierpniowymi. Bezpośrednie wpływy z ceł obniżyły się z zł 14·0 miljn. do zł 13·4 miljn. (wartość przywozu towarowego bardzo nieznacznie wzrosła), podczas gdy wpłata W. M. Gdańska podniosła się z zł 5·5 miljn. do zł 6·2 miljn. W porównaniu z wrześniem r. ub. wpływy z ceł we wrześniu r. b. wykazują bardzo silny spadek — o zł 13·7 miljn.

Dochód z opłat stemplowych — po spadku w sierpniu — powrócił we wrześniu do poziomu, notowanego w pierwszych 4 miesiącach bieżącego roku budżetowego (około zł 15 — 16 miljn.), wynosząc zł 15·0 miljn. Dochód we wrześniu r. ub. był większy, gdyż stanowił zł 17·1 miljn.

Wpływy z nadzwyczajnego dodatku do danin wahają się zgodnie ze zmianami wpływów z samych danin; odpowiednio więc do lekkiego wzrostu dochodów z danin nastąpiła we wrześniu nieznaczną zwyżką wpływów z nadzwyczajnego dodatku, mianowicie z zł 7·3 miljn. do zł 7·5 miljn. Dochód, osiągnięty we wrześniu r. ub., był większy o zł 0·4 miljn.

Dochód z monopolów wykazał we wrześniu zwyżkę prawie o 10%, osiągając poziom rekordowy w bieżącym roku budżetowym (zł 77·4 miljn. wobec zł 71·0 miljn. w sierpniu). Zwyżka wrześniowa nastąpiła we wszystkich pozycjach, z wy-

jątkiem loterii państwowej. Najsilniej wzrosła wpłata monopolu spirytusowego — z zł 26·1 miljn. do zł 30·4 miljn. (dochody ogólne P. M. S. wzrosły o zł 2·7 miljn.); wpłata monopolu tytoniowego zwiększyła się z zł 38·0 miljn. do zł 40·0 miljn. (dochody ogólne P. M. T. zwiększyły się o zł 0·7 miljn.); wpłata monopolu solnego wzrosła o zł 0·6 miljn. W stosunku do września r. ub. dochód tegoroczny z monopolów wykazuje spadek o zł 11·4 miljn., mianowicie w monopolu spirytusowym o zł 8·3 miljn. i w monopolu tytoniowym o zł 3·0 miljn.

Zestawienie wpływów z danin i monopolów we wrześniu r. b. z przeciętną miesięczną wpływów, przewidzianych w budżecie na 1930/31 r., oraz z wpływami, osiągniętymi w tym samym miesiącu 1929 r., przedstawia się następująco (w miljn. zł):

	$\frac{1}{12}$ budżetu na 1930/31 r.	Wrzesień 1930	Wrzesień 1929
Podatki bezpośrednie	55·7	49·6	48·8
Podatek majątkowy	6·3	1·4	0·9
Podatki pośrednie	15·5	15·0	16·2
Cło	32·2	19·6	33·3
Opłaty stemplowe	16·3	15·0	17·1
Nadzwycz. dodatek do danin	8·4	7·5	7·9
Monopole	79·7	77·4	88·8

Jak widzimy, dochody we wrześniu r. b. były niższe od teoretycznie obliczonej miesięcznej normy budżetowej. Porównanie wpływów tegorocznych z analogicznymi zeszłorocznymi wykazuje zniżkę dochodów w r. b., w większości pozycji, z wyjątkiem jednak podatków bezpośrednich zwyczajnych majątkowego.

Dochód z danin i monopolów w ciągu I połowy 1930/31 r. wyniósł zł 1.133·4 miljn., a więc był niższy zarówno od dochodu, uzyskanego w tym samym okresie 1929/30 r. (zł 1.268·9 miljn.), jak i od kwoty, przewidzianej w budżecie ($\frac{1}{2}$ kwoty, preliminowanej na cały 1930/31 r. = zł 1.284·9 miljn.). Przy porównywaniu dochodów w 1930/31 r. z dochodami w 1929/30 r. stwierdzamy spadek wpływów zarówno z danin, jak i z monopolów.

Zestawienie wpływów w okresie I półrocza 1930/31 r. z wpływami, osiągniętymi w tym samym czasie w 1929/30 r., oraz z budżetem na 1930/31 r. przedstawia się następująco:

	I półrocze:		
	1929/30	1930/31	% budżetu
	m il j n . zł		
Daniny	824·7	718·6	44·6
Podatki bezpośrednie	359·2	344·4	51·6
w tem:			
podatki gruntowe	14·8	21·0	34·9
podatek od nieruchomości	20·8	24·7	58·9
" przemysłowy	172·7	150·5	54·7
" dochodowy	121·4	124·6	49·4
Podatek majątkowy	6·7	7·5	9·9
Podatki pośrednie	93·3	88·3	47·4
w tem:			
podatek od cukru	63·1	56·9	46·4
Cło	207·9	134·7	34·9
Opłaty stemplowe	101·2	91·0	46·5
Nadzwycz. dodatek do danin	56·4	52·7	52·3
Monopole	444·2	414·8	43·4
w tem:			
monopol tytoniowy	208·0	215·0	51·0
" spirytusowy	200·4	161·4	35·3

Ogółem daniny i monopole: 1.268·9 1.133·4 44·1

PODATKI I OPŁATY

ULGI PRZY NABYWANIU ŚWIADECTW PRZEMYSŁOWYCH NA ROK 1931 DLA NIEKTÓRYCH OKRĘGÓW IZB SKARBOWYCH. — Ministerstwo Skarbu okólnikiem z dnia 4 listopada na mocy art. 94 ustawy z dn. 15 lipca 1925 r. o państwowym podatku przemysłowym upoważniło Izby Skarbowe: Lwów I i II, Kraków, Poznań, Grudziądz oraz Śląski Urząd Wojewódzki (Wydz. Skarbowy) do udzielania we własnym zakresie działania, pod niżej wyszczególnionymi warunkami, ulg przy nabywaniu świadectw przemysłowych na rok

1931 przez przedsiębiorstwa gospodnio-szynkarskie, a mianowicie do zezwolenia na nabywanie zamiast świadectw przemysłowych II kategorii handlowej — świadectw III kategorii handlowej.

Z ulgi tej mogą korzystać tylko te przedsiębiorstwa, które wniosą indywidualne podania o przeklasowanie do III kat. handl. w terminie do dn. 15 grudnia 1930 r.

Przy rozpatrywaniu wniosków w tej sprawie podań ma być brany pod uwagę obrót, ustalony przy wymiarze podatku przemysłowego za rok 1929, oraz „zagrożenie egzystencji gospodarce”, przewidziane w art. 94 ustawy, ma być odnoszone wyłącznie do wykonywanego przedsiębiorstwa, a nie do stanu majątkowego jego właściciela.

Ulga powyższa nie może być przyznawana tym przedsiębiorstwom, których cały obrót łącznie z otrzymaną prowizją (art. 5 p. 6 i art. 5 p. 5) za rok 1929 przewyższa (w zł):

a) w I klasie miejscowości	20.000
b) w II „ „	15.000
c) w III „ „	10.000
d) w IV „ „	5.000

Zakłady gospodnio-szynkarskie nie mogą być jednak w żadnym wypadku prowadzone na podstawie świadectw przemysłowych IV kategorii handlowej.

Bez względu na wysokość obrotu nie będą przyznawane ulgi tym przedsiębiorstwom, które prowadzą wyszynk (sprzedaż) trunków zagranicznych.

W wypadkach odmownego załatwienia próśb przez izbę skarbową, przeciw tego rodzaju decyzjom, wydanym na podstawie art. 94 ustawy o państwowym podatku przemysłowym, płatnikom nie przysługuje żaden środek prawny.

POBIERANIE ODSETEK ZA ODROCZENIE I KAR ZA ZWŁOKĘ OD ODROCZONYCH LUB ROZŁOŻONYCH NA RATY ZALEGŁOŚCI. — Okólnikiem z dn. 25 października r. b. Ministerstwo Skarbu zarządziło, co następuje:

1. — Podanie o odroczenie płatności (rozłożenie na raty) zaległości w podatkach bezpośrednich, opłatach stempowych i daninach pokrewnych podlega opłacie stempowej w wysokości zł 3:50 od każdego załącznika.

2. — Jeżeli podanie o odroczenie (rozłożenie na raty) wniesiono po upływie 14 dni, licząc od terminu płatności, to za czas do tego dnia włącznie, w którym wniesiono podanie, należy się kara za zwłokę, przyczem miesiąc zaczęty liczy się za cały. Za dalszy czas od dnia, następującego bezpośrednio po upływie ostatniego pełnego miesiąca, w razie przychylnego załatwienia podania, należą się odsetki za odroczenie.

3. — Jeżeli podanie o odroczenie (rozłożenie na raty) wniesiono przed upływem 14 dni, licząc od terminu płatności, to (w razie dotrzymania terminów, wyznaczonych w decyzji, którą podanie załatwiono), nie należy się kara za zwłokę, a odsetki za odroczenie liczy się od 15 dnia po upływie terminu płatności.

4. — Zgodnie z okólnikiem z dn. 20 czerwca 1930 r. L. D. V. 3699/1 pobiera się odsetki za odroczenie nie od całej kwoty, która zalegała bezpośrednio przed uiszczeniem odsetek, ale od kwoty, uiszczonej na poczet zaległości jednocześnie z odsetkami. Odsetki oblicza się za czas, przez który zalegała część podatku (wzgl. opłaty stempowej lub daniny pokrewnej), uiszczonej jednocześnie z odsetkami; za początek tego czasokresu uważa się dzień, następujący bezpośrednio po upływie terminu ulgowego 14-dniowego.

5. — Celem zastosowania postanowienia o 15 dniu po upływie terminu płatności, uważa się za cały miesiąc nawet początek dnia 15-go. Przy racie zatem uiszczonej w 15 dni po upływie terminu płatności należy pobrać odsetki za odroczenie za jeden miesiąc.

6. — Jeżeli pewną ratę uiszczono nie w tym dniu, w którym należało ją uiszczyć w myśl decyzji w przedmiocie rozłożenia na raty, ale później, to co do tej raty nie oblicza się odsetek za odroczenie, a natomiast należy pobrać karę za zwłokę, a mianowicie od 15 dnia po upływie terminu płatności.

7. — Jeżeli kwota nie wystarcza na pokrycie całej należności, to należy zarachować odpowiednie części z kwoty, uiszczonej przedewszystkiem na należytości egzekucyjne, następnie na karę za zwłokę, potem na dodatek 10%-owy, potem na poczet opłaty poedyńczej, nakoniec na poczet podwyżki stempowej.

8. — Ustawa nie postanawia, czy nieuiszczenie raty skutkuje niezwłoczna płatność całej reszty lub czy w takim wypadku należy wdrożyć egzekucję tylko celem ściągnięcia nieuiszczonej raty i pobrać karę za zwłokę tylko od tej raty. Rozstrzygnięcie tej kwestji jest zatem w każdym poszczególnym przypadku pozostawione uznaniu władzy, która zezwala na uiszczenie ratami. Władza ta winna w decyzji co do rozłożenia na raty

oznajmić bądź, że „w razie niedotrzymania terminu płatności którejkolwiek raty reszta zaległości staje się płatną natychmiast”, bądź że „w razie niedotrzymania terminu płatności raty ulega niezwłocznemu ściągnięciu tylko dana rata”.

Zarządzenie Ministerstwa Skarbu lub izby skarbowej, na mocy którego zostają wstrzymane kroki egzekucyjne, wdrożone celem ściągnięcia zaległości, nie jest decyzją, która skutkuje sama przez się przewidziane w p. 2 omawianego okólnika zaniechanie poboru kary za zwłokę i pobieranie zamiast niej odsetek za odroczenie. Wstrzymanie egzekucji jest zarządzeniem tymczasowym, spowodowanym niemożnością niezwłocznego załatwienia wniosku o odroczenie płatności lub o umorzenie zaległości. W razie odmownego załatwienia wniosku i połączonego z tem wznowienia egzekucji należy się za czas, przez który egzekucja była wstrzymana, kara za zwłokę. Jeżeli natomiast podanie, naskutek którego nastąpiło tymczasowe wstrzymanie egzekucji, zostało załatwione ostatecznie decyzją, odraczającą płatność, to ma zastosowanie p. 2 okólnika.

RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH

GIEŁDA WARSZAWSKA

za okres od 10 do 15 listopada 1930 r.

Dla walut panowała w okresie sprawozdawczym tendencja niejednolita, nie przynosząc naogół większych różnic w porównaniu z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego. Zwykowały dolary, szylingi austriackie, korony szwedzkie i guldeny gdańskie, bez zmiany pozostały kursy belgów, koron czeskosłowackich, lir włoskich i koron duńskich, niżej cenione były funty szterlingów, franki francuskie, floreny holenderskie; poważniejszą zniżkę — w związku ze słabszą tendencją na giełdach zagranicznych — wykazują franki szwajcarskie.

Zapotrzebowanie na dolary gotówkowe było nadal niewielkie; kurs ich utrzymał się bez zmiany na poziomie zł 8:925 za \$ 1. Na rynku prywatnym nastąpiła niewielka zwyżka — do zł 8:935 za \$ 1.

Wysokość dziennego zapotrzebowania była, szczególnie w ostatnich dniach okresu, mniejsza niż w tygodniach poprzednich.

	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Kurs w dn. 15/XI
Dolary St. Zjedn.	\$ 1 8:915	8:914	8:915
" " " telegr.	\$ 1 8:924	8:923	8:924
Funtv szterlingów	£ 1 43:33½	43:33	43:33
Franki francuskie	100 fr. 35:07	35:04	35:04½
Franki szwajcarskie	100 fr. 173:10	172:91	172:91
Belgi	100 blg. 124:43	124:42	124:42
Korony czeskosłowackie	100 kor. 26:45½	26:45	26:45
Szylingi austriackie	100 szyl. 125:65	125:60	—
Liry włoskie	100 lir. 46:71	46:71	—
Floreny holenderskie	100 fl. 359:20	359:07	—
Korony szwedzkie	100 kor. 239:31	239:31	—
Korony duńskie	100 kor. 238:65	238:55	—
Guldeny gdańskie	100 gld. 173:26	173:26	—

W dziale papierów lokacyjnych państwowych sytuacja nie uległa w okresie sprawozdawczym zmianie; zainteresowanie było nadal niewielkie, kursy zaś w porównaniu z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego nie wykazują większych zmian: 5% Pożyczka Konwersyjna, 5% Pożyczka Premjowa oraz 4% Pożyczka Inwestycyjna (serje) uzyskały nieznaczną poprawę kursów, pozostałe zaś, prócz 4% Pożyczki Inwestycyjnej (sztuki) i 6% Pożyczki Dolarowej, które zniżkowały, utrzymały się na dotychczasowym poziomie. Kursy listów zastawnych i obligacji banków państwowych pozostały bez zmiany.

Dla listów w zastawnych panowała tendencja niejednolita, słabsza nieco naogół dla listów ziemskich i miejskich, motniejsza zaś dla prowincjonalnych. Różnice kursowe w bardzo tylko nielicznych wypadkach przybrały większe rozmiary. Zśród listów zastawnych w walucie obcej notowane były po kursach ostatnich 8% L. Z. T-wa Kredytowego Przemysłu Polskiego oraz 7% L. Z. T-wa Kredytowego Ziemskiego w Warszawie, serja 1928 r.

Obligacjami interesowano się niewiele; do notowań doszło jedynie VIII i IX 6% Obl. Pożyczki Konwersyjnej m. Warszawy 1926 r. — po kursie nieco wyższym.

	Wartość nominalna	Kurs naj-wyższy	Kurs naj-niższy	Kurs w dn. 15 XI	
				w %	nominału
5% Pożyczka Konwersyjna	zł 100	48.50	48.50	48.50	—
5% " Konwers. Kol.	zł 100	45.00	45.00	—	—
6% " Dolarowa	\$ 100	76.00	75.50	—	—
7% " Stabilizacyjna ¹⁾	\$ 100	83.50	82.50	82.50	—
10% " Kolejowa	fr. w zł. 100	104.00	104.00	—	—
4% " Inwestycyjna	zł w zł. 100	99.75	99.50	99.75	—
4% " " serje	zł w zł. 100	102.00	101.50	102.00	—
7% L. Z. Państ. Banku Roln.	zł w zł. 100	83.25	83.25	83.25	—
8% " " " "	zł w zł. 100	94.00	94.00	94.00	—
7% L. Z. Banku Gosp. Kraj.	zł w zł. 100	83.25	83.25	83.25	—
7% Obl. " " "	zł w zł. 100	83.25	83.25	83.25	—
8% Obl. Bud. " " "	zł w zł. 100	93.00	93.00	—	—
8% L. Z. Banku Gosp. Kraj.	zł w zł. 100	94.00	94.00	94.00	—
8% Obl. " " "	zł w zł. 100	94.00	94.00	94.00	—
8% Obl. Polskiego Banku Komunalnego III em.	zł w zł. 100	93.00	93.00	—	—
8% L. Z. T-wa Kredytowego Przemysłu Polskiego ²⁾	£ 1	88.25	88.25	—	—
7% L. Z. T-wa Kredytow. Ziems. w Warszawie, serja 1928 r.	\$ 1	76.50	76.50	—	—
w zł					
5% Pożyczka Premjowa	\$ 5	54.75	53.00	54.75	—
3% Pożyczka Budowlana	zł w zł. 50	50.00	50.00	50.00	—
4% L. Z. T-wa Kred. Ziems.	zł 100	41.50	41.50	—	—
4% " " " " "	zł 100	52.25	51.50	52.25	—
8% " " " " "	zł 100	70.25	70.00	—	—
4% " " " " m. Warsz.	zł 100	52.75	52.50	—	—
5% " " " " "	zł 100	56.25	55.75	56.00	—
8% " " " " "	zł 100	72.75	71.25	72.25	—
				-72.75	—
				-72.50	—
8% " " " " Częstochowy	zł 100	64.50	64.25	—	—
8% " " " " Kalisza	zł 100	64.25	64.25	—	—
8% " " " " Łodzi	zł 100	67.50	67.00	—	—
8% " " " " Piotrkowa	zł 100	64.00	64.00	—	—
10% " " " " Siedlec	zł 100	79.00	78.00	79.00	—
VIII i IX 6% Obl. Pożyczki Konwers. m. Warszawy 1926 r.	zł 100	50.50	50.50	50.50	—

ZŁOTY ZAGRANICĄ

	Gdańsk ³⁾	Berlin ³⁾	Wiedeń ³⁾	Paryż ³⁾	Zurych ³⁾
1930 r. 10 XI	57.65—57.79	46.925—47.125	79.37—79.65	284.50	57.75
11 " "	57.65—57.80	" "	—	—	" "
12 " "	57.65—57.79	" "	—	—	" "
13 " "	" "	46.90—47.10	79.41—79.69	—	" "
14 " "	57.64—57.79	46.925—47.125	79.4 5—79.695	285.50	" "
15 " "	57.65—57.79	46.95—47.15	—	285.00	" "
1930 r.					
	London ⁴⁾	Praga ³⁾	New-York ⁴⁾	Amsterdam ⁴⁾	
10 XI	43.35	377.375	11.22	—	—
11 " "	43.34	" "	" "	—	—
12 " "	" "	" "	" "	—	—
13 " "	" "	377.25	" "	—	—
14 " "	" "	" "	" "	—	—
15 " "	" "	—	" "	—	—

POŻYCZKI POLSKIE NA GIEŁDACH ZAGRANICZNYCH

	Kurs naj-wyższy	Kurs naj-niższy	Kurs ultimo	Obroty
(w % o/a ob. nominalu)				
Giełda w New-York'u				
6% pożyczka dolarowa z 1920 r. \$				
27 X—1/XI	71	66½	67	31.000
3—8/XI	71	67½	68	8.000
10—15/XI	68	65	68	30.000
8% pożyczka z 1925 r. (Dillon, Read & Co.)				
27 X—1/XI	89	84	88½	108.000
3—8/XI	88½	86½	87	134.000
10—15/XI	87	83½	85½	135.000

7% pożyczka stabilizacyjna z 1927 r.				
27 X—1/XI	81½	76½	80	200.000
3—8/XI	80	78¼	79¾	187.000
10—15/XI	78¾	75	77½	306.000

7% pożyczka m. Warszawy z 1928 r.				
27 X—1/XI	67½	63¾	67	88.000
3—8/XI	67	65	65	63.000
10—15/XI	67¼	61	62	154.000

7% pożyczka śląska z 1928 r.				
27 X—1/XI	68	62	67½	75.000
3—8/XI	68	66¼	66¼	49.000
10—15/XI	66¼	63	63	63.000

Giełda w Londynie

7% pożyczka stabilizacyjna z 1927 r.				
27 X—1/XI	83.00	80.00	82.50	—
3—8/XI	82.65	81.65	82.40	—
10—15/XI	82.50	81.75	82.25	—

Giełda w Zurychu

7% pożyczka stabilizacyjna z 1927 r.				
27 X—1/XI	82½	80	—	6.000
3—8/XI	82	81¼	—	—

Giełda w Sztokholmie

7% pożyczka stabilizacyjna z 1927 r.				
Wrzesień 1930	83½	82	83	15.000
Październik "	83	77½	77½	15.000

Giełda w Paryżu

7% pożyczka stabilizacyjna z 1927 r.				
27 X—1/XI	98.35	96.35	—	—
3—8/XI	93.10	91.10	—	—
10—15/XI	92.00	90.00	—	—

Giełda w Medjolanie

7% pożyczka włoska z 1924 r. Liry				
27 X—1/XI	99.70	99.20	99.60	100
3—8/XI	99.40	99.20	99.40	345
10—15/XI	99.40	99.30	99.40	100

Z BANKU POLSKIEGO O

STAN RACHUNKÓW BANKU POLSKIEGO W DN. 10 LISTOPADA 1930 R. — Po bardzo silnym dopływie walut, jaki nastąpił w III dekadzie października, w I dekadzie listopada mamy przejściowo znów niewielką zresztą nadwyżką sprzedaży nad skupem walut i dewiz, co pociąga za sobą zmniejszenie się rezerw walutowych Banku. Mianowicie, rezerwy te obniżyły się w dekadzie sprawozdawczej z zł 434.3 miljn. do zł 426.9 miljn., przy czym część rezerw, przyjęta do pokrycia obiegu biletów i natychmiast płatnych zobowiązań Banku, zmniejszyła się z zł 312.3 miljn. do zł 305.6 miljn., pozostała zaś część rezerw, niezaliczona do pokrycia, tylko z zł 122.1 miljn. do zł 121.3 miljn.

Zapas złota zwiększył się jedynie dzięki drobnemu skupowi (głównie w monetach), dokonywanemu przez oddziały Banku, mianowicie z zł 561.98 miljn. do zł 562.0 miljn. Wzrosł, oczywiście, tylko zapas złota, znajdujący się w skarbcach Banku (z zł 484.59 miljn. do zł 484.6 miljn.), podczas gdy zapas złota, ulokowany zagranicą, pozostał niezmienny w wys. zł 77.4 miljn.

Zmiany w stanie rezerw złoto-walutowych w I dekadzie listopada i w okresie miesięcznym od końca I dekady października ilustruje następujące zestawienie (w tys. zł):

	10/X	31/X	10/XI
Złoto	561.9 1	561.982	562.000
Waluty i dewizy netto	297.110	312.255	305.624
Razem:	859.022	874.237	867.624

W stosunku do sumy obiegu biletów Banku oraz natychmiast płatnych zobowiązań powyższe pokrycie złoto-walutowe stanowiło w dn. 10/XI 55.21%, gdy w dn. 31/X 54.15% i w dn. 10/X 55.69% (statutowe minimum 40%). Samo pokrycie złotem wynosiło: w dn. 10/XI 35.76%, w dn. 31/X 34.81%, w dn. 10/X 36.43% (statutowe minimum 30%).

Wzrost — i to dość znaczny — procentu pokrycia mimo niższej sumy pokrycia (rezerw) tłumaczy się jednoczesnym zmniejszeniem się sumy banknotów i natychmiast płatnych zobowiązań — z zł 1.614.6 miljn. do zł 1.571.6 miljn. Właściwie zmniejszył się tylko jeden ze składników tej sumy, mianowicie obieg biletów bankowych — z zł 1.408.4 miljn. do zł 1.311.8 miljn., a więc

1) Z wyłączeniem transzy francuskiej.

2) Gwarantowane przez Skarb Państwa.

3) Za zł 100.

4) Za £ 1.

do poziomu wyższego niż w dn. 20/X (1.291'3 miljn.), lecz niższeg) niż w dn. 10/X (zł 1.336'5 miljn.). Drugi skłdnik powyższej sumy — natychmiast płatne zobowiązania — wykazał w dekadzie sprawozdawczej wzrost o zł 53'6 miljn. do zł 259'8 miljn. (w dn. 10/X zł 205'9 miljn.).

Wzrost zobowiązań dotyczy głównie lokat na rachunkach żyrowych, które zwiększyły się z zł 169'4 miljn. do zł 225'2 miljn., przyczem pozostałości na rachunkach żyrowych kas państwowych zwiększyły się z zł 52'7 miljn. do zł 62'6 miljn., a pozostałości na rachunkach prywatnych — z zł 116'6 do zł 162'6 miljn. Co do innych pozycji natychmiast płatnych zobowiązań, to z rachunku państwowego funduszu kredytowego (zwiększonego w ostatniej dekadzie października o zł 25 miljn.) wydatkowano w dalszym ciągu zł 1'2 miljn., naskutek czego saldo jego zmniejszyło się do zł 12'1 miljn., saldo pozycji „różne rachunki” zmniejszyło się z zł 10'5 miljn. do zł 9'5 miljn., a saldo rachunku zakupu srebra pozostało w dalszym ciągu niezmiennione w wys. zł 130 miljn.

Silny, bo wynoszący blisko 7%, spadek obiegu banknotów w dekadzie sprawozdawczej stanowi przedewszystkiem odpowiednik wzrostu lokat na rachunkach żyrowych, poza tem wiąże się z lekkim odpływem walut oraz z dość poważnym zmniejszeniem się kredytów Banku.

Suma kredytów dyskontowych wykorzystanych (suma weksli w portfelu) wykazała pod wpływem obostrzeń w polityce dyskontowej Banku większy niż normalnie spadek, mianowicie z zł 710'7 miljn. do zł 686'3 miljn. Jednocześnie suma pożyczek zastawowych zmniejszyła się nieznacznie — z zł 76'2 miljn. do zł 75'5 miljn.

Co do innych pozycji bankowego pokrycia obiegu i zobowiązań — to zapas monet srebrnych i bilonu, przyjętych przez Bank na własność, zwiększył się w dekadzie sprawozdawczej z zł 2'1 miljn. do zł 2'9 miljn., a zapas papierów procentowych własnych wzrósł w dalszym ciągu — z zł 10'0 miljn. do zł 10'5 miljn.; dług Skarbu Państwa został spłacony już w III dekadzie października i od tej pory w pokryciu bankowym już nie figuruje.

Całe bankowe pokrycie obiegu banknotów i natychmiast płatnych zobowiązań przedstawiało się następująco (w tys. zł):

	10/X	31/X	10/XI
Weksle	720.330	710.705	686.266
Polskie monety srebrne i bilon	2.598	2.109	2.871
Pożyczki, zabezpieczone zastawami	73.893	76.156	75.482
Papiery proc. własne	9.562	9.970	10.500
Zobowiązanie Skarbu Państwa	25.000	—	—
Razem:	831.383	798.941	775.118

Obieg pieniędzy skarbowych wykazał w I dekadzie listopada spadek stosunkowo znacznie mniejszy niż obieg biletów Banku, bo tylko z zł 238'7 miljn. do zł 233'8 miljn. Na sumę tę skła-

da się: 1) obieg biletów państwowych (5-złotowych) w wys. zł 1'7 miljn. (w dn. 31/X zł 1'7 miljn.), 2) obieg biletów zdawkowych (5- i 2-złotowych) w wys. zł 1'1 miljn. (w dn. 31/X zł 1'1 miljn.), 3) obieg monet srebrnych (5-, 2 i 1-złotowych) w wys. zł 153'3 miljn. (w dn. 31/X zł 156'9 miljn.), 4) obieg bilonu niklowego i brązowego w wys. zł 77'7 miljn. (w dn. 31/X zł 78'9 miljn.).

AKTYWA

ZŁOTO w skarbcu	zł 484.603.897'08	
„ zagranicą	„ 77.395.709'57	
	zł 561.999.606'65	
PIENIĄDZE I NALEŻN.		
ZAGRAN.	zł 305.623.801'44	zł 867.623.408'09
PIENIĄDZE I NALEŻN. ZAGR., niezaliczone do pokrycia		121.309.638'38
POLSKIE MONETY SREBRNE I BILON		2.870.656'70
PORTFEL WEKSŁOWY		686.265.915'47
POŻYCZKI ZASTAWOWE		75.481.883'53
PAPIERY PROCENTOWE WŁASNE		10.499.842'21
PAPIERY FUNDUSZU ZAPASOWEGO		86.396.182'53
NIERUCHOMOŚCI		20.000.000'—
INNE AKTYWA		156.678.458'21
		zł 2,027,125.985'12

PASYWA

KAPITAŁ ZAKŁADOWY	zł 150.000.000'—
FUNDUSZ ZAPASOWY	„ 110.000.000'—
NATYCHM. PŁATNE ZOBOWIĄZANIA:	
a) rachunki żyrowe kas państwowych	zł 62.566.335'78
b) pozostałe rachunki żyrowe	„ 162.595.670'51
c) rachunek zakupu srebra	„ 13.000.000'—
d) rachunek państw. funduszu kredyt.	„ 12.092.268'85
e) różne rachunki	„ 9.501.000'97
	zł 259.755.276'11
OBIEG BILETÓW BANKOWYCH	zł 1,311,831.010'—
INNE PASYWA	„ 195.539.699'01
	zł 2,027,125.985'12

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

KRONIKA ZAGRANICZNA

M. IN. NA PODSTAWIE RAPORTÓW I DONIEŚIEN POLSKICH PLACÓWEK ZAGRANICZNYCH

OGÓLNE

KONFERENCJA MIĘDZYNARODOWEGO BIURA AGRARNEGO. — W dniach 29-31 ub. m. odbyła się w Pradze konferencja Międzynarodowego Biura Agrarnego przy udziale przedstawicieli stronictw agrarnych Czechosłowacji, Bułgarii, Francji, Niemiec, Grecji, Holandji, Łotwy, Rumunii i Szwajcarii. Głównym przedmiotem debat były zagadnienia gospodarcze, a mianowicie panujący obecnie w świecie kryzys rolniczy. Przyczyn kryzysu konferencja dopatruje się w splotcie wypadków, odbywających się w różnych zupełnie płaszczyznach, a mianowicie w nadprodukcji zbóż, wzroście kosztów wytwórczych, zmniejszeniu konsumpcji, zwiększeniu podaży zbóż amerykańskich i dumpingowanych rosyjskich i, wreszcie, w braku organizacji handlu płodami rolnymi oraz faworyzowaniu przez rządy

przemysłu ze szkodą dla rolnictwa. Wśród rezolucyj, opracowanych przez komisje i przyjętych przez plenum konferencji, na szczególną uwagę zasługuje dezyderat stworzenia dobrej organizacji kredytu rolnego, poprawy jakości wytworów rolnych przez ich standaryzację i znakowanie stosownie do kraju pochodzenia oraz racjonalizacji handlu płodami rolnymi. Poza tem rezolucje dotyczą polityki celnej, wypowiadając się przeciw klauzuli największego uprzywilejowania, jako zbyt mechanicznej i nie odpowiadającej różniczkowaniu interesów poszczególnych krajów, zalecając natomiast umowy regionalne, jednak tak skonstruowane, by nie okazywały się prohibicyjnymi wobec innych państw rolniczych. Podkreślono również potrzebę przeciwdziałania dumpingowi rosyjskiemu i wyrównania poziomu cen wytworów rolniczych i przemysłowych. Konferencja wyłoniła organ sta-

ły, mający być zwoływany w miarę powstawania ważniejszych problemów, oraz zainicjowała wydawanie własnego pisma, które będzie wychodzić w Pradze, w języku francuskim p. n. „Agropress”.

FRANCJA

GIEŁDA PARYSKA. — Ostatnie wiadomości prasy francuskiej wskazują, że reforma „kulisy” giełdy paryskiej sięgnie głębiej, aniżeli to wynikało z notatki w poprzednim zeszycie naszego tygodnika¹⁾. „Kulisa” utrzymuje nadal swój charakter rynku wolnego, prowadzącego działalność o charakterze pionierskim, jednakowoż poddana będzie pewnym rygorom, zapewniającym lepsze bezpieczeństwo klientom, zwłaszcza zaś drobnym kapitalistom.

¹⁾ P. zesz. 46/1930, str. 2.040.

a jednocześnie pozwalającym uczestnikom „kulisy” na dokonywanie transakcji zarówno na zlecenie, jak i na rachunek własny. Zmierzać ku temu będzie zarówno zaprowadzenie solidarnego gwarancji agentów sumiennego wykonywania poleceń (oparte na istnieniu specjalnego funduszu gwarancyjnego), jak i złączenie w jedną całość 2 syndykatów, istniejących obecnie (Syndicat des Banquiers en Valeurs á Terme i Syndicat des Banquiers en Valeurs au Comptant), określenie minimalnego kapitału członków nowego syndykatu, zakaz dokonywania transakcji specjalnie ryzykownych, stworzenie instytucji sekretarza generalnego „kulisy”, wykonywającego stałą i obowiązkową kontrolę nad działalnością jej członków, jak wreszcie parę dalszych postanowień, wzmacniających wspomnianą uprzednio gwarancję agentów wobec klienteli.

W związku z reformami powyższymi zastosowane będą pewne ułatwienia dla walorów zagranicznych. Przewiduje się mianowicie obniżenie podatku giełdowego i kurtażu oraz uproszczenie procedury, związanej z wprowadzeniem na giełdę nowych zagranicznych papierów wartościowych. Propozycje odnośne, należące umotywowane, zgłaszane będą przez syndykat wprost do komisji kontrolnej, działającej na mocy ustawy z 1928 r., która, porozumiewając się z odpowiednimi resortami rządowymi, obowiązana będzie powziąć decyzję w przeciągu 2 tygodni. Komisja kontrolna zbierać się będzie dwa razy na miesiąc, a dla przyspieszenia swych prac będzie mogła przeprowadzać odpowiednie ankiety drogą telefoniczną.

ANGLJA

REZULTATY KONFERENCJI IMPERJALNEJ. — Konferencja Imperjalna została zamknięta w dn. 14 b. m., nie dając żadnych rezultatów w dziedzinie gospodarczej, pomimo, a może właśnie dlatego, że jednym z tematów jej obrad była zupełnie zasadnicza kwestja uprzywilejowania obrotu, dokonywanego się wewnątrz Imperjum. Konkretna propozycja, w tym względzie, wysunięta przez Premiera Kanady Bennetta, polegała na podniesieniu o 10% ceł generalnych zarówno w metropolii, jak dominjach; została ona uchylona wskutek sprzeciwu Rządu W. Brytanii, który w formie jakgdyby kompensacji powołał t. zw. komisję Grahama, mającą ustalić procent maki pochodzenia imperjalnego, jaki ma być obowiązkowo stosowany w angielskiej produkcji chleba. Kompensata ta wydaje się być słabą, a i jej zrealizowanie napotyka na trudności.

Niemniej przebieg obrad konferencji jest doniosły. Wyjaśniła ona w sposób ostateczny przychylnie stanowisko dominacji wobec koncepcji protekcjonizmu imperjalnego, wiadome jest zaś, że koncepcja ta ma za sobą wielce miarodajnych przedstawicieli życia gospodarczego Anglii, a będąc przyjęta jako oficjalny program partji konserwatywnej, okazała się wielce popularną również wśród szerokich sfer społeczeństwa angielskiego. W konsekwencji stwierdzić należy, że idea protekcjonizmu imperjalnego nie została przez Konferencję zabita, a jedynie zdezaktualizowana. Sprawy te wypłyną ponownie w czasie następnej Konferencji, mającej

się odbyć za rok, przyczem jasne jest, że decyzja zależeć będzie od sytuacji parlamentarnej w Anglii.

MAROKKO

ROZBUDOWA PORTÓW. — W związku z zamierzonym wydaniem przez Rząd francuski dekretu o zatwierdzeniu pożyczek dla Marokka opublikował deputowany Perreau-Pradier bardzo ciekawy raport o obecnym stanie portów marokańskich. Według tego raportu Generalne Gubernatorstwo Marokka szczególną uwagę zwróciło na następujące roboty portowe: rozbudowa i pogłębienie portu w Casablanca, rozszerzenie urządzeń przeładunkowych w portach: Rabat, Managan, Safi, Mogador i Agadir, które obsługują od szeregu stuleci ważne ośrodki handlowe, oraz w portach: Kenitra i Mehdija, obsługujących okręgi Fezu i Mekneszu.

Koło Fehdhala zbudowany został nowy port przez firmę Hersent.

Porty Rabat-Salé i Mehdija-Kenitra zostały oddane, jako koncesja, towarzystwu portów marokańskich. Poza tem towarzystwo „Manutention Marocaine” otrzymało koncesję na eksploatację większej części portu w Casablanca. Inne porty są eksploatowane i rozbudowywane bezpośrednio przez państwo.

SPRAWY CELNE ORAZ REGLAMENTACJA HANDLU ZEWN. W PAŃSTW. ZAGR.

WĘGRY. — Antydumpingowe ograniczenie importu. — Rząd węgierski upoważnił Ministra Skarbu do uzależnienia w miarę potrzeby importu niektórych towarów z takich krajów, z którymi handel tych towarów nie jest traktatowo uregulowany, od specjalnego pozwolenia przywozu. Na zasadzie tego upoważnienia Minister Skarbu wydał natychmiast rozporządzenie, w myśl którego import objętych poz. 385 tar. celn.: kleju zwierzęcego, kleju sztucznego oraz surrogatów tychże z krajów, z którymi Węgry nie posiadają traktatu handlowego, dopuszczalny jest jedynie za specjalnem pozwoleniem Ministerstwa Handlu. Odpowiednio do tego, przy imporcie tych artykułów z krajów, będących z Węgrami w stosunku traktatowym, wymagane będzie świadectwo pochodzenia towaru.

Z krajów europejskichi Węgry jedynie z Z. S. R. R. nie zawarły dotychczas układu handlowego i wspomniane rozporządzenie jest też skierowane w pierwszym rzędzie przeciwko importowi z tego kraju. Zaznaczyć należy, że dotychczas ograniczeń importu na Węgrzech nie było. powyższe zarządzenie stanowi przeto punkt zwrotny w dotychczasowej praktyce i może być uważane za początek walki z dumpingiem eksportowym Rosji Sowieckiej.

Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH

ARTYKUŁY SPOŻYWCZE I KOLONJALNE

ZE ŚWIATOWYCH RYNKÓW ZBOŻOWYCH. — Ceny w okresie od dn. 1 do 15 listopada 1930 r. kształtowały się następująco (za kwintal):

	1 — 8 XI		9 — 15 XI		Różnica (w %-ach) cen z 9 — 15 XI w stos. do cen z 1 — 8 XI
	w walucie krajowej	w \$	w walucie krajowej	w \$	
Przenica:					
Berlin	24:11	5:74	25:00	5:95½	+ 3:6
Praga	133:50	3:96	141:50	4:18½	+ 5:9
Chicago	—	2:85	—	—	—
Buenos Aires	—	3:13	—	2:97	— 5:1
Liverpool	—	3:26½	—	2:95½	— 9:4
Wiedeń	24:45	3:43	24:45	3:40½	— 0:8
Hamburg	—	—	—	—	—
Zyto:					
Berlin	15:07	3:58½	15:42½	3:67½	+ 2:3
Praga	92:50	2:74½	97:50	2:89	+ 5:4
Chicago	—	2:07	—	—	—
Wiedeń	16:52	2:32	16:00	2:24½	— 3:1
Owies:					
Berlin	14:44	3:43½	14:60	3:48	+ 1:1
Praga	104:00	3:08	107:00	3:17	+ 2:8
Chicago	—	2:26	—	2:23	— 1:3
Buenos Aires	—	1:69	—	1:65½	— 2:0
Liverpool	—	2:64	—	2:58	— 2:2
Wiedeń	20:37½	2:86	20:10	2:82	— 1:3
Hamburg	4:05	1:63	4:15	1:68	+ 2:4
Jęczmień browarowy:					
Berlin	19:70	4:69	19:80	4:71½	+ 0:5
Praga	132:50	3:93	132:50	3:93	—
Chicago	—	2:52	—	2:48	— 1:5
Wiedeń	28:75	4:04	28:75	4:04	—
Hamburg	3:74	1:50½	3:87	1:56½	+ 4:0
Jęczmień zwykły:					
Berlin	17:10½	4:07	17:41	4:14½	+ 1:8

ANGLJA. — W drugim tygodniu listopada ruch cen i przebieg transakcji na rynku artykułów spożywczych i kolonialnych były następujące:

Cukier. — Ceny spadły; przedni biały rahany na miejscu z cłem opłaconem osiągnął £ 1.2.9, cukier do wód mineralnych £ 1.0.9, granulowany Nr. 2 £ 1.0.3, kastorowy £ 1.4.6, a buraczany granulowany krajowy £ 0.19.6 za cwt. Z umów przyszłych czeski z bliskim terminem dostaw miał cenę £ 0.7.6, krystal polski £ 0.7.3 za cwt. Oficjalne notowanie cen również wykazują spadek w stosunku do poprzedniego tygodnia; trzeinyowy (z cłem opłaconem) kostka osłabł do £ 1.2.6, najlepszy granulowany do £ 1, krystal zachodnio-indyjski do £ 0.19; buraczany (bez cła); zwyczajny granulowany do £ 0.8, 96%owy (nowy standard) do £ 0.6, 88%owy typu przedwojennego do £ 0.5.3 za cwt.

Mąka. — Obróty obejmowały kanadyjską po £ 0.14, eksportowa kanadyjską po £ 0.13.6, Kansas po £ 0.13, Buffalo po £ 0.14, australijską po £ 0.12.9 i francuską po £ 0.11.3 za worek 140-funtowy. Poput na chleb nie jest dobry, i piekarze kupują mało mąki. Oficjalne notowania cen 3 typowych gatunków mąki pszennej bez zmian; dobra kanadyjska £ 0.14.9, domowa przemiału londyńskiego £ 0.14.3, angielska czysta £ 0.13.3 za worek (140 f.).

Ryż. — Ryż birmański i hiszpański oferowane były po cenach przystępnych z dostawą w grudniu. Kolonie francuskie w południowo-wschodniej Azji oraz włoscy dostawcy ryżu oleistego zawierali z Londynem znaczne transakcje. Oficjalne notowania cen bez zmiany; orygiinalny Carolina £ 31.10, imitacja Carolina £ 25.10, Patna £ 23.10, hiszpański £ 14, birmański £ 12.15 za tonnę.

Kawa. — Obróty ostatnie obejmowały kawę z nowego zbioru z Costa Rica po £ 6.9, Kilimandżaro po £ 4.17, Arusze po £ 4.26 i Jamaikę (ale nie czystego typu górskiego) po £ 5.6 za cwt. Oficjalne notowania cen bez zmiany; Jamaika czysta £ 10, Costa Rica £ 7, Kenia dobra średnia £ 5, brazylijska £ 3 za cwt.

Herbata. — Ceny herbaty celiońskiej i Darjeeling wykazują pewien spadek, jakkolwiek na rynku przeważa tendencja stała. Obróty w dalszym ciągu są doskonałe; od stycznia sprzedano w Londynie 13.514 tys. paczek wobec 2.469 tys. w r. ub. Notowania były następujące: północno-indyjska 14'61 d, południowo-indyjska 14'01 d, celiońska 19'10 d, jawańska 11'46 d, Sumatra 11'60 d, Darjeeling 19'70 d, Assam 15'88 d za funt.

Kakao. — Dostawy Accra na 1931 r. miały ceny: £ 1.93 na marzec, £ 1.10 na maj, £ 1.10.6 na lipiec, Trinidad osiągnął £ 2.13.9 za cwt wobec £ 3.16.6 przed wojną. Oficjalne notowania cen były następujące: Trinidad spadło do £ 2.13.7, Grenada przednie do £ 2.8.9, Accra bez zmiany £ 2.10 za cwt.

BYDŁO I MIĘSO

— Na rynku bekoniów w Anglii ceny w II połowie października przy ostatniej zwwyżce pozostały prawie bez zmian, załamania się sytuacji będzie prawdopodobnie jednak nieuniknione, o ile ponownie znacznie zwiększą się uboje duńskie. Popyt na bekony duńskie, jak również i na bekony bałtyckie, dobry.

W Wiedniu w ostatnich dniach okresu sprawozdawczego w związku ze zmniejszoną podażą, ogólny nastrój nieco się poprawił. Dowozy z Niemiec uległy dalszemu zmniejszeniu się.

W Pradze okres sprawozdawczy poprawy sytuacji nie przyniósł, jednak w Związku ze zmniejszeniem podaży oczekiwana jest wyższa cen.

WIEDEŃ. — Notowano — w szvl. austr. za 1 kg żywej wagi: świnie słoninowe prima 1'65 — 1'70, angielskie krzyżówki 1'58 — 1'65, stare 1'55 — 1'60, mięsne 1'50 — 1'80.

PRAGA. — W jatkach Praga VII płacono — w Kcz. za 1 kg bitej wagi łącznie z podatkiem: cielęta 9'00 — 11'00, — wiatkowo 11'50, świnie krajowe 10'00 — 11'00, — wiatkowo 11'50, — polskie 10'25 — 12'00. Na targu bydła żywego płacono — w Kcz. bez podatku: woły kraj. 4'90 — 7'00, prima 7'10 — 7'75, stadniki 5'50 — 6'80, krowy 4'00 — 6'80, jałówki 6'25 — 7'40, polskie woły 5'60 — 6'00, stadniki 4'80 — 6'50, krowy 4'50 — 6'50, jałówki 5'25 — 6'30. Za świnie płacono: czeskosłowackie 7'30 — 7'80, rumuńskie 7'00 — 7'10, polskie 7'20 — 7'80, hańsony ługostowiańskie 7'50 — 8'00, węgierskie 8'00 — 8'80.

LONDYN. — Na rynku bekoniów notowano oficjalnie — w sh za 1 cwt: duńskie Nr. 1 sizeable 74, — Nr. 2 74, — Nr. 3 73 — 74, ciężkie Nr. 1 74, — Nr. 2 74, — szóstki Nr. 1 68 — 70, — Nr. 2 70, szwedzkie Nr. 1 sizeable 71, — Nr. 2 71, — ciężkie Nr. 1 71, — Nr. 2 71, holenderskie Nr. 1 sizeable 67 — 71, — Nr. 2 67 — 71, — Nr. 3 69 — 71, ciężkie Nr. 1 67 — 71, — Nr. 2 67 — 71, szóstki Nr. 1 65 — 69, polskie najchudsze 65, chude 64, prima 64, ciężkie chude 63, szóstki 61.

— Ceny bekoniów na giełdzie londyńskiej w dn. 14 listopada 1930 r. wynosiły (w sh za 1 cwt): irlandzki 92 — 102, duński 68 — 74, szwedzki 71, holenderski 63 — 71, estoński 64 — 68, lotewski 64 — 66, polski 61 — 65, rosyjski 60 — 63.

Pomimo zwiększonych dowozów z Danii, ceny pozostały bez zmian. Na północy jednak ceny na bekony szwedzkie i holenderskie spadły o sh 1 — 4 a na polskie ciężkie o sh 2.

W bieżącym tygodniu spodziewany jest mniejszy dowóz bekoniów z Danii, lecz ilość holenderskich bekoniów wzrosnie. Uboj duński w ub. tygodniu wyniósł 123.600 sztuk, holenderski 19.284, szwedzki 8.300.

Dostawy za ub. tydzień przedstawiają się następująco: z Danii 66.103 balotów, z których 33.962 bal. przybyło do Londynu, z Polski odpowiednio 6.870 i 4.739 bal. Do Londynu przybyło ze Szwecji 2.586 bal., z Holandji 3.543 bal., z Węgier 100 bal.

MASŁO

— Na rynkach zagranicznych w II połowie października nastąpiła poprawa cen w dość wydatnym stopniu. Najbardziej zareagował rynek niemiecki, następnie i rynek angielski. Wyższa cen nastąpiła naskutek przedewszystkiem zmniejszenia własnej produkcji, jak również i zmniejszonych dowozów wobec okresu jesiennego i zmniejszonej produkcji.

Na rynku niemieckim nastąpiła dawno oczekiwana wyższa cen przy tendencji zwykłej, wpłynęła na to głównie zmniejszona produkcja wewnętrzna, dowozy masła importowanego były dostateczne. Zapotrzebowanie wzrasta bardzo wolno wobec przeżywanego przez Niemcy kryzysu.

Na rynku angielskim również nastąpiła poprawa cen, niektóre gatunki uzyskały po sh 6 na 1 cwt. Jednak wyższa ta nie jest proporcjonalna do zmniejszających się dowozów masła. Albowiem kraje eksportujące z półkuli północnej zmniejszają swoje dowozy wobec zmniejszającej się produkcji. Import zaś z krajów półkuli południowej wzrasta, lecz jeszcze nie osiągnął swego maksimum. Tłomaczyć należy to przedewszystkiem przewidywaniami wzrostu importu z krajów półkuli południowej, oraz znacznymi zapasami towaru w chłodniach.

Masło polskie w dalszym ciągu wykazuje braki tak pod względem jakości towaru, smaku, konsystencji i jednolitości barwy, jak i pod względem jakości opakowania. W końcu okresu sprawozdawczego tendencja nieco osłabła. Masło duńskie spadło o 6 jednostek, kolonialne o 12.

BERLIN. — Notowano — w RM za 50 kg: I gat. 133 — 137 — 142, II gat. 121 — 125 — 130, III gat. 105 — 109 — 114.

LONDYN. — Notowano — w sh za 1 cwt: nowozelandzkie najlepsze 108 — 118, — niesolone 146 — 156, australijskie: najlepsze 106 — 114, — niesolone 126 — 132, duńskie 150 — 158, estońskie 112 — 118, litewskie 108 — 116, polskie 96 — 102, syberyjskie 104 — 108.

We wrześniu r. b. wywieziono z Polski 14.802 q masła za sumę zł 7.063 tys., z tego: do Anglii 3.601 q, do Niemiec 8.026 q, do Belgii 1.304 q, do Danii 512 q i resztę do innych krajów. Za 3 kwartały r. ub. wywieziono z Polski masła 141.078 q za sumę zł 82.396 tys., a w r. b. 110.842 q za sumę zł 53.886 tys.

JAJA

— Na światowym rynku jajczarskim w II połowie października przy dowozach ograniczonych utrzymywało się położenie mocne. Ceny w dalszym ciągu wykazywały, jednak nie osiągnęły poziomu cen zeszłorocznych. Tak na rynkach odbiorczych, jak i w krajach produkcji w transakcjach obok towaru świeżego poważną rolę odgrywa towar konserwowany.

Na rynku niemieckim tendencja mocna, ceny wykazują. Popyt na ogół się poprawił tak na towar świeży, jak i konserwowany. Dowozy jaj do picia i jaj krajowej niemieckiej produkcji minimalne. Kraje produkcyjne występują z żądaniem dalszej wyższej cen. Załamania się cen w bliższej przyszłości oczekiwać nie należy, a to ze względu na ograniczone dostawy oraz chłodną pogodę.

Na rynku angielskim ceny również utrzymują się na wysokim poziomie, zbyt jednak ze względu na wysoki poziom cen nie jest bardzo łatwy. Dowozy ograniczone, pogoda chłodna.

Na rynku austriackim tendencja utrzymana mimo niezbyt wielkiego zapotrzebowania ze strony konsumentów. Obróty towarem konserwowanym dość duże.

Na rynku czeskosłowackim nastroj mocniejszy. Popyt przeważnie skupia się naokoło towaru konserwowanego, co znajduje uzasadnienie w wysokich cenach towaru świeżego.

Na rynku włoskim usposobienie spokojne, podaż jaj importowanych dość znaczna, popyt na jaja gatunków tańszych naogół niezły.

Na rynku francuskim osłabienie ogólnej sytuacji, które dało się zaobserwować w połowie miesiąca, minęło; nastroj ponownie bardziej mocny, tak że należy oczekiwać zwwyżki cen już w bliższej przyszłości.

BERLIN. — Notowano — w fenigach za sztukę: jaja niemieckie zupełnie świeże do picia ponad 65 g 19, — ponad 48 g 14½, wysortowane 11, 18 lbs duńskie 20, jugosłowiańskie 12½, polskie normalne 11½ — 12, zagraniczne drobne 10½ — 11, normalne z chłodni 11 — 11½.

LONDYN. — Notowano — w sh za 120 szt.: angielskie specjalne 31/0 — 31/6, II gat. 23/0 — 23/6, 18 lbs duńskie 22/0, 18 lbs holenderskie brązowe 24/0, 16 lbs belgijskie 19/0, polskie niebieskie 45/48 kg 11/0 — 11/6, — 48/51 kg 12/0 — 12/3, — 51/54 kg 12/3 — 12/6, — czerwone 9/3 — 10/3.

WIENIĘ. — Notowano — w groszach austriackich za 1 szt.: jugosłowiańskie i węgierskie przerobione 19 — 19½, — oryginalne 18 — 18½, polskie 48/51 kg 17 — 17½, — 51/54 kg 18 — 18½.

METALE

Z RYNKÓW ŚWIATOWYCH. — Ceny wywozowe żelaza większych wytwórców europejskich: Anglii, Belgii wraz z Luksemburgiem i Francji — w £ f. o. b. port — notowane były w dn. 6 listopada 1930 r., jak następuje:

	Wielka Brytania	Belgia i Luksemburg	Francja
	za 1.016 kg		za 1.000 kg

Surówka:

odlewn. Nr. III (2.5-3.0% Si)	3. 3.6	2 11.0	2.11.0
tomasowska	—	2.10.6	—
hematytowa	3.11.0	—	—
ferromangan	11. 5.0	—	—

Półwytwór:

kęsy	—	3. 5.6	3. 5.6
platyny	—	3. 9.0	3. 9.0

Wytwory gotowe:

żelazo sztabowe	7. 5.0	3.18.6	3.18.6
belki	7. 5.0	3.11.6	3.11.0
kątowniki	7. 2.6	3.14.6	3.14.6
blacha okrętowa, rezerwuarowa i t. p.	7.10.0	—	—
szyny stalowe	7.15.0	6.10.0	6.10.0
bednarka	8.10.0	4. 7.6	4. 7.6
drut-walcówka	7.12.6	5. 2.6	5. 2.6
blacha tomasowska	8.15.0	4.14.0	4.14.0
blacha czarna (24 gage)	9. 0.0	—	—
drut ocynkowy	13. 0.0	6.18.0	6.18.0
gwoździe druc.	10. 0.0	5.10.0	5.10.0

Położenie na rynkach starego żelastwa wykazywało w tygodniu sprawozdawczym — od 6 do 14 listopada — ponowne pogorszenie się zarówno zapotrzebowania, jak i cen. Coraz trudniejsze po-

łożenie na rynku nowego żelaza i projektowane dalsze ograniczenia produkcji hutniczej nie przyczyniają się, oczywiście do poprawy rynku starego żelastwa, a mogą raczej spowodować jeszcze większą depresję.

W Niemczech we wszystkich okręgach daje się zauważyć osłabienie rynku. W okręgu reńsko-westfalskim widoczna jest silna depresja na rynku, do czego w znacznej mierze przyczyniło się prawie zupełnie wycofanie się z rynku zarówno hut, jak i handlu hurtowego. Huty, zaopatrzone na dłuższy okres czasu, nie zdradzają dążności do nabywania nowych partii, a handel hurtowy, który jeszcze przed zamówieniami hut posiadał znaczne zapasy, robi z nich zamówione dostawy, nie śpiesząc zupełnie z pokryciem, gdyż rachuje na dalszą zniżkę. Zasadnicza cena w tygodniu sprawozdawczym ponownie obniżyła się do RM 44 za tonnę staliwa, iane zaś ceny kształtowały się mniej więcej w tym samym stosunku do cen poprzednich, chociaż z pewnymi odchyleniami na korzyść drobniejszych gatunków. Wobec jednak ogólnej sytuacji na rynku żelaza wątpliwe jest, ażeby i ta cena ustabilizowała się na dłuższy okres czasu i raczej należy oczekiwać dalsze jeszcze zniżki. Odbiór zamówionych przez huty partii osłabił nieco, jednakże wstrzymanie dostaw jeszcze nie było.

Położenie w okręgach: środkowych i wschodnio-niemieckich było jeszcze gorsze ze względu na niemożność dostaw skutkiem zatargu z robotnikami. Poza tem coraz częściej wstrzymywanie dostaw bardzo ujemnie wpływa na ogólny stan rynku. Z ilości żelastwa, napływającego na rynek, istnieje możliwość ulokowania tylko bardzo nieznacznych ilości. Ceny narazie bez zmiany. Dla żelastwa wielkopiecowego zbytu niema prawie żadnego.

Na rynku druzgu żeliwnego panuje kompletny zastój. Zakłady we wschodnich prowincjach, które dotąd jeszcze zużytkowywały trochę materiału, obecnie prawie zupełnie zawiesiły swoje zakupy ze względu na trudności w zbyciu wyrobów.

Oficjalnie notowane ceny — w RM za 1.000 kg loco huta reńsko-westfalska — przedstawiały się, jak następuje:

	29.X	11.XI
Staliwo	46	44
Żelastwo I gatunku	43/44	42
Pakiety z blachy czarn. pras.	43/44	39
Otoczki wielkopiecowe	33/34	34
" martenowskie	35/36	36
Żelastwo mieszane	34/36	30/31
Żeliwo maszynowe tłucz.	60/61	59
" kupne	49/50	50/51

Na rynku francuskim również odbija się ogólno-światowa depresja, choć może w mniejszym stopniu, niż w innych krajach. Zbyt żelastwa w kraju obniżył się w znacznym stopniu, wywóz zaś zagranicę jest stosunkowo tak nieznaczny, że poważniejszego wpływu na ruch rynkowy nie wywiera. W związku z trudnością zbytu zwracana jest obecnie baczniejsza uwaga na dokładniejsze segregowanie materiału, szczególnie u prowincjonalnych hurtowników, skupujących żelastwo, gdyż pozwoli to na lepszą organizację sprzedaży i uzyskanie w ogólnym wyniku korzystniejszych cen. Również trudne jest położenie na rynku druzgu żeliwnego, na który zbyt mniejszy był w znacznym stopniu i gdzie ceny wykazują wyraźną tendencję zniżkową.

Oficjalne notowania ceny — we fr. fr. za 1000 kg loco Longwy — przedstawiały się, jak następuje:

	12.XI
Staliwo	180 200
Żelastwo I gatunku	170
Odpadki blachy niesortow.	70
" " pakietow.	130 140
Otoczki	120/130
Żelastwo mieszane	130/140
Żeliwo maszyn. tłuczone	290

W Belgii również nastąpiło osłabienie rynku głównie ze względu na zapotrzebowanie i możliwość zbytu. Zainteresowane sfery czynią starania w kierunku kompletnego zniesienia zakazów wywozu, gdyż ten wywóz, jaki jest dozwolony obecnie, nie może dać — jak się okazuje — rzeczywistej pomocy w dzisiejszej sytuacji rynku wewnętrznego. Narazie jednak zmian w tym kierunku niema.

Oficjalnie notowane ceny — we fr. belg. za 1.000 kg loco miejsce spożycia — przedstawiały się, jak następuje:

	29.X	12.XI
Staliwo	410	410
Żelastwo I gatunku	370	370
Odpadki blachy nowe	310/320	310/320
Otoczki	240/250	240/250
Żelastwo martenowskie	350/360	350/360
" wielkopiecowe	320	320
Żeliwo maszyn. tłuczone	470	470

Na rynku starych metali nastąpiło większe ożywienie w związku z ruchem na giełdzie nowych metali. W ostatnich dniach odbiła się tu również hausse, zanotowana na giełdzie londyńskiej, co już ujawnia się wyraźnie na cenach niemieckich; ceny francuskie podane są jeszcze z okresu zniżki.

Oficjalnie notowane ceny (w Niemczech loco Berlin, we Francji i Belgii loco miejsce spożycia wzgl. loco granica za 1.000 kg) przedstawiały się następująco:

	Niem.	Fran.	Belgia
	141X	81XI	61XI
	RM	Fr. fr.	Fr. belg.

Miedź — odpadki grube	93	490	700
Bronz — " "	85	515	700
Mosiądz — " "	72	305	525
Cynk stary	15	115	155
Ołów miękki stary	28	190	180

ANGLJA. — W tygodniu, poprzedzającym sprawozdawczy, ogólna tendencja rynku, jak to zresztą normalnie bywa po ultimo miesiąca, była wyraźnie zniżkowa, przyczem zapotrzebowanie ze strony konsumentów było bardzo nieznaczne, z wyjątkiem tylko miedzi, pokup której był bardzo znaczny. Konferencja amerykańskich wytwórców miedzi wykazała kompletną jednogłębność jej członków, stanowiących ok. 90% amerykańskiej wytwórczości, którzy postanowili bardzo znacznie ograniczyć wytwórczość, przyczem do czasu skonsumentowania zapasów oddawać na rynek tylko ograniczoną ilość metalu. Skutek był natychmiastowy, gdyż w tygodniu sprawozdawczym wytworzył się kompletny run na miedź, której nie można było dostać w dowolnych ilościach nawet pomimo miedzi pozakartelowej. Ceny gwałtownie zwyczajowały, co również odbiło się na innych metalach, pociągając do góry zarówno co do wzmożenia popytu, jak i podniesienia cen.

Uchwały konferencji dały w wyniku to, że dalsza zniżka została narazie zaęgnana.

na; czy ograniczenie powyższe będzie jednak wystarczające dla kompletnej poprawy rynku, zdaje się być wątpliwe, gdyż spadek konsumpcji wynosi więcej niż 20.000 tonn miesięcznie, a na poprawę spożycia, ze względu na ogólnoswiatowy stan gospodarczy, rachować nie można. Ogólny silny ruch na rynku spowodował kartel miedzi do podniesienia ceny oficjalnej początkowo do 10'80 cts. za lb, a w dn. 15/XI do 12'30 cts. za lb dla Europy. Cena miedzi standard'owej podskoczyła o ok. £ 7 na tonnie.

Na rynku cyny zaznaczyła się w końcu tygodnia znaczna wyżka pod wpływem hausse'y, panującej na rynku miedzi; inaczej wytłomaczyć sobie tej raptownej wyżki nie można, gdyż wiadomości statystyczne brzmią zupełnie niepomysłnie.

Rynek cynkowy przedstawiał się w tygodniu sprawozdawczym dosyć spokojnie przy nieznacznym tylko wzmożeniu zapotrzebowania. Cena utrzymywała się mniej więcej na jednym poziomie i dopiero pod koniec tygodnia nieznacznie wzrosła. Panuje przekonanie, że korzystne zakończenie konferencji miedzianej wpłynęło dodatnio na tok obrad konferencji cynkowej, gdzie już stosunkowo nieznacznie kwestje zostały do załatwienia. Światowa wytwórczość we wrześniu zmniejszyła się dosyć znacznie, spodziewane zaś jest jeszcze większe zmniejszenie, wynikające nie z umów, lecz z siły samych faktów, a w pierwszym rzędzie nierentowności wielu przedsiębiorstw przy dzisiejszej cenie metalu.

Rynek ołowiu wykazał w końcu tygodnia silniejszy skok w górę. Zapotrzebowanie było słabe. Dowóz australijskiego metalu był dosyć znaczny. Światowe zapasy wykazują nieznaczny wzrost.

Ruch cen poszczególnych metali w tygodniu sprawozdawczym przedstawiał się, jak następuje:

Miedź standard zyskała w ciągu tygodnia przy operacjach gotówkowych £ 7³/₈, przy terminowych zaś £ 7⁷/₁₆. Miedź elektrolityczna podniosła się w cenie o £ 8, rafinowana zaś o £ 7¹/₂. Również blacha miedziana zyskała w cenie £ 2.

Cyna wykazała w ciągu tygodnia zysk przy obu rodzajach transakcyj po £ 4¹/₈.

Ołów zyskał przy sprzedaży gotówkowej £ 1³/₁₆, przy operacjach zaś terminowych £ 1¹/₈.

Cynk wykazał zysk £ 1¹/₄ przy sprzedaży za gotówkę i £ 3¹/₁₆ przy sprzedaży na termin.

Glin i nikiel pozostawały bez zmiany zarówno w sprzedaży krajowej, jak i zagranicznej.

Antymon, blacha biała i platyna pozostawały bez zmiany.

Rtęć podniosła się w cenie o £ 1¹/₈ na butli.

Ruda wolframowa straciła sh 1/2 na 1¹/₂ w tonnie.

Srebro wykazało stratę przy sprzedaży gotówkowej 1/16 d i przy terminowej 1/8 d na uncji.

Złoto zyskało 1/1 d na uncji.

W poniższym zestawieniu podane są ceny wymienionych metali (w £ za 1.016 kg z wyjątkiem: ręki, która notowana jest w £ za butlę, rudy wolframowej — w sh za 1¹/₂ w tonnie, platyny — w £ za uncję,

srebra — w d za uncję, złota — w sh za uncję i blachy białej — w sh za skrzynkę o 120 ark. 24 gage):

Metal	Poprzed. Tydz. sprawozdawczy			
	tydz. ultimo	maksy- mum	mini- mum	ulti- mo
M i e d ź:				
standard				
kasa . . .	43 ⁷ / ₁₆ -1/2	50 ⁷ / ₈	44 ⁷ / ₁₆	50 ⁷ / ₈ -7/8
term. . .	43 ³ / ₈ -7/16	50 ⁷ / ₈	44 ⁷ / ₁₆	50 ³ / ₄ -7/8
elektrol. 45 ¹ / ₂ -46 ¹ / ₄	54	45 ¹ / ₂	53 ¹ / ₂ -54	
rafinow. 44 ¹ / ₂ -45 ¹ / ₄	53 ¹ / ₄	45 ¹ / ₄	52-53 ¹ / ₄	
blacha				
miedz. . .	73	75	73	75
C y n a:				
kasa . . .	112 ¹ / ₈ -1/4	116 ⁷ / ₈	110 ³ / ₈	116 ³ / ₈ -7/8
term. . .	113 ¹ / ₂ -5/8	118 ¹ / ₄	111 ¹ / ₄	118 ¹ / ₈ -1/2
O ł ó w:				
kasa . . .	15 ¹ / ₂	16 ¹¹ / ₁₆	15 ⁷ / ₁₆	16 ¹¹ / ₁₆
term. . .	15 ⁵ / ₈	16 ¹ / ₄	15 ⁹ / ₁₆	16 ³ / ₄
C y n k:				
kasa . . .	14 ¹¹ / ₁₆	14 ¹⁵ / ₁₆	14 ¹ / ₂	14 ¹⁵ / ₁₆
term. . .	15 ⁵ / ₁₆	15 ¹ / ₂	15 ¹ / ₁₆	15 ¹ / ₂
G l i n:				
dla kraju . . .	85	85	85	85
„ zagr. . .	85	85	85	85
Antymon 46-1/2	46 ¹ / ₂	46	46	46-1/2
B l a c h a				
biała . . .	17	17	17	17
Rtęć . . .	22 ³ / ₈	24	22 ⁵ / ₈	23-24
N i k i e l:				
dla kraju 175	175	175	175	175
„ zagr. . .	175	175	175	175
R u d a				
wolfram. 17 ¹ / ₂	17 ¹ / ₂	17	17	17
P l a t y n a				
„Spong” 7	7	7	7	7
S r e b r o:				
kasa . . .	16 ³ / ₄	16 ¹¹ / ₁₆	16 ⁹ / ₁₆	16 ¹¹ / ₁₆
term. . .	16 ¹¹ / ₁₆	16 ⁹ / ₁₆	16 ⁷ / ₁₆	16 ⁹ / ₁₆
Złoto . . .	85.0 ¹ / ₄	85.1 ¹ / ₂	85.0 ¹ / ₄	85.1
— Wewnętrzne ceny żelaza — w £ za 1.016 kg loco huta wysyłająca — przedstawiały się w następujący sposób:				
		10 XI		3 XI
S u r ó w k a o d l.				
Nr. III (2'5— 3'0% Si) . . .	33.6—31.6.6	33.6—31.6.6		
S u r ó w k a				
marten. za- sadowa . . .	3.0.0—3.7.6	3.1.0—3.7.6		
Kęsy . . .	5.12.6—6.5.0	5.12.6—6.5.0		
Szyny . . .	8.10.0	8.10.0		
Ż e l a z o				
szta- bowe . . .	7.7.6—8.5.0	7.7.6—8.5.0		
Żelazokszał. . .	8.10.0	8.10.0		
B l a c h a o k r ę - towa, mo- stowa i t. p.				
8.15.0—8.17.6	8.15.0—8.17.6			
B l a c h a c z a r - na (24 gage)				
8.15.0—9.15.0	8.15.0—9.15.0			
B l a c h a o c y n - kow. (24 g.)				
11.12.6	11.12.6			
D r u t - w a l - cówka . . .				
8.0.0	7.15.0			
B e d n a r k a . . .				
9.5.0—9.10.0	9.5.0—9.10.0			
K ó k s w i e l k o - piecowy . . .				
0.14.6	0.14.6			

SUROWCE I PÓLPRO- DUKTY WŁÓKNISTE

ANGLJA. — W drugim tygodniu listopada sytuacja na rynku surowców i półproduktów włóknistych była następująca:

Bawełna. — Ogłoszono sprawozdanie Biura Bawełnianego, oceniającego zbiory na 14.438 tys. bel, ilość oczyszczonej bawełny 10.864 tys. b., plon z akra na 1542 funta. Natychmiast po ogłoszeniu wystąpiła silna wyżka, jakkolwiek naogół ceny wykazywały tendencję zniżkową. Cena bawełny surowej amerykańskiej „middling” w dn. 15 listopada wynosiła 6'11 d za funt; przędzy bawełnianej: amerykańskiej 10 d, egipskiej 18 d za funt.

Wełna. — Sprzedaż wełny szkockiej jest teraz nieznaczna, ale oferowane ceny: za niemytą górską 6 d, za górską szewiotową — 7 d i za szewiotową — 8 d za funt, zachęcają do zakupów kucepów bradfordzkich i kanadyjskich. Oficjalne notowania cen gatunków typowych bez zmiany: merynosowa myta Queensland £ 0.24, śnieżno-biała z przyładką Dobrej Nadziei £ 0.19, Victoria merynosowa tłusta £ 0.12; krzyżówka: australijska przednia £ 0.15, średnia £ 0.0.10, licha £ 0.0.6 za funt. Topsy typ „64” £ 0.2 za funt.

Juta. — Popyt zarówno na jutę surową, jak i heską lepszych gatunków poprawił się. W Indiach nastroj rynku jest lepszy, a bardzo obfite zbiory tegoroczne podnoszą tylko bogactwo kraju. Oficjalne notowania cen wykazują wyżkę: juta przednia podniosła się do £ 16.10, „lightnings” do £ 14.15, „hearts” do £ 13.15 za tonnę.

Konopie. — Październikowa poprawa cen na konopie manilskie utrzymuje się nadal: gatunek „J” osiągał £ 24.10, „K” £ 23.12.6, a najgorsze (M2) £ 20 za tonnę. Włókno Agawa z Kenya miało stałą sprzedaż po £ 22 za gatunek pierwszorzędny i £ 21.15 za drugorzędny. Włoskie konopie, indyjska crotalaria i nowozelandzkie phorsnium miały sprzedaż dobrą, ale przy cenach bardzo niskich. Oficjalne notowania cen były następujące: Manila „J” podniosło się do £ 24.10, sisal przedni bez zmiany £ 22, miękkie północno-włoskie, jak poprzednio, £ 36 za tonnę.

Len. — Nowy sezon na len w Irlandji jest teraz w pełni, a ceny wahają się od £ 40 do £ 50 za tonnę. Belgja ma mały plon lnu przedniego, i powinna podnieść ceny. Francja lnu wysokogatunkowego (po £ 80 i wyżej) ma również mało. Plantatorzy w Holandji mają i dobry len (po £ 80—90) i tani (po £ 45—50), lecz zbiory ich są małe. Litwa będzie mogła oferować swój len dopiero w grudniu po £ 50; Estonia i Rosja, związane umową, sprzedają swój produkt łącznie. Francja i Niemcy zapewniły sobie duże partie lnu rosyjskiego. Oficjalne notowania cen bez zmiany: przedni £ 95, średni £ 65, lichy £ 40 za tonnę.

Jedwab. — Na rynku niema zmian. Oficjalne notowania cen na poprzednim poziomie: włoski £ 0.12, chiński £ 0.11, japoński £ 0.10 za funt.

BIBLIOGRAFJA

„SOLIDARYZM — JEGO ZASADY, DZIEJE I ZASTOSOWANIA”. LEO-POLD CARO. Z zasiłku Funduszu Kultury Narodowej. Lwów 1931, str. 423. — Ukazała się świeżo praca znanego lwowskiego ekonomisty, Prof. Leopolda Caro, której niektóre rozdziały były już częściowo uprzednio drukowane jako oddzielne studia lub artykuły w czasopiśmie.

Autor wszechstronnie omawia historię i istotę solidaryzmu i poświęca szczególną uwagę aktualnym stosunkom polskim, dotykając i omawiając wiele życiowych zagadnień z dziedziny społecznej i ekonomicznej. Na wstępie Prof. Caro zaznacza, że błędem jest dotychczas bardzo rozpowszechnione mniemanie, jakoby w nauce ekonomii istniały tylko dwa podstawowe kierunki: liberalizm albo indywidualizm oraz socjalizm. Istnieje poza tym solidaryzm, któremu trzeba poświęcić odpowiednią dozę uwagi. Solidaryzm jest koncepcją ekonomiczną, odmienną niż liberalizm i marksizm. Podczas gdy obydwa te kierunki twierdzą, że wszelka działalność czyto poszczególnych jednostek, czy też całej ludzkości wytyka z egzystencyjnych pobudek ekonomicznego charakteru, — „światopogląd solidarystyczny stawia na pierwszym planie fakt, że każdy nasz czyn oddziaływa na innych i wywołuje nieodzowną z ich strony reakcję, a tem samem podkreśla współzależność wszystkich ludzi od siebie, wobec czego zaleca nam postępowanie wobec innych członków społeczeństwa, nie spuszczając z oka tej zasadniczej przesłanki. Tem samem ogranicza wolność na rzecz braterstwa i zachęca do tworzenia możliwie równych warunków rozwoju dla każdego. Solidaryzm—to poza tem nie jest w pierwszym rzędzie kwestją współczucia czy miłości bliźniego, to przede wszystkim wynik obiektywnych socjologicznych rozważań, schodzący się atoli z zaleceniami większej części religij i systemów filozoficznych, a przede wszystkim katolicyzmu. Solidaryzm—to wreszcie uprzątnięcie rumowiska bezpłodnych i marnujących czas i siły ludzkie nienawiści i zawiści, a tem samem ułatwienie rozwoju ludzkości ku coraz to wznioślejszym wy-

żynom ducha, ku coraz głębszemu wniesieniu w tajemnice przyrody”.

W dalszym ciągu Autor uwydatnia, że wszystkie religie, wszystkie systemy filozoficzne podkreślały i podkreślają wielką misję cywilizacyjną idei solidarności. Wielu najwybitniejszych ludzi, zaczynając od Arystotelesa i kończąc na Leonie XIII i H. Fordzie, wysoko stawiali tę ideę. Autor twierdzi, że wszystkie nieszczęścia i katastrofy, które miały miejsce w większym stopniu w ostatnich czasach, niż w okresie cywilizacji dawniejszych, zawdzięcza się panowaniu egoizmu, podczas gdy wielkie triumfy kultury wynikały z chęci służenia ogółowi.

W pierwszych trzech rozdziałach dzieła Prof. Caro kolejno podaje: teorię solidaryzmu, jego historię i przegląd literatury i usiłuje dowiedzieć, dlaczego ekonomia musi się opierać na podstawach etycznych. Następne dwa rozdziały są poświęcone analizie prac czołowych przedstawicieli neoliberalizmu oraz marksizmu, przyczem Autor uwydatnia ich braki i niezgodność z prawdziwym stanem rzeczy. W rozdziale VI dyskutowany jest problemat nowoczesnego państwa. Następny rozdział poświęcony jest roli państwa w życiu gospodarczym. Autor zastanawia się nad zagadnieniem etatyizmu, niedawno tak bardzo, a i wciąż jeszcze aktualnym w Polsce. Wynowiada się on przytem za umiarkowaną formą etatyizmu, gdyż dobroczynne skutki ingerencji państwa w życie gospodarcze kraju tak mało gospodarczo ustabilizowanego, jak Polska, nie dadzą się zaprzeczyć. Zresztą, wyczerpująca dyskusja, która dwa lata temu poruszyła sfery zarówno teoretyków, jak i przede wszystkim praktyków życia ekonomicznego, doszła w ostatecznym wyniku do podobnych wniosków. Rozdział VIII jest poświęcony zagadnieniu spółdzielczości, podczas gdy IX daje wyraz przekonaniu Autora, że—wbrew twierdzeniu innych teorii, współczesne życie ekonomiczne zmierza ku urzeczywistnieniu idei solidaryzmu. Dalsze rozdziały traktują: X—o kartelach i innych porozumieniach gospodarczych, XI—o przysześci, zalecanej przez Autora, Radzie Gospodarczej, XII, wreszcie, — daje wyraz myśli Autora, że solidaryzm, który ma się stać ideą przewodnią całego świata,

musi być przede wszystkim ideą przewodnią Polski.

Niemożliwą jest rzeczą omówić choć nieco gruntowniej w tak krótkiej wzmiance obfitego materiału, zawartego w obszernym dziele Prof. Caro. Nie podejmując tu dyskusji na temat teorii i poglądów Autora, musimy stwierdzić, że dzieło jego, zawierające szereg trafnych myśli i będące poważnym dorobkiem polskiej literatury ekonomicznej, zasługuje na wielkie zainteresowanie.

„POSTULATY PRZEMYSŁU ROLNEGO W DZIEDZINIE POLITYKI CELNEJ”. AUGUST IWANŃSKI. Warszawa 1930, str. 104 z licznymi zestawieniami. — Nakładem tyg. „Polska Gospodarcza” ukazało się dzieło obecnego Radcy Rolniczego przy Ambasadzie R. P. w Paryżu, napisane już przed paru laty do użytku komisji rolnej do gromadzenia materiałów do nowej taryfy celnej. Jakkolwiek zawierająca niektóre uwagi już nieaktualne oraz dane statystyczne nie najnowsze, praca P. Iwańskiego, „jako obejmująca całokształt postulatów przemysłów rolnych w dziedzinie celnej, nie straciła na aktualności i znaczeniu”.

Ustaliwszy na wstępie samo pojęcie przemysłu rolnego, Autor w rozdziale II analizuje sytuację poszczególnych gałęzi przemysłu rolnego, jak również ich widoki rozwoju, oraz ilustruje swoje wywody obfitym materiałem liczbowym. Kolejno są przedstawione: cukrownictwo, gorzelnictwo, krochmalnictwo, suszarnictwo ziemniaczane, młynarstwo, przetwórstwo owocowe i warzywnicze, chmielarstwo, przemysł cykorniany, słodownictwo, olejarnictwo, roszarstwo i miodlarstwo słomy lnianej, mleczarstwo i przetwórstwo mięsne. W rozdziale trzecim Autor analizuje poszczególne składniki produkcji przemysłu cukrowniczego i gorzelniczego w Polsce, o innych gałęziach bowiem brak danych.

Ostatni rozdział, wreszcie, omawia postulaty poszczególnych gałęzi przemysłu rolnego w dziedzinie polityki celnej; należy zaznaczyć, że niektóre z zaleceń Autora są już obecnie wprowadzone w życie.

B. W-cki

PRZEDRUK DOZWOŁONY, LECZ Z PODANIEM ŹRÓDŁA

REDAKCJA I ADMINISTRACJA: ELEKTORALNA 2, pokój 26 (parter)

telefony:

412-66 (Red.), 412-73 (Adm.) i 412-68 (Druk.)
Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu
KONTO CZEKOWE P. K. O. 701

PRENUMERATA

w kraju:

kwartalnie—zł 15, półrocznie—zł 30, rocznie—zł 60

z granicą:

kwartalnie—zł 25, półrocznie—zł 50, rocznie—zł 100

CENY OGŁOSZEŃ

w zeszytach zwykłych:

IV str. okładki—zł 1.200; II i III str. okł.—zł 900;
½ str. — zł 500; strony zwyczajne — zł 600,
¼ str. — zł 350, ¼ str. — zł 200, 1/8 str. — zł 110

Przy ogłoszeniach kombinacyjnych,
petitowych oraz tabelarycznych
do cen powyższych dolicza się 30%

Redaktor Naczelny: **CZESŁAW PECHE**

Redaktor: **WACŁAW SZURIG**

Redaktor działu finansowo-skarbowego:
PAWEŁ MICHALSKI

Redaktor działu rolniczego:
LEONARD KRAWULSKI

Redaktor działu komunikacyjnego:
JÓZEF GIEYSZTOR

Wydawca: **MINISTERSTWO PRZEMYSŁU I HANDLU**

OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

Cukrownia i Rafinerja „Zbiersk”, S.A.

Bilans na dz. 30 czerwca 1930 roku

STAN CZYNNY	zł	STAN BIERNY	zł
Budowle fabryczne	2,465.914 04	Kapitał Akcyjny	8,575.000 00
Maszyny i aparaty	3,445.167 69	Kapitał Amortyzacyjny	2,270.200 57
Kolejki	1,296.656 11	Kapitał Zapasowy	1,563.955 89
Dobra ziemskie „Zbiersk” i „Petryki”	5,120.551 49	Kapitał Rezerwowy	735.069 00
Cegielnia „Gliny”	308.056 51	Wierzyciele	366.213 92
Tartak parowy „Zbiersk”	69.198 94	Weksle i akcepty	1,325.592 90
Nieruchomość w Warszawie	48.402 98	Zobowiązania w walucie obcej	1,945.191 86
Inwentarz martwy	811.856 16	Kredyt akcyzowy	764.510 77
Inwentarz żywy	81.182 01	Dywidenda niepodniesiona	7.018 23
Produkty fabrykacji: remanenty cukru	2,404.501 49	Sumy przechodnie	25.872 77
Dłużnicy	1,735.758 82	Depozyty członków Zarządu	34 000 00
Kasa	14.510 20	Kaucje	56.000 00
Akcje, udziały i papiery procentowe	308.437 87	Rezerwa podatkowa	195.478 58
Depozyty członków Zarządu	34.000 00	Zysk	444.683 87
Sumy przechodnie	98.548 64		
Awanse	9.825 41		
Różni za kaucje	56.220 00		
	<u>18,308.788 36</u>		<u>18,308.788 36</u>

Rachunek Strat i Zysków

WINIEN	zł	MA	zł
Odpisano na Kapitał Zapasowy	68.792 27	Zysk z fabrykacji cukru	465.642 13
„ „ Rezerwę podatkową	193.600 00	„ z Tartaku i Lasów „Zbiersk-Petryki”	95.480 85
Pozostałość zysku	444.683 87	„ z Gospod. Rolnego „Zbiersk-etryki”	77.373 74
		„ z Cegielni „Gliny”	68.579 42
	<u>707.076 14</u>		<u>707.076 14</u>

Polskie Zakłady Skody

S. A.

Okęcie pod Warszawą

Bilans zamknięcia na dz. 30 czerwca 1930 r.

STAN CZYNNY

Place i drogi zł 684.766 46; Ogrodzenie, kanalizacja, centr. ogrz. zł 564.949 35; Budynki fabr. zł 7.381.058 56; Maszyny zł 10.793.133 31; Narzędzia zł 4.220.699 00; Urządzenia zł 954.383 95; Bocznica zł 248.055 28; Dom mieszkalny zł 407.686 03; Zapas surow., półfabr. i gotow. wyrobów zł 11.716.064 08; Kasa i weksle zł 204.560 89; Papiery wartościowe zł 16.300 00; Kaucje zł 106.383 54; Depozyty zł 46.773 00; Dłużnicy zł 10.025.206 08; **Razem zł 47.370.019 53.**

STAN BIERNY

Kapitał akcyjny zł 3.000.000 00; Kapitał zapasowy zł 271.453 54; Fundusz amortyzacyjny zł 3.003 049 99; Depozyty zł 46.773 00; Akcepty zł 382.156 46; Wierzyciele zł 40.543.179 04; Zysk zł 123.407 50; **Razem zł 47.370.019 53.**

Rachunek Strat i Zysków

WINIEN

Amortyzacja zł 1.912.899 85; Odpisano na kapitał pasowy zł 6.495 13; Zysk zł 123.407 50; **Razem zł 2.042.802 48.**

MA

R-k Produkcji zł 2,042.802 48; **Razem zł 2,042.802 48.**

KOLEJ LOKALNA BORKI WIELKIE — GRZYMAŁÓW

W myśl § 34 statutu podpisana Rada Zawiadowcza kolei lokalnej Borki Wielkie — Grzymałów zwołuje niniejszem **XXV Zwyczajne Walne Zgromadzenie** Towarzystwa akcyjnego „Kolej lokalna Borki Wielkie — Grzymałów na dzień 3 grudnia 1930 r. o godz. 11 przed połudn. w lokalu Biura Zarządów Małopolskich Kolei Lokalnych (gmach Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych IV p. drzwi Nr. 453) we Lwowie.

Przedmiotem obrad będą: 1) Sprawozdanie Zarządu oraz Komisji Rewizyjnej o zamknięciu rachunków za okres od 1/IV 1929 r. do 31/III 1930 r.; 2) Rozdział zysku; 3) Wybór członka Rady Nadzorczej; 4) Uchwała co do przyznania wynagrodzenia członkom Rady Zawiadowczej i Komitetu Wykonawczego względnie członkom Rady Nadzorczej za okres 1930/31 r.; 5) Uchwała co do wartości obecności na okres 1930/31 r.; 6) Oznaczenie pisma codziennego dla obowiązkowych ogłoszeń Spółki.

Po myśli postanowień § 35 statutu prawo udziału w Walnym Zgromadzeniu ma każdy posiadacz akcji, który złoży co najmniej 10 sztuk tychże najpóźniej na 8 dni przed dniem statutowo zwołanego Walnego Zgromadzenia w kasie Towarzystwa, w Oddziale Banku Gospodarstwa Krajowego we Lwowie lub w Kasie Skarbowej i we Lwowie. Co do akcji, będących w posiadaniu państwa i ciał autonomicznych (powiaty, gminy), wystarcza w miejsce ich złożenia przedstawienie odpowiedniego poświadczenia kasy lub instytucji finansowej, w której są przechowane te akcje.

Lwów, dnia 12 listopada 1930 r.

Rada Zawiadowcza:

Józef Skwarczyński w. r. Prezes.

(Przedruk nie będzie płacony)

BILANS SUROWY

BANKU HANDLOWEGO w Warszawie, S. A.

na dz. 30 września 1930 roku

STAN CZYNNY	zł	zł	STAN BERNY	zł	zł
1) Kasa i sumy do dyspozycji w Banku Polskim, P.K.O. i Banku Gosp. Krajowego		9,849.945 91	1) Kapitały własne:		
2) Waluty zagraniczne		1,485.710 87	a) zakładowy	30,000.000 00	
3) Papiery wartośc. własne:			b) zapasowy	2,400.065 86	
a) pożyczki państw.	1,727.288 50		c) inne rezerwy	2,836.107 11	
b) papiery hipoteczne	1,071.390 35		d) fundusz amortyzac.	832.431 77	36,068.605 34
c) akcje	1,541.485 69	4,340.164 54	2) Wkłady:		
4) Udziały i akcje w przedsiębiorstwach, konsorcj.		3,216.523 70	a) terminowe	59,615.951 19	
5) Banki Loro: a) krajowe	2,161.174 33		b) á vista	38,701.086 49	98,317.037 68
b) zagranic.	202.174 29	2,363.348 62	3) Rachunki bieżące (saldo kredytowe)		30,612.849 05
6) Banki Nostro: a) krajowe	1,652.970 32		4) Zobowiązania inkasowe		1,395.078 94
b) zagranic.	5,607.795 93	7,260.766 25	5) Redyskonto weksli		15,700.741 80
7) Weksle zdyskontowane		118.674.362 74	6) Banki Loro: a) krajowe	8,115.725 25	
8) Weksle protestowane		1,527.110 21	b) zagranic.	7,567.446 21	15,683.171 46
9) Rachunki bieżące (saldo debetowe):			7) Banki Nostro: a) krajowe	10,264 12	
a) zabezpieczone	85,025.314 40		b) zagranic.	71,460.450 65	71,470.714 77
b) niezabezpieczone	25,218.395 64	110,243.710 04	8) Różne rachunki		1,927.416 30
10) Nieruchomości		12,770.462 44	9) Procenty, prowizje i różne zyski		12,149.862 61
11) Różne rachunki		2,703.283 28	10) Oddziały		32,830.259 85
12) Koszty handlowe i t. p.		8,109.052 11			
13) Oddziały		33,611.297 09			
Suma bilansowa		316,155.737 80			
14) Udzielone gwarancje		6,298.287 12	11) Zobow. z tytułu udział. gwaranc.		6,298.287 12
15) Inkaso		35,595.285 34	12) Różni za inkaso		35,595.285 34
Razem		358,049.310 26	Suma bilansowa		316,155.737 80
			11) Zobow. z tytułu udział. gwaranc.		6,298.287 12
			12) Różni za inkaso		35,595.285 34
			Razem		358,049.310 26

ZARZĄD

Towarzystwa Handlowego „SVEA“

S. A.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w **dn. 5 grudnia 1930 r., o godz. 10** w siedzibie Zarządu w Warszawie, ul. Nowy-Świat Nr. 42, odbędzie się

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Uchwalenie nowego Statutu Spółki, uzgodnionego z postanowieniami rozporządzenia P. Prezydenta z dn. 22 marca 1930 r. o prawie akcyjnym;
- 3) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w tem Zgromadzeniu, winni, w myśl § 24 Statutu, przynajmniej na 7 dni przed dniem Walnego Zgromadzenia złożyć w Zarządzie Spółki swoje akcje lub też kwity depozytowe instytucji kredytowych, państwowych lub akcyjnych.

KOLEJ LOKALNA MUSZYNA — KRYNICA

W myśl § 15 statutu podpisana Rada Zawiadowcza Kolei Lokalnej Muszyna—Krynica zwołuje niniejszem

XIV ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

Towarzystwa Akcyjnego „Kolej Lokalna Muszyna—Krynica” na dzień **13 grudnia 1930 r., o godz. 11 min. 30 przed poł.** w lokalu Biura Zarządów Małopolskich Kolei Lokalnych (gmach Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych, IV p., drzwi Nr. 453) we Lwowie.

Przedmiotem obrad będą:

- 1) Sprawozdanie Zarządu oraz Komisji Rewizyjnej o zamknięciu rachunków za okres od 1/IV 1929 r. do 31/III 1930 r.;
- 2) Wybór Członków Rady Nadzorczej;
- 3) Uchwała co do przyznania wynagrodzenia Członkom Rady Zawiadowczej i Komitetu Wykonawczego względnie Rady Nadzorczej za okres 1930/31 oraz co do wartości znaczków obecności za okresy 1929/30 i 1930/31;
- 4) Uchwała co do wydzierżawiania Komisji Zdrojowej w Krynicy skrawka gruntu pod chodnik w ulicy dojazdowej do dworca;
- 4) Oznaczenie pisma codziennego dla obowiązkowych ogłoszeń Spółki.

Po myśli postanowień § 16 statutu prawo udziału w Walnym Zgromadzeniu ma każdy posiadacz akcji, który złoży co najmniej 20 sztuk tychże najpóźniej 8 dni przed dniem statutowo zwołanego Walnego Zgromadzenia w Kasie Towarzystwa, w Oddziale Banku Gospodarstwa Krajowego we Lwowie lub w Kasie Skarbowej I we Lwowie.

Co do akcji, będących w posiadaniu państwa i ciał autonomicznych, wystarcza w miejsce ich złożenia przedstawienie odpowiedniego poświadczenia kasy lub instytucji finansowej, w której są przechowane te akcje.

Lwów, dn. 11 listopada 1930 r.

Rada Zawiadowcza:

Dr. Stanisław Starzyński wł. r.
Prezes

(Przedruk nie będzie płacony)

RADA ZARZĄDZAJĄCA

Spółki Akcyjnej „SIŁA i ŚWIATŁO” w Warszawie

zawiadamia niniejszem PP. Akcjonariuszów, że w dn. 5 grudnia 1930 r. o godz. 11½ przed południem w domu własnym przy ulicy Marszałkowskiej Nr. 94, odbędzie się

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Rady Zarządzającej i Komisji Rewizyjnej;
- 3) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1929/30 oraz podział zysków;
- 4) Ustalenie wysokości wynagrodzenia dla członków Komisji Rewizyjnej za 1929/30 rok.
- 5) Udzielenie absolutorjum ustępującym członkom Rady Zarządzającej;
- 6) Wybór członków Rady Nadzorczej;
- 7) Wybór członków Komisji Rewizyjnej;
- 8) Ustalenie wysokości wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;
- 9) Wolne wnioski.

W myśl art. 57 prawa o spółkach akcyjnych, akcjonariusze mogą zgłaszać dodatkowe sprawy do powyższego porządku dziennego, które wymienione zostaną wówczas w ogłoszeniu następnem.

Stosownie do art. 59 prawa o spółkach akcyjnych, właściciele akcji imiennych i świadectw tymczasowych mają prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli są zapisani do księgi akcyjnej przynajmniej na siedem dni przed odbyciem Walnego Zgromadzenia. Akcje na okaziciela dają prawo uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli zostaną złożone w spółce przynajmniej na siedem dni przed terminem Zgromadzenia, t. j. najpóźniej w dniu 28 listopada r. b. w biurze Spółki w Warszawie, ul. Marszałkowska 94, i nie będą odebrane przed ukończeniem tegoż Zgromadzenia. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza, albo w instytucjach kredytowych. Akcjonariusze zagraniczni mogą składać zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji w firmie „Trust Metallurgique Belge-Français”, 168, rue Royale, Bruxelles. Zaświadczenia winny wymieniać liczbę akcji oraz zawierać oświadczenie, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Stosownie do § 12 statutu, zgromadzenie powyższe będzie prawomocne bez względu na ilość reprezentowanych na niem akcji.

TOWARZYSTWO AKCYJNE ZAKŁADÓW HUTNICZYCH

„HUTA BANKOWA”

Kapitał zakładowy: 5,000.000 franków

Siedziba główna: 91, ul. Saint Lazare, Paryż

Rejestr handlowy: Paryż, Nr. 136.766

Niniejszem zwołuje się PP. Akcjonariuszów Towarzystwa Akcyjnego Zakładów Hutniczych „Huta Bankowa” na

ZWYCZAJNE WALNE ZEBRANIE

odbyć się mające w sobotę, dnia 20 grudnia 1930 r., o godzinie 10 min. 30 rano w jednej z sal Hotelu Komitetu Hut Francji, przy ulicy de Madrid Nr. 7 w Paryżu.

Przedmiotem obrad tego zebrania będzie zatwierdzenie zamknięcia rachunków na 30 czerwca 1930 r., ponowny wybór Administratorów i wogóle wszystkie inne sprawy, w zakres jego uprawnień wchodzące.

W myśl art. 30 statutu, aby uczestniczyć na Zebraniu osobiście lub przez swojego przedstawiciela, Akcjonariusze, posiadający przynajmniej dziesięć akcji, oraz Akcjonariusze, posiadający mniej niż dziesięć akcji, którzy pragnęliby skorzystać z możliwości grupowania przewidzianego ustawą, winni złożyć swoje akcje na okaziciela, na 16 dni przed terminem Zebrania do kas:

Banque l'Union Parisienne, 7, ul. Chauchat w Paryżu;

Crédit de Lyonnais, 19, Boulevard des Italiens w Paryżu, oraz do kas wszystkich Agentur i Oddziałów tej instytucji kredytowej we Francji.

Co się tyczy akcji imiennych, to złożenie ich zostało dokonane już przez sam fakt wpisania ich do rejestru Towarzystwa.

Karty na prawo uczestniczenia w Zebraniu zostaną doręczone PP. Akcjonariuszom na ich żądanie, po wypełnieniu odnośnych formalności, niezbędnych dla wzięcia udziału w Walnym Zebraniu.

Rada Zarządzająca

POLSKA ŻARÓWKA OSRAM, SPÓŁKA AKCYJNA

STAN CZYNNY:

Bilans zamknięcia na dzień 30 czerwca 1930 r.

STAN BIERNY:

Maszyny i urządzenia fabryczne zł 351.293'39; Ruchości zł 29.706'07; Tabor zł 46.992'21; Kasa zł 8.425'39; Banki zł 105.937'73; Weksle zł 597.865'10; Surowce i półfabrykaty zł 315.745'99; Wyroby gotowe zł 1.366.065'75; Dłużnicy zł 834.468'23; Kaucje zł 13.453'80; Sumy Przechodnie zł 10.724'31; Skład Konsygnacyjny zł 2.710'18; Depozyty zł 43.700'00; **Ogólna suma zł 3.727.088'15.**

Kapitał Akcyjny zł 1.000.000'00; Kapitał Zapasowy zł 99.999'95; Specjalny Kapitał Rezerwowy zł 57.765'09; Kapitał Amortyzacyjny zł 117.150'97; Wierzyciele zł 1.845.646'96; Sumy Przechodnie zł 185.993'71; Różne rezerwy zł 88.943'22; Zobowiązania za Konsygnację zł 2.710'18; Deponenci zł 43.700'00; Zysk z roku operacyjnego 1928/29 zł 16.933'74; Zysk w roku operacyjnym 1929/30 zł 268.244'33; **Ogólna suma zł 3.727.088'15.**

WINIEN:

Rachunek Zysków i Strat za czas od 1 lipca 1929 r. do 30 czerwca 1930 r.

MA:

Koszty Handlowe zł 1.504.735'21; Podatki zł 239.897'43; Odsetki zł 62.862'74; Amortyzacja zł 33.680'23; Różnice kursowe zł 268'50; Zysk zł 268.244'33; **Ogólna suma zł 2.109.688'44.**

Zysk na sprzedaży zł 2.109.163'00; Wpływ należności spisanych w latach ubiegłych zł 525'44; **Ogólna suma zł 2.109.688'44.**

Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów, odbyte w dniu 4 listopada, 1930 roku, bilans powyższy zatwierdziło i uchwaliło wypłacić Akcjonariuszom: 6% dywidendy od kapitału zł 1.000.000'00 — zł 60.000'00; 6% superdywidendy od kapitału zł 1.000.000'00 — zł 65.000'00. Równocześnie Rada Zarządzająca Spółki Akcyjnej Polska Żarówka OSRAM, S. A. podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, iż dywidenda za rok operacyjny 1929/30 wypłacana będzie począwszy od dn. 20 listopada r. b. w kasie Spółki przy Placu Trzech Krzyży Nr. 8 codziennie (z wyjątkiem niedziel i świąt) w godz. od 10 rano do 2 po południu.

ZARZĄD STOWARZYSZENIA MECHANIKÓW POLSKICH Z AMERYKI, S. A.

podaje do wiadomości iż

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów, zgodnie z § 8 Statutu, odbędzie się w dn. 28 listopada 1930 r., o godz. 17 min. 30 w lokalu Spółki, Marszałkowska 46, następującym porządkiem dziennym: 1) Sprawozdanie Zarządu za pierwsze półrocze 1930 r.; 2) Powzięcie uchwały stosownie do przepisów art. 112 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczyposp. z dn. 22/III 1923 r. „Dz. Ust. R. P.” Nr. 39/28, poz. 383; 3) Ustalenie wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej; 4) Sprawy bieżące; 5) Wolne wnioski.

Warszawa, dn. 15 listopada 1930 r.

W dniu 9 grudnia 1930 r. o godzinie 6 po południu
w siedzibie Zarządu

Sp. Akc. ZAKŁADY AKUMULATOROWE syst. „TUDOR” w Warszawie, ul. Złota Nr. 35

odbędzie się **Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów** z następującym porządkiem obrad: 1) Wybór przewodniczącego; 2) Zatwierdzenie nowego Statutu Spółki, uzgodnionego z przepisami prawa o Spółkach Akcyjnych z dn. 22 marca 1923 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 39/1928, poz. 383); 3) Ustalenie kompetencji Członków Zarządu; 4) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, którzy życzą sobie wziąć udział w Zgromadzeniu, winni stosownie do § 19 dotychczasowego Statutu Spółki zgłosić swe akcje względnie świadectwa depozytowe na 7 dni przed terminem w siedzibie Zarządu.

Rada Zawiadowcza

Spółki „CHODORÓW” Akcyjnego Towarzystwa dla Przemysłu Cukrowniczego w Chodorowie

zawiadamia, że dn. 16 grudnia 1930 r., o godz. 10 przed poł., odbędzie się w Biurze Generalnej Dyrekcji Spółki we Lwowie, ul. Zimorowicza 19,

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

z następującym porządkiem dziennym: 1) Oznaczenie ilości członków Rady Nadzorczej w myśl par. 18 statutu, uzgodnionego z nową ustawą akcyjną; 2) Wybór Rady Nadzorczej w myśl tego par. 18 statutu; 3) Wybór pisma, w którym obok „Monitora Polskiego” zamieszczane być mają ogłoszenia Spółki w myśl par. 12 i 18 nowego statutu.

PP. Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, zechcą swoje akcje wraz bieżącymi kuponami złożyć najpóźniej do dnia 11 grudnia 1930 r. w Biurze Generalnej Dyrekcji S-ki „Chodorów” Akcyjne Towarzystwo dla Przemysłu Cukrowniczego we Lwowie, ul. Zimorowicza 19, w Kasie Polskiego Banku Przemysłowego we Lwowie, lub w innych instytucjach finansowych, za pisemnym poświadczeniem, które będzie służyć jako legitymacja do wzięcia udziału w Walnym Zgromadzeniu. Powyższe poświadczenie opiewać będzie na nazwisko i będzie podawać ilość głosów, przysługujących upoważnionemu akcjonariuszowi. Legitymacja ta służyć może tylko osobie w niej wymienionej lub należycie wykazanemu pełnomocnikowi. Zdeponowane akcje mogą być po Walnym Zgromadzeniu podjęte w tej Instytucji, w której zostały złożone za zwrotem potwierdzenia.

Ponadto wskazuje się, stosownie do par. 16 statutu, na możliwość zgłoszenia przez akcjonariuszy, reprezentujących jedną dziesiątą część kapitału akcyjnego, dodatkowych spraw na porządek dzienny, o ile to nastąpi do dn. 1 grudnia r. b.

Rada Zawiadowcza

ZARZĄD SPÓŁKI AKCYJNEJ DRZEWNEGO PRZEMYSŁU i HANDLU

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że

XI Zwyczajne Walne Zgromadzenie

odbędzie się dnia 16 grudnia 1930 r. o godz. 5 po poł. w lokalu Zarządu Spółki (Oboźna 7) z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór Przewodniczącego;
- 2) Zatwierdzenie sprawozdania i bilansu za 1929/30 rok, sprawozdania Komisji Rewizyjnej oraz sposobu pokrycia strat;
- 3) Zatwierdzenie budżetu na 1930/31 rok;
- 4) Wybór uzupełniający do Zarządu;
- 5) Wybór Komisji Rewizyjnej;
- 6) Ustanowienie wynagrodzenia dla Zarządu na 1930/31 rok i dla Komisji Rewizyjnej za 1929/30 rok;
- 7) Upoważnienie Zarządu do korzystania z kredytu;
- 8) Zatwierdzenie nowego statutu, uzgodnionego z rozporządzeniem P. Prezydenta Rzeczyposp. P. z dn. 22 marca 1928 r. oraz upoważnienie Zarządu do czynienia w nim zmian na żądanie władz zatwierdzających;
- 9) Wnioski Akcjonariuszów, o ile będą zgłoszone na dwa tygodnie przed Walnym Zgromadzeniem.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w powyższym zgromadzeniu, winni stosownie do § 24 statutu złożyć swoje akcje wraz ze spisem kolejnym numerów w biurze Zarządu, Oboźna 7, w godz. 10 — 1 do dnia 9 grudnia 1930 r. Na akcje, znajdujące się w instytucjach kredytowych, należy przedstawić odpowiednio zaświadczenie z wykazem numerów.

TOWARZYSTWO WYDAWNICZE „PRASA”

S. A.

Bilans za rok operacyjny 1929

STAN CZYNNY:

Kasa zł 7.015'89; Ruchomości zł 3.147'07; Dłużnicy zł 99.978'19; Pracownicy Administracji zł 2.223'15; Pracownicy Redakcji zł 516'14; Papier zł 841'62; Weksle obce zł 63.757'82; Weksle protestowane zł 2.280'25; Straty zł 22.751'55; Razem zł 201.511'68.

STAN BIERNY:

Kapitał Akcyjny zł 100.000'00; Pracownicy Drukarni zł 3.395'02; Weksle własne zł 62.556'31; Banki zł 674'92; Wierzyciele zł 34.885'43; Razem zł 201.511'68.

Rachunek Strat i Zysków

WINIEN:

Koszty Handlowe zł 15.858'34; Prowizje zł 27.012'66; Ekspedycja zł 13.573'13; Wydatki Redakcyjne zł 15.711'86; Honoraria Literackie zł 21.227'31; Koszty Druku zł 134.071'78; Pensje Administracji zł 20.148'37; Pensje Redakcji zł 21.115'84; Procenty zł 1.872'36; Papier zużyty zł 35.541'05; Razem zł 306.132'70.

MA:

Ogłoszenia zł 147.999'00; Prenumerata i Sprzedaż zł 37.977'74; Makulatura zł 710'89; Wierzyciele zł 96.693'52; Straty zł 22.751'55; Razem zł 306.132'70.

CUKROWNIA OPALENICA, S. A.

Bilans na dzień 30 czerwca 1930 r.

AKTYWA	zł	PASYWA	zł
Kasa	40.152'40	Kapitał Akcyjny	3.600.000'00
Efekty	529.156'98	Fundusz rezerwowy	339.852'84
Konto-Korrent	5.045.229'42	Spec. fundusz rezerwowy	44.882'10
Inwentura na 30/VI 1930 r.	13.042.859'36	Fundusz emer. Urzędników	5.977'64
Budynki	2.303.377'23	„ oszczędn. Urzędników	115.725'07
Maszyny i aparaty	6.813.861'75	Konto-Korrent	16.673.382'57
Grunta	105.265'00	Akcepty plantatorskie	3.825.000'00
Tor kolejowy	95.626'02	„ towarowe	2.261.896'18
Instalacja suszarni	513.829'56	Fundusz amortyzacyjny	1.545.132'77
Udziały	63.333'30	Kary	34'89
Instal. światła elektr.	25.000'00	Pozostały zysk z 1928/29 r.	8.625'75
Zaprzęgi	3.000'00	Czysty zysk	507.732'74
Ruchomości	5.000'00		
Utensylje	10.000'00		
Nasiona buraczane	332.551'53		
	<u>28.928.242'55</u>		<u>28.928.242'55</u>

Opalenica, dn. 30 czerwca 1930 r.

CUKROWNIA OPALENICA, S. A.

Rada Nadzorcza:

(-) *D. J. Pennock*
Prezes

Zarząd:

(-) *C. Jacobi* (-) *St. Nięgolewski*
(-) *W. Steckel* (-) *Dr. H. Liciński*

Zgodność powyższego bilansu z prawidłowo prowadzonymi księgami niniejszem poświadczam

Rewizor

(-) *I. Koczorowski*

Opalenica, dn. 27 września 1930 r.

Rachunek Strat i Zysków na dzień 30 czerwca 1930 r.

STRATY	zł	ZYSK	zł
Pensje	436.303'66	Cukier i produkty uboczne	28.504.070'40
Robocizna	1.963.943'40		
Koszty handlowe	128.609'88		
Ubezpieczenia	87.916'69		
Podatki	926.534'68		
Odsetki	1.887.704'07		
Koszty ogólne	11.764'21		
Oświetlenie	25.845'00		
Stacja wapienna	365.426'88		
Reperacje	416.393'47		
Płótno do filtrów	137.628'89		
Smarv i oliwy	37.720'96		
Węgle	1.046.347'94		
Worki	857.031'00		
Magazyn	327.992'60		
Laboratorium	8.374'52		
Gospodarstwo	20.422'23		
Dodroczyńności	8.258'26		
Dyferencje kursu	29.298'50		
Koszty cukru kartelowego	1.599.710'06		
Fundusz Międzypowiązkowy	398.775'96		
Przewóz buraków	1.523.885'72		
Odpisy	803.637'04		
Buraki	14.946.812'04		
Czysty zysk	507.732'74		
	<u>28.504.070'40</u>		<u>28.504.070'40</u>

Opalenica, dn. 30 czerwca 1930 r.

CUKROWNIA OPALENICA, S. A.

Rada Nadzorcza:

(-) *D. J. Pennock*
Prezes

Zarząd:

(-) *C. Jacobi* (-) *St. Nięgolewski*
(-) *W. Steckel* (-) *Dr. H. Liciński*

Zgodność powyższego rachunku Strat i Zysków z prawidłowo prowadzonymi księgami niniejszem poświadczam

Rewizor

(-) *I. Koczorowski*

Opalenica, dn. 27 września 1930 r.

Angielsko-Szwedzko-Polski Przemysł Gumowy „Gentleman“, S. A.

Bilans netto na dz. 1 kwietnia 1930 r.

STAN CZYNNY	zł	STAN BIERNY	zł
Kasa	151.121'27	Kapitał akcyjny	4.000.000'00
Weksle	224.899'39	Fundusz amortyzacyjny	171.345'90
Papiery publiczne	11.852'00	Odbiorcy — zadatki	1.320.851'20
Banki	269.160'96	Dostawcy	726.352'68
Odbiorcy	775.401'29	Akcepty	386.565'63
Dostawcy	63.339'95	Przedstawiciele i Różni	186.869'12
Przedstawiciele i Różni	690.734'04	Sumy przechodnie	186.273'35
Towary	1.943.089'84	R-k Strat i Zysków	638.147'49
Materiały	1.315.826'73		
Nieruchomości	851.664'17		
Maszyny i Urządzenie fabryczne	1.154.931'96		
Ruchomości	151.772'16		
Sumy przechodnie	12.611'61		
	<u>7.616.405'37</u>		<u>7.616.405'37</u>

Rachunek strat i zysków za 1929/30 rok

ROZCHÓD	zł	zł	PRZYCHÓD	zł
Na r-ku materiałów		8.999.1.0'66	Na r-ku towarów	17.005.004'35
„ „ robocizny		2.846.624'01		
„ „ siły, pary i światła		349.803'10		
„ „ różnych kosztów fabrykacyjnych		90.444'19		
„ „ kosztów sprzedaży i utrzymania składów komisowych		1.700.845'14		
„ „ poborów personelu biura centrali i fabryk		634.388'25		
„ „ świadczeń socjalnych		262.873'90		
„ „ podatków i opłat stempowych		511.770'29		
„ „ kosztów handlowych		323.552'94		
„ „ procentów i prowizji		227.863'37		
„ „ dłużników i protestów — straty		248.220'11		
„ „ amortyzacji ruchomego i nieruchomego majątku		171.345'90		
Czysty zysk do podziału, jak następuje:				
a) na kapitał zapasowy	100.000'00			
b) „ dywidendę po zł 20 od akcji I Emisji	200.000'00			
c) „ wynagrodzenie dla Władz Spółki	182.500'00			
d) do przeniesienia na rok następny	155.647'49	638.147'49		
		<u>17.005.004'35</u>		<u>17.005.004'35</u>

Towarzystwo Akcyjne KABEL POLSKI w Bydgoszczy

ma zaszczyt zaprosić niniejszem PP. Akcjonariuszów Towarzystwa na **Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie**, mające się odbyć w dn. 2 grudnia r. b. o godz. 12 w Warszawie, w lokalu Spółki Akcyjnej „Siła i Światło”, ul. Marszałkowska 94.

Porządek obrad: 1) Wybór przewodniczącego; 2) Zmiana statutu Spółki i uzgodnienie z nowem prawem o spółkach akcyjnych (Rozporządzenie P. Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22/III 1928 r. „Dz. Ust. R. P.” Nr. 39, z dn. 26/III 1928 r.); 3) Wybór Komisji Rewizyjnej. Prawo głosowania będą mieć tylko ci Akcjonariusze, którzy zgłoszą do Zarządu Towarzystwa w Bydgoszczy, ul. Gdańska 153, najpóźniej na 3 dni przed Walnem Zgromadzeniem swe uczestnictwo, z jednoczesnym przedłożeniem oryginalnych akcyj lub zastępujących je dowodów posiadania, ze wskazaniem ilości zgłoszonych akcyj.

Zakłady Chemiczne „PRUSZKÓW“

S. A. W LIKWIDACJI

Bilans w dn. 31 grudnia 1929 r.

STAN BIERNY.—Kasa zł 709'89; Dłużnicy zł 2 861'77; Nieruchomości, maszyny i urządzenia zł 720.539'87; Strata 1928 r. zł 183.074'79; Strata 1929 r., t. j. pierwszego okresu likwid. zł 49.280'63; Razem zł 956.466'95.

STAN BIERNY.—Wierzyciele i akcepty zł 368.234'90; Kapitał zakładowy zł 480.000'00; Kapitał zapasowy zł 89.352'39; Fundusz amortyzacji zł 18.879'66; Razem zł 956.466'95.

Rachunek Strat i Zysków

WINIEN.—Koszty ogólne zł 49.280'63; Razem zł 49.280'63.

MA.—Strata pierwszego okresu likwidacji zł 49.280'63; Razem zł 49.280'63.

ZARZĄD

Banku Dyskontowego Warszawskiego

S. A. W WARSZAWIE

niniejszem podaie do wiadomości w myśl art. 145 rozp. Prez. Rzeczypospolitej o prawie akcyjnym, iż ma zamiar na podstawie fuzji z Bankiem Małopolskim, S. A. w Krakowie, przeprowadzić złączenie majątku obu Spółek.

Zarząd Spółki Akcyjnej Przemysłu Cementowego „WIEK“

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że w dn. 13 grudnia 1930 r. w biurze Spółki w Warszawie, ul. Nowogrodzka Nr. 40 m. 8, o godz. 16 odbędzie się

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

z następującym porządkiem dziennym: 1) Zagajenie Zgromadzenia i wybór Przewodniczącego; 2) Wybór nowych władz Spółki i określenie ich wynagrodzenia; 3) Wolne wnioski.

W myśl par. 21 Statutu, Akcjonariusze, chcący brać udział w Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu z prawem głosu, winni przedstawić swe akcje lub świadectwa depozytowe z wyszczególnieniem Nr. Nr. akcyj najpóźniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia w biurze Spółki, ul. Nowogrodzka Nr. 40 m. 8.

Zarząd Spółki Akcyjnej

„POLESIE“

Spółka Akcyjna dla Przemysłu i Handlu Leśnego oraz Przemysłu Górniczego

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, iż w dn. 15 grudnia 1930 r. o godz. 18 w siedzibie Spółki przy ul. Sienkiewicza 2, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu i rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1929/30 i udzielenie Zarządowi odnośnego abso-lutorjum;
- 2) Wybory władz Spółki;
- 3) Zmiana statutu i uzgodnienie z nowem prawem o spółkach akcyjnych;
- 4) Upoważnienie Zarządu do zaciągania pożyczek hipotecznych i udzielenia gwarancji hipotecznych oraz skreślenie tychże;
- 5) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w powyższem Zgromadzeniu, winni, stosownie do § 24 statutu, nie później niż na 7 dni złożyć Zarządowi Spółki swoje akcje lub odnośne świadectwa depozytowe.

Kolej Miejskowa Łupków-Cisna

W myśl § 34 statutu podpisana Rada Zawiadowcza kolei miejscowej Łupków-Cisna zwołuje niniejszem

XXVI Zwyczajne Walne Zgromadzenie

Towarzystwa Akcyjnego „Kolej miejscowa Łupków-Cisna” na dn. 10 grudnia 1930 r., o godz. 11 przed poł. w lokalu Biura Zarządów Małopolskich Kolei Lokalnych (gmach Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych, IV p. drzwi Nr. 453) we Lwowie.

Przedmiotem obrad będą:

1) Sprawozdanie Zarządu oraz Komisji Rewizyjnej o zamknięciu rachunków za okres od 1/IV 1929 r. do 31/III 1930 r.; 2) Wybór trzech członków Rady Nadzorczej; 3) Uchwała co do przyznania wynagrodzenia Członkom Rady Zawiadowczej i Komitetu Wykonawczego względnie Rady Nadzorczej oraz co do wartości znaczka obecności za okres 1930/31; 4) Oznaczenie pisma codziennego dla obowiązkowych ogłoszeń Spółki.

Po myśli postanowień § 35 statutu prawo udziału w Walnym Zgromadzeniu ma każdy posiadacz akcyj, który złoży co najmniej 10 sztuk tychże najpóźniej 8 dni przed dniem statutowo zwołanego Walnego Zgromadzenia w kasie Towarzystwa, w Oddziale Banku Gospodarstwa Krajowego we Lwowie, w Kasie Skarbowej I we Lwowie, lub w Śląskim Zakładzie Kredytowym w Bielsku.

Co do akcyj, będących w posiadaniu państwa i ciał autonomicznych, wystarcza w miejsce ich złożenia przedstawienie odpowiedniego poświadczenia kasy lub instytucji finansowej, w której są przechowane te akcje.

Lwów, dn. 12 listopada 1930 r.

Rada Zawiadowcza:
Marjan br. Czecz wł. r.
Prezes

(Przedruk nie będzie płacony).

Zarząd Spółki Akcyjnej p. f.
Tow. Akcyjne Handlowo-Przemysłowe oraz Leśne „CONTINENT”,
S. A. w Warszawie

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 15 grudnia 1930 r. o godz. 18 w Warszawie, ul. Kapucyńska 6, w kancelarii Notariusza Juliana Siennickiego odbędzie się

ZGROMADZENIE WALNE

z następującym porządkiem dziennym:

1) Przeczytanie i zatwierdzenie ostatniego protokołu Walnego Zgromadzenia; 2) Zmiana statutu i uzgodnienie z nowym prawem o spółkach akcyjnych; 3) Wolne wnioski.

W razie nieprzybycia ilości akcjonariuszów przez statut wymaganych, odbędzie się w dn. 29 grudnia 1930 r., o godz. 18 w Warszawie, Kapucyńska 6, w kancelarii notariusza Juliana Siennickiego, powtórne Zgromadzenie Walne z tym samym porządkiem dziennym, którego uchwały w myśl statutu będą prawomocne bez względu na liczbę reprezentowanych akcji.

„OSWA” Fabryka Płyt Klejonych, S. A. Kapuścisko-Małe

Zarząd ma zaszczyt zaprosić PP. Akcjonariuszów na
Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie

mające się odbyć w dn. 12 grudnia 1930 r. o godz. 6 po poł. w lokalu P. Tadeusza Ziwickiego, w domu przy ul. Św. Florjana Nr. 5 w Bydgoszczy z następującym porządkiem dziennym: 1) Likwidacja Spółki; 2) Wybór członków Komisji Likwidacyjnej; 3) Wolne wnioski;

O ile Zebranie w powyższym terminie nie dojdzie do skutku, powtórne Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie odbędzie się w dn. 29 grudnia 1930 r. o godz. 6 po poł. w tym samym lokalu i będzie prawomocne bez względu na ilość reprezentowanych akcji.

Rada Zarządzająca Spółki Akcyjnej
„POLSKIE RADJO”, S. A. w Warszawie

zawiadamia niniejszem PP. Akcjonariuszów, że dn. 4 grudnia 1930 r. w lokalu Spółki przy ul. Kredytowej Nr. 1, odbędzie się o godz. 17 m. 30

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów
z następującym porządkiem dziennym:

1) Zmiana i przystosowanie statutu Spółki do przepisów nowego prawa o spółkach akcyjnych zgodnie z rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 marca 1928 r. („Dz. Ust. R. P.” z 1928 r., Nr. 39, poz. 383); 2) Określenie ilości oraz wybór członków Rady Nadzorczej, która rozpocznie urzędowanie po zatwierdzeniu i ujawnieniu w rejestrze zmian statutu, uzgodnionych z nowym prawem akcyjnym; 3) Wolne wnioski.

Rada Zarządzająca
PRZEDSIĘBIORSTWA WIERTNICZEGO I ROBÓT GÓRNICZYCH
„M. LEMPICKI”, S. A.
w Sosnowcu

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 14 grudnia r. b. o godz. 10 z ana w lokalu Firmy w Sosnowcu, ul. Małachowskiego 26, odbędzie się

NADZWYCAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Uzgodnienie statutu Spółki z prawem o spółkach akcyjnych z dn. 22 marca 1928 r.; 3) Wydanie pełnomocnictwa do obciążenia nieruchomości, należących do Spółki, a położonych w Sosnowcu przy ul. Małachowskiego i Zórawiej.

PP. Akcjonariusze, zyczący sobie wziąć udział w Zgromadzeniu, winni na 7 dni przed jego terminem złożyć swe akcje lub odpowiednie świadectwa bankowe w biurze Spółki w Sosnowcu, ul. Małachowskiego 26.

Zarząd Lwowskiego Towarzystwa Akcyjnego Browarów
S. A. WE LWOWIE

komunikuje, że dn. 13 grudnia 1930 r. o godz. 4 po południu odbędzie się w sali posiedzeń Towarzystwa we Lwowie, ul. Kleparowska 18.

XXXI WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku strat i zysków za ubiegły rok administracyjny;
- 2) Powzięcie uchwały o rozdziale zysków;
- 3) Kwitowanie władz Spółki z wykonania przez nie obowiązków;
- 4) Zatwierdzenie kooptacji jednego członka Rady Nadzorczej, w myśl § 13 statutu;
- 5) Uchwalenie wysokości marek obecności dla członków Rady Nadzorczej za 1930/31 r.;
- 6) Uchwalenie wysokości wynagrodzenia dla członków Komitetu Wykonawczego za rok 1929/30 i 1930/31;
- 7) Uchwalenie wysokości wynagrodzenia dla członków Komisji Rewizyjnej za rok 1929/30 i 1930/31.

PP. Akcjonariusze, zamierzający wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, zechcą swoje akcje wraz z bieżącymi kuponami złożyć najpóźniej do dn. 5 grudnia r. b. w Banku Dyskontowym Warszawskim w Warszawie lub w oddziale tegoż we Lwowie, albo też w Oesterreichische Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe w Wiedniu, za potwierdzeniem, gdzie otrzymają imienne karty legitymacyjne, uprawniające do udziału w Walnym Zgromadzeniu. Zdeponowane akcje mogą być po Walnym Zgromadzeniu podjęte w tej instytucji, w której zostały złożone, za zwrotem potwierdzenia.

Ponadto wskazuje się, stosownie do art. 54 i 57 Rozp. Prezydenta Rzplitej z dn. 22/III 1928 r. „Dz. Ust. R. P.” Nr. 39, poz. 383, „O prawie o Spółkach Akcyjnych”, na możliwość zgłoszenia dodatkowych spraw na porządek dzienny, o ile to nastąpi do dn. 28/XI 1930 r.

Nadzwyczajne Walne Zebranie Akcjonariuszów
Tow. Akcyjnego „Teatr Polski” w Ogrodzie Potockiego
W POZNANIU

odbędzie się w w poniedziałek dn. 22 grudnia 1930 r., o godz. 5 po poł. na sali posiedzeń Banku Związku Spółek Zarobkowych w Poznaniu, Plac Wolności 15.

Porządek obrad: 1) Uzgodnienie statutu Spółki zgodnie z postanowieniem art. 170 prawa o spółkach akcyjnych „Dz. Ust. R. P.” Nr. 39, poz. 383; 2) Wolne wnioski.

Poznań, dn. 14 listopada 1930 r.

Towarzystwo Akcyjne
„Teatr Polski w Ogrodzie Potockiego”
W POZNANIU

Rada Nadzorcza: Stanisław Krysiwicz
Wiceprezes

„Czas to pieniądz”

jest hasłem kupca
i przemysłowca

które realizuje wszechstronne wykorzystanie lotnictwa handlowego w dziedzinie: podróży — wysyłki papierów handlowych — dostawy towarów. Polska sieć komunikacji powietrznej obejmuje miasta: Bydgoszcz — Katowice — Kraków — Lwów — Poznań — Warszawę — Gdańsk — Brno — Wiedeń — Galati — Bukareszt

„POLMIN”

PAŃSTWOWA FABRYKA OLEJÓW MINERALNYCH

SIEDZIBA DYREKCJI: LWÓW, ULICA SZPITALNA Nr. 1

TELEFONY: 2-48, 3-28, 39-20, 39-21

FABRYKA OLEJÓW MINERALNYCH
W DROHOBYCZU — TELEFON 105

REPREZENTACJA W WARSZAWIE
ul. Szkolna 2; telefony: 70-84, 114-75, 512-33 i 177-8

Reprezentacja w Gdańsku — Polish Petroleum Company — Krebsmarkt 7 — 8
Przedstawicielstwa zagraniczne we wszystkich stołecznych miastach Europy

POLECA ZNANE ZE SWEJ PIERWSZORZĘDNEJ JAKOŚCI

OLEJE I SMARY SAMOCHODOWE

Polmin AS, Polmin AL, Polmin AZ, Polmin AF, Polmin AP, Polmin AD i Polmin AT

OLEJE CYLINDROWE, ODPOWIEDNIE DO
WSZYSTKICH WARUNKÓW PRACY. WYSOKOGA-
TUNKOWE OLEJE ŁOŻYSKOWE. OLEJE DO
SILNIKÓW SPALINOWYCH, DO KOMPRESORÓW PO-
WIETRZNYCH I KOMPRESORÓW CHŁODNICZYCH.
OLEJE TURBINOWE i TRANSFORMATORO-
WE. OLEJE WIERTNICZE. TŁUSZCZE MA-
SZYNOWE. SMARY DO LIN I KÓŁ ZĘBATYCH.
SMARY DO WÓZKÓW KOPALNIANYCH I OLEJE
OSIOWE. — PARAFINE, ŚWIECE, WAZE-
LINĘ TECHNICZNĄ. — BENZYNY: EKSTRAKCYJ-
NĄ, LOTNICZĄ, SAMOCHODOWĄ I MOTOROWĄ. —
NAFTĘ: RAFINOWANĄ I SILNOPŁOMIENNĄ. OLE-
JE GAZOWE. ASFALTY BEZPARAFINOWE I PARA-
FINOWE. SULFOKWASY, KWASY NAFTENOWE.

ODDZIAŁY W KRAJU:

BIAŁYSTOK, ul. Warszawska 7, tel. 10-34

KRAKÓW, ul. Szczepańska 9, tel. 15-82

LUBLIN, ul. Krak. Przedm. 46, tel. 10-74

LWÓW, ul. Szpitalna 1, tel. 3-23

ŁÓDŹ, ul. Piotrkowska 152, tel. 6-27,

WARSZAWA, ul. Szkolna 2, tel. 114-75

POZNAŃ, ul. św. Marcina 13, tel. 35-36

SOSNOWIEC, ul. Naftowa 4, tel. 2-08

TORUŃ, ul. Mostowa 17, tel. 3-99

WILNO, ul. Jagiellońska 8, tel. 1-72

SKŁADY WŁASNE I KOMISOWE:

BIAŁYSTOK, BIELSK PODLASKI, BIŁGORAJ, BĘDZIN, BRODY, BYDGOSZCZ, CHELM, DOLINA, DRO-
HOBYCZ, GARWOLIN, GDYNIA, GRUDZIĄDZ, JAROSŁAW, KALISZ, KIELCE, KOŃSKIE, KOŁOMYJA,
KOWEL, KRAKÓW, KRASNYSTAW, LIDA, LUBLIN, LUBARTÓW, LWÓW, ŁĘCZYCA, ŁOMŻA, ŁÓDŹ,
MIĘDZYRZEC PODLASKI, NOWOGRÓDEK, OPOCZNO, OSTROWIEC, OSTRÓW, PABJANICE, RADOM,
RADZYŃ, RÓWNE, RYKI, SANDOMIERZ, SAMBOR, SIEMIATYCZE, SIEDLCE, SKIERNIEWICE, SOBOLEW,
SOSNOWIEC, STANISŁAWÓW, STRYJ, TOMASZÓW MAZ., TORUŃ, TARNOPOL, WARSZAWA, WILNO,
WIELUŃ, WIERZBNIK, WÓLKOWYSK, WŁOCŁAWEK, ZDUŃSKA WOLA, ZŁOCZÓW, ŻYRARDÓW

WŁASNY PARK CYSTERNOWY

BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO

CENTRALA W WARSZAWIE
UL. KRÓLEWSKA 5

ZAŁATWIA OPERACJE BANKOWE, W SZCZEGÓLNOŚCI:

- 1) SKUP I SPRZEDAŻ WEKSLI
 - 2) NABYWANIE I SPRZEDAWANIE NA RACHUNEK WŁASNY WALUT OBCYCH ORAZ PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH PAŃSTWOWYCH, KOMUNALNYCH I INNYCH
 - 3) INKASOWANIE WSZELKIEGO RODZAJU NALEŻNOŚCI
 - 4) WYDAWANIE PRZEKAZÓW NA MIEJSCOWOŚCI W POLSCE ORAZ ZAGRANICĄ POŁOŻONE
 - 5) PRZYJMOWANIE DO DEPOZYTU WSZELKICH PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH, DOKUMENTÓW ORAZ KOSZTOWNOŚCI
 - 6) UDZIELANIE KREDYTU DŁUGOTERMINOWEGO PRZEZ EMISJĘ 7% LISTÓW ZASTAWNYCH, 7% OBLIGACIJ KOMUNALNYCH, A DLA POTRZEB PRZEMYSŁU 7½% OBLIGACIJ BANKOWYCH.
- PAPIERY TE WYSTAWIONE W PEŁNOWARTOŚCIOWEJ WALUCIE ZAOPATRZONE SĄ W GWARANCJĘ SKARBU PAŃSTWA ORAZ ZABEZPIECZONE HIPOTECZNIE.

KAPITAŁY WŁASNE WYNOSZĄ zł 208,000.000

19 ODDZIAŁÓW PROWINCJONALNYCH

KORESPONDENCI WE WSZYSTKICH
WIĘKSZYCH MIASTACH ŚWIATA